

RP 133/2025 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om den nationella informationsresursen för kompetenser och till lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om den nationella informationsresursen för kompetenser. I lagen föreslås bestämmelser om en digital tjänst avsedd att vara till stöd för kompetensutveckling och upprätthållande av kompetensen ("Kompetensstigen"). Dessutom föreslås det ändringar i lagen om nationella studie- och examensregister samt därav följande tekniska ändringar i sju andra lagar.

I den nya lagen om den nationella informationsresursen för kompetenser föreslås bestämmelser om en informationsresurs vars informationsinnehåll enligt förslaget ska användas till stöd för enskildas utbildningsval, karriärval och kompetensutveckling. I lagförslaget ingår även bestämmelser om hur informationen ska kunna användas för att utveckla utbildningar och arbetsförvaltningen.

I lagen om nationella studie- och examensregister föreslås ett nytt kapitel med bestämmelser om en informationsresurs för utbildningsutbud. Kapitlet innehåller bestämmelser om vilka utbildningsmöjligheter det ska föras in uppgifter om i informationsresursen. Informationen avses utgöra ett underlag som tjänsten Kompetensstigen kan använda för att föreslå möjligheter till kompetensutveckling. Dock avses inte hela det utbildningsutbud som lagras i informationsresursen fungera som ett sådant underlag. Ett ytterligare syfte är att man ska få ett nationellt underlag om utbildning som finansieras med offentliga medel, vilket kan användas för till exempel bedömningsändamål, genom att uppgifter om sådan utbildning förs in i en enda informationsresurs. Utöver syftet att fungera som underlag för bedömning av undervisning och utbildning avses informationsresursen även vara till stöd för andra utvecklingsuppgifter och planeringsuppgifter inom utbildning och arbetsförvaltning.

Propositionen och tjänsten Kompetensstigen bidrar till flera av målen i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, i synnerhet de mål som gäller individuella utbildnings- och karriärvägar, målet att avhjälpa matchningsproblemet och målet att bättre ta till vara den potential som enskildas kompetens utgör. De bidrar även till andra mål i regeringsprogrammet, bland annat bättre informationsflöde mellan olika informationssystem inom den offentliga förvaltningen samt digitalisering av livshändelser.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2026.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	5
1 Bakgrund och beredning.....	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Beredning.....	6
2 Nuläge och bedömning av nuläget	8
2.1 Myndighetsuppgifter.....	8
2.1.1 Utbildningsstyrelsen	8
2.1.2 Närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter (utvecklings- och förvaltningscentret).....	10
2.2 Artificiell intelligens	11
2.2.1 Europeiska unionens förordning om artificiell intelligens	11
2.2.1.1 Tillämpning av AI-förordningen	11
2.2.1.2 Kompetensstigen i förhållande till AI-system med hög risk	12
2.2.1.3 AI-modeller för allmänna ändamål.....	14
2.2.2 Europarådets ramkonvention om AI.....	17
2.3 Allmän lagstiftning om behandling av personuppgifter och deras livscykel	18
2.3.1 Dataskydd	18
2.3.1.1 Den allmänna dataskyddsförordningen och det nationella handlingsutrymmet...18	
2.3.1.2 Behandling av personuppgifter och grunder för behandling av personuppgifter .19	
2.3.1.3 Den registrerades rättigheter.....	22
2.3.1.4 Personuppgiftsansvarig och gemensamt personuppgiftsansvarig	26
2.3.1.5 Utlämnande av personuppgifter.....	26
2.3.1.6 Informationens förvaringstider och arkivering	28
2.4 Behandling av personuppgifter i befintliga tjänster.....	28
2.4.1 Nationella studie- och examensregister	28
2.4.2 Jobsökarprofil på Jobbmarknaden och informationsresurs för jobsökarprofiler.31	
2.5 Användning av tjänsteautomation	32
3 Målsättning	33
4 Förslagen och deras konsekvenser	34
4.1 De viktigaste förslagen	34
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	36
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	36
4.2.2 Konsekvenser för människor	36
4.2.2.1 Konsekvenser för utbildnings- och karriärplanering	36
4.2.2.2 Påverkan på vissa utsatta grupper.....	38
4.2.2.3 Konsekvenser för dataskyddet.....	41
4.2.3 Konsekvenser för myndigheter som upprätthåller tjänsten	44
4.2.3.1 Konsekvenser för Utbildningsstyrelsen.....	44
4.2.3.2 Konsekvenser för UF-centret.....	45
4.2.4 Övriga konsekvenser för samhället	46
5 Alternativa handlingsvägar.....	48
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	48
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	51

5.2.1 Sverige	51
5.2.2 Norge	53
5.2.3 Danmark	53
5.2.4 Estland	54
6 Remissvar	54
6.1 Remissvar	54
6.2 Samråd med barn	55
6.3 Utlåtande från rådet för bedömning av lagstiftningen	56
7 Specialmotivering	57
7.1 Lag om den nationella informationsresursen för kompetenser	57
7.2 Lag om ändring av lagen om nationella studie- och examensregister	73
7.3 Lag om ändring av 11 § i läropliktslagen	84
7.4 Lag om ändring av lagen om småbarnspedagogik	84
7.5 Lag om ändring av 109 a § i lagen om yrkesutbildning	85
7.6 Lag om ändring av 28 a och 28 c § i yrkeshögskolelagen	85
7.7 Lag om ändring av 36 a och 38 § i universitetslagen	85
7.8 Lag om ändring av 6 b och 6 c § i lagen om fritt bildningsarbete	85
7.9 Lag om ändring av 7 a § i lagen om grundläggande konstundervisning	86
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	86
9 Ikraftträdande	86
10 Verkställighet och uppföljning	86
11 Samband med andra propositioner	87
11.1 Propositionen med förslag till lagstiftning om utveckling av serviceprocessen för arbetssökande och arbetsförmedlingsservice	87
11.2 Proposition om förstavårdarutbildning, hälsovårdarutbildning och barnmorskeutbildning	88
11.3 Revidering av lagstiftningen om grundläggande konstundervisning	88
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	88
12.1 Lagbundenhet i tjänster som myndigheter är huvudmän för	88
12.2 Behandling av känsliga personuppgifter	89
12.3 Förhållandet mellan skyddet för personuppgifter och offentlighetsprincipen	91
12.4 Jämlikhet	94
LAGFÖRSLAG	96
1. Lag om den nationella informationsresursen för kompetenser	96
2. Lag om ändring av lagen om nationella studie- och examensregister	100
3. Lag om ändring av 11 § i läropliktslagen	103
4. Lag om ändring av lagen om småbarnspedagogik	104
5. Lag om ändring av 109 a § i lagen om yrkesutbildning	105
6. Lag om ändring av 28 a och 28 c § i yrkeshögskolelagen	106
7. Lag om ändring av 36 a och 38 § i universitetslagen	107
8. Lag om ändring av 6 b och 6 c § i lagen om fritt bildningsarbete	108
9. Lag om ändring av 7 a § i lagen om grundläggande konstundervisning	109
BILAGA	110
PARALLELLEXTER	110
2. Lag om ändring av lagen om nationella studie- och examensregister	110
3. Lag om ändring av 11 § i läropliktslagen	115

4. Lag om ändring av lagen om småbarnspedagogik	116
5. Lag om ändring av 109 a § i lagen om yrkesutbildning	118
6. Lag om ändring av 28 a och 28 c § i yrkeshögskolelagen.....	119
7. Lag om ändring av 36 a och 38 § i universitetslagen	121
8. Lag om ändring av 6 b och 6 c § i lagen om fritt bildningsarbete.....	123
9. Lag om ändring av 7 a § i lagen om grundläggande konstundervisning	125

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Den föreslagna lagstiftningen hänför sig till Kompetensstigen, en ny tjänst som tas fram som ett led i projektet för en digital servicehelhet för kontinuerligt lärande. Servicehelheten genomförs 2021–2025 som ett gemensamt projekt mellan undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet. Mer information om projektet finns på projektets webbsida <https://okm.fi/sv/projekt?tunnus=OKM069:00/2021>.

Projektet är en del av Finlands program för hållbar tillväxt (RRP) och av det däri ingående programmet för digitalisering av det kontinuerliga lärandet. Det programmet består i sin tur av två delar som stöder varandra, varav den ena är den digitala servicehelheten för kontinuerligt lärande. Projektet omfattar hela utbildningssystemet och överskrider förvaltningsgränserna. Den andra delen av digitaliseringsprogrammet är programmet för att främja digitalisering och flexibelt lärande inom högskoleutbildningen, som omfattar alla högskolor. Projektet bygger på de parlamentariskt beredda riktlinjerna för kontinuerligt lärande, som blev klara i slutet av 2020, samt på målen inom den parlamentariska reformen av det kontinuerliga lärandet, i synnerhet följande: att alla har de kunskaper och färdigheter och den kompetens som behövs för ett meningsfullt liv, att alla i arbetsför ålder utvecklar sin kompetens under tiden i arbetslivet och att kompetensen förnyar arbetslivet och arbetslivet kompetensen.

Den digitala servicehelheten för kontinuerligt lärande bidrar till flera av målen i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering, såsom att alla ska ha möjlighet att öka sin kompetens och sysselsätta sig (s. 6) och att bygga sig en framtid genom utbildning, arbete och företagande (s. 11). Enligt regeringsprogrammet ska den ekonomiska tillväxten påskyndas bland annat med hjälp av åtgärder som höjer kompetensnivån (s. 12). Målet är att förbättra möjligheterna till kompetensutveckling (s. 27), möjliggöra kompetensutveckling (s. 27) och uppmuntra till individuella utbildnings- och karriärval (s. 85). Dessutom är målet att minska överlappande utbildning (s. 26) och prioritera utbildning som höjer utbildningsnivån eller förbättrar ställningen på arbetsmarknaden (s. 97). Som mål för regeringsperioden har det skrivits in i regeringsprogrammet att utbildningen ska svara bättre mot arbetslivets behov och minska matchningsproblemet (s. 83). Vidare är ett mål att bättre utnyttja den outnyttjade kompetenspotential som redan finns i samhället (s. 97). Den avsedda digitala servicehelheten för kontinuerligt lärande är ämnad att bidra till alla dessa mål.

Propositionen och den digitala servicehelheten ligger dessutom i linje med regeringsprogrammets föresatser om utnyttjande av digitalisering, teknik och data. Enligt regeringsprogrammet genomför regeringen de ändringar i den nationella lagstiftningen som behövs för att ny teknik och digitalisering ska kunna utnyttjas fullt ut i den offentliga förvaltningens verksamhet (s. 112). Också de möjligheter som artificiell intelligens erbjuder ska enligt regeringsprogrammet utnyttjas till fullo, och alla göras delaktiga i denna utveckling (s. 6). De möjligheter som artificiell intelligens och digitalisering erbjuder ska beaktas bland annat när utbildningssystemet utvecklas (s. 85). Enligt regeringsprogrammet ska regeringen dessutom främja informationsflödet mellan olika informationssystem inom den offentliga förvaltningen samt förbättra digitaliseringens kostnadseffektivitet genom att befintliga nationella informationsresurser och informationssystem utnyttjas i större utsträckning. Under regeringsperioden genomförs projekt för digitalisering av offentliga och privata tjänster som hänför sig till människors livshändelser så att de fungerar smidigt ihop (s. 121). Utöver dessa mål har propositionen syftet att de data som ingår i servicehelheten också ska kunna användas

i elevhandledning, vilket bidrar till regeringsprogrammets föresats om att stärka elevhandledningen på alla utbildningsstadier, med särskild fokus på fortsatta studier och sysselsättning (s. 85). I regeringsprogrammet ingår också målet att utvidga Arbetskraftsmyndighetens och tjänsteproducenternas möjligheter att utnyttja information i syfte att effektivisera verksamhetens genomslag och servicehandledningen för arbetsökande (s. 68).

1.2 Beredning

Propositionen har beretts i gruppen lagstiftning och etik inom projektet för en digital servicehelhet för kontinuerligt lärande. Gruppen har bestått av företrädare för undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, Utbildningsstyrelsen, högskolornas projekt Digivisio 2030 och Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland. Undervisnings- och kulturministeriet har tillsammans med arbets- och näringsministeriet haft huvudansvaret för lagberedningen.

Propositionen har behandlats i styrgruppen för projektet för en digital servicehelhet för kontinuerligt lärande. Styrgruppen har bestått av företrädare för undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, projektet Digivisio 2030, Utbildningsstyrelsen och närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter (*utvecklings- och förvaltningscentret*, tidigare närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter). Utbildningsstyrelsen och utvecklings- och förvaltningscentret deltar med sakkunnigledamöter utan rätt att rösta eller fatta beslut. Styrgruppens underlag finns på finska på projektsidan <https://okm.fi/sv/projekt?tunnus=OKM069:00/2021>.

Beredningen av propositionen har omfattat samråd med de andra grupper som lyder under styrgruppen. Dessa är projektgruppen, gruppen med ansvar för den övergripande arkitekturen och den operativa utvecklingsgruppen. Projektgruppen och gruppen med ansvar för den övergripande arkitekturen har bestått av företrädare för undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, Utbildningsstyrelsen, utvecklings- och förvaltningscentret, Digivisio 2030 och Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning. I den operativa utvecklingsgruppen har undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, Utbildningsstyrelsen, utvecklings- och förvaltningscentret varit representerade. Dessutom har projektet Digivisio 2030 deltagit med en sakkunnigmedlem i gruppen.

Styrgruppen och dess underlydande grupper lagstiftnings- och etikgruppen, projektgruppen och gruppen med ansvar för den övergripande arkitekturen tillsattes den 9 november 2021 och deras mandatperiod har förlängts genom beslut den 11 oktober 2023. En operativ utvecklingsgrupp tillsattes den 11 oktober 2023.

Beredningen av propositionen har även innefattat samråd med projektets referensgruppsforum, som tillsattes den 16 mars 2022. Referensgruppsforumet har bestått av företrädare för undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet, inrikesministeriet, Utbildningsstyrelsen, Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning, utvecklings- och förvaltningscentret, närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten, närings-, trafik- och miljöcentralen i Sydöstra Finland, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter, Finlands Kommunförbund rf, Bildningsarbetsgivarna rf, Akava ry, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands näringsliv rf, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Keskuskauppakamari ry, Företagarna i Finland rf, Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra, Kommun- och välfärdsrådesarbetsgivarna KT, Ungdomssektorns takorganisation i Finland Allians rf, Finlands studentkårers förbund (FSF) rf, Finlands Gymnasistförbund rf, Handikappforum rf,

Undervisningssektorns Fackorganisation rf, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf, Finlands universitetsrektors råd UNIFI rf, Työttömien Keskusjärjestö ry, STTK rf, Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry, stiftelsen Vates-säätiö sr, Finlands Yrkesstuderandes Förbund - SAKKI rf, Studiehandledarna i Finland rf, Erilaisten oppijoiden liitto ry, Pro Lukio ry, Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry, Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf, Fritt Bildningsarbete rf, projektet DigiOne, projektet Digivisio 2030, Helsingfors stad och BusinessOulu.

De centrala förslagen i propositionen har också behandlats i styrgruppen för programmet för digitalisering av det kontinuerliga lärandet, som tillsattes den 11 april 2022 och vars mandatperiod förlängdes den 12 februari 2024. Undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet och projektet Digivisio 2030 har varit representerade i styrgruppen. Information om styrgruppen finns i projektportalen på adressen <https://okm.fi/sv/projekt?tunnus=OKM012:00/2023>.

Under beredningsprocessen har yttrande begärts av finansministeriet om de ändringar i informationshanteringen som hänför sig till Kompetensstigen. Beredningen av propositionen har också omfattat samråd med jord- och skogsbruksministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet och social- och hälsovårdsministeriet i fråga om att ta in utbildningsutbudet inom deras förvaltningsområden i tjänsten.

Propositionsutkastet var på remiss mellan den 20 november 2024 och den 8 januari 2025. Utlåtanden om propositionen begärdes av följande instanser: finansministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, justitiekanslern i statsrådet, riksdagens justitieombudsman, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter, dataombudsmannen, enheten för juridiska tjänster vid närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland, närings-, trafik- och miljöcentralerna, Nationella centret för utbildningsutvärdering, Riksarkivet, Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning, Statistikcentralen, Utbildningsstyrelsen, utvecklings- och förvaltningscentret, Aalto-universitetet, Aikuisluoliitto ry, Akava ry, Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry, Bildningsalliansen rf, Bildningsbranschen rf, Brottpåföljdsområdets utbildningscentral, BusinessOulu, Centralhandelskammaren, Delegationen för rättigheter för personer med funktionsnedsättning (VANE), projektet DigiOne, projektet Digivisio 2030, Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry, Erilaisten oppijoiden liitto ry, Europeiska skolan i Helsingfors, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands Gymnasistförbund rf, Finlands Kommunförbund rf, Finlands näringsliv rf, Finlands rektorer r.f., Finlands universitetsrektors råd UNIFI rf, Finlands Sommaruniversitet rf, Finlands studentkårers förbund (FSF) rf, Finlands studerandekårers förbund - SAMOK rf, Finlands svenska skolungdomsförbund FSS rf, Finlands Yrkesstuderandes Förbund - SAKKI rf, Fritt Bildningsarbete rf, Förbundet för grundläggande konstundervisning i Finland rf, Företagarna i Finland rf, Försvarshögskolan, Gräns- och sjöbevakningsskolan, Handikappforum rf, Helsingfors stad, Helsingfors universitet, Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra, Jyväskylä universitet, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT, Konstuniversitetet, Lapplands universitet, Ledare för Yrkesutbildningen i Finland rf, Läroavtalsakkunniga i Finland rf, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Medborgarinstitutens förbund Mif rf, Polisyrkeshögskolan, Privatskolornas Förbund rf, Pro Lukio ry, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf, Räddningsinstitutet, Sameområdets utbildningscentral, sametinget, Specialyrkesläroanstalternas nätverk Aмео, Svenska handelshögskolan, Studiehandledarna i Finland rf, Suomen Kansanopistoyhdistys - Finlands Folkhögskolförening ry, Suomen konservatorioliiitto - Finlands konservatorieförbund r.y., Suomen Lähilukioiden yhdistys ry, Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry, Studiecentralerna rf, Uleåborgs universitet, Tammerfors

universitet, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf, Työttömien Keskusjärjestö ry, Undervisningssektorns Fackorganisation rf, Ungdomssektorns takorganisation i Finland Allians rf, Urheiluopistot ry, Vasa universitet, Vates-stiftelsen sr, Villmanstrand-Lahtis tekniska universitet LUT, Åbo Akademi, Åbo universitet och Östra Finlands universitet. Dessutom har andra haft möjlighet att lämna utlåtande via utlåntjänsten eller undervisnings- och kulturministeriets registratorskontor.

Totalt lämnades 61 remissyttranden om propositionen. Remissinstanserna som yttrade sig var finansministeriet, försvarsministeriet, justitieministeriet, justitiekanslersämbetet, dataombudsmannen, nationella centret för utbildningsutvärdering, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Österbotten, Riksarkivet, Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning, Utbildningsstyrelsen, utvecklings- och förvaltningscentret, Statistikcentralen, nätverket AAPA för yrkeshögskolornas IT-chefer, Akava ry, Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry, Arbetarnas Bildningsförbund ABF rf, Bildningsalliansen rf, Bildningsbranschen rf, Centralhandelskammaren, Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands Kommunförbund, Finlands näringsliv rf, Finlands studentkårers förbund (FSF) rf, Finlands studerandekårers förbund - SAMOK rf, Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf, Finlands universitetsrektorers råd UNIFI rf, Fritt Bildningsarbete rf, Företagarna i Finland rf, HAAGA-HELIA Oy Ab, Handikappforum rf, Hanken Svenska handelshögskolan, fostrans- och bildningssektorn vid Helsingfors stad, Helsingfors universitet, Jyväskylän universitet, Karelia Ammattikorkeakoulu Oy, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT, Konstuniversitetet, Medborgarinstitutens förbund Mif rf, Lapin ammattikorkeakoulu, Lapplands universitet, Pro Lukio ry, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf, sametinget, stiftelsen för Aalto-högskolan, STTK rf, Studiehandledarna i Finland rf, Suomen Kansanopistoyhdistys - Finlands Folkhögskolförening ry, Synskadades förbund rf, Tampereen ammattikorkeakoulu, Tammerfors universitet, Tehy rf, Turun ammattikorkeakoulu – Åbo yrkeshögskola, Uleåborgs stad, Uleåborgs universitet, Vasa universitet, Vates-stiftelsen sr, Åbo Akademi, Åbo universitet och Östra Finlands universitet. Också en enskild yttrade sig om utkastet. Dessutom meddelade jord- och skogsbruksministeriet, staben för Gränsbevakningsväsendet och inrikesministeriet att de inte har något att yttra om propositionsutkastet. Remissvaren och ett sammandrag av dem finns på projektsidan för propositionen avseende den föreslagna lagstiftningen på adressen <https://okm.fi/sv/projekt?tunnus=OKM003:00/2024>.

Som ett led i beredningen av propositionen och till stöd för tjänsteutformningen i Kompetensstigen har dessutom särskilda samråd med barn och unga ordnats i form av diskussionsmöten i skolor samt med hjälp av en enkät.

Förhandlingar med sametinget har förts om propositionen i april-maj 2025, i enlighet med sametingslagen. Propositionen behandlades i delegationen för kommunal ekonomi och kommunal förvaltning i juni 2025. Rådet för bedömning av lagstiftningen har behandlat utkastet till proposition i juni 2025. Propositionen har dessutom varit på remiss hos dataombudsmannens byrå som yttrat sig om den sommaren 2025.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Myndighetsuppgifter

2.1.1 Utbildningsstyrelsen

Bestämmelser om Utbildningsstyrelsens uppgifter finns i lagen om Utbildningsstyrelsen (564/2016). Enligt 2 § 1 mom. i den lagen har Utbildningsstyrelsen till uppgift att bland annat

utveckla utbildningen, småbarnspedagogiken och det livslånga lärandet, sköta service- och förvaltningsuppgifter med anknytning till dessa samt prognostisera kompetens- och utbildningsbehoven (1 punkten). Dessutom har ämbetsverket bland annat till uppgift att främja goda resultat och genomslaget inom sitt verksamhetsområde samt följa hur verksamheten ordnas (4 punkten), att informera och ge råd och handledning inom sitt verksamhetsområde (5 punkten) samt att sköta de uppgifter som undervisnings- och kulturministeriet bestämmer (7 punkten). Områden av särskild relevans inom den digitala servicehelhet som hänför sig till kontinuerligt lärande är att utveckla utbildningen och det livslånga lärandet, sköta service- och förvaltningsuppgifter med anknytning till dessa samt att prognostisera kompetens- och utbildningsbehoven.

Enligt lagens 2 § 2 mom. ska Utbildningsstyrelsen dessutom i enlighet med vad som föreskrivs annanstans i lag bland annat besluta om grunderna för och andra föreskrifter i fråga om läroplaner och examina inom den utbildning som omfattas av dess verksamhetsområde samt planen för småbarnspedagogik (1 punkten), ansvara för de datalager, dataregister och datasystem som behövs för dess lagstadgade eller på annat sätt beslutade uppgifter (2 punkten) och producera tjänster för genomförandet av studerandeantagningar (3 punkten). Som myndighet med utvecklingsansvar för utbildningen har Utbildningsstyrelsen en central roll när det gäller att definiera vilken kompetens det finländska utbildningssystemet ska producera. I Utbildningsstyrelsens uppgifter ingår bland annat att för yrkesutbildningens del säkerställa att grunderna för grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina inom olika branscher har setts över så att de ger studerande förutsättningar att tillägna sig den kompetens som behövs i arbetslivet. För att Utbildningsstyrelsen ska lyckas med denna uppgift är det viktigt att ämbetsverket har tillgång till senaste rön när det gäller arbetsmarknaden, utbildning och prognoser. Därigenom kan Utbildningsstyrelsen snabbare reagera på kompetensbehoven i arbetslivet och anpassa examensgrunderna.

Enligt motiveringen till 2 § (RP 80/2016 rd, s. 39) har man, i syfte att säkerställa informativiteten, samlat i 2 mom. de viktigaste uppgifterna som det nya ämbetsverket ska svara för, vilka ingår i annan lag. Enligt motiveringen till 2 punkten får en myndighet i enlighet med den då gällande lagen om personuppgifter föra sådana personregister som behövs för skötseln av dess lagstadgade eller föreskrivna uppgifter, även om det inte föreskrivs särskilt om förändring av register. Enligt motiveringen får ett ämbetsverk vid behov även svara för sådana för dess verksamhet nödvändiga andra datalager och -system än sådana som innehåller personuppgifter. Bestämmelser om datalager, informationsresurser och register som innehåller personuppgifter och som Utbildningsstyrelsen administrerar finns i synnerhet i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017), nedan *studie- och examensregisterlagen*. I den nya digitala servicehelheten för kontinuerligt lärande ingår informationsresurser och register som är delvis nya, och det föreslås i propositionen att Utbildningsstyrelsen ska administrera dem. Vid beredningen av propositionen har det ansetts nödvändigt att i lag utfärda bestämmelser om Utbildningsstyrelsens uppgifter som administratör och personuppgiftsansvarig för informationsresurserna samt om bland annat ansvarsfördelningen med utvecklings- och förvaltningscentret med vilket Utbildningsstyrelsen är gemensamt personuppgiftsansvarig. Det har även bedömts vara nödvändigt att i lag bemyndiga Utbildningsstyrelsen att meddela föreskrifter om informationsinnehållet. Likaså är bedömningen att det finns ett behov att i lag utfärda bestämmelser om behandling av personuppgifter i tjänsten, enligt närmare redogörelse nedan.

I 2 § 3 mom. i lagen om Utbildningsstyrelsen föreskrivs att Utbildningsstyrelsen för högskolornas del endast har de prognostiseringsuppgifter som anges i 1 mom. 1 punkten, de uppgifter som anges i 1 mom. 2–3 punkten och 5 punkten samt de uppgifter som anges i 2 mom. 2–4 punkten.

2.1.2 Närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter (utvecklings- och förvaltningscentret)

Utvecklings- och förvaltningscentrets uppgiftsområde omfattar närings-, trafik- och miljöcentralernas och arbets- och näringsbyråernas informationsförvaltningstjänster. I form av informationsförvaltningstjänster utvecklar, producerar och skaffar utvecklings- och förvaltningscentret elektroniska tjänster och datasystem samt sköter andra motsvarande uppgifter som föreskrivs eller åläggs centret. Dessa informationsförvaltningstjänster beror av ansvarsområdet till skillnad från de grundläggande informationstekniktjänster som servicecentret Valtori sköter enligt lagen om anordnande av statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster (1226/2013).

Enligt lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023) ansvarar utvecklings- och förvaltningscentret för de riksomfattande informationssystemtjänsterna för arbetskraftsservice. Enligt 13 kap. 120 § 1 mom. i den lagen svarar utvecklings- och förvaltningscentret för att utveckla och förvalta den nationella informationsresursen för arbetskraftsservice, den nationella serviceplattformen för arbetskraftsservice och den riksomfattande helheten av kundinformationssystem för arbetskraftsservice samt de gränssnitt som behövs för att man ska kunna ansluta sig till helheten av kundinformationssystem (riksomfattande informationssystemtjänster för arbetskraftsservice). Enligt lagens 123 § är utvecklings- och förvaltningscentret och arbetskraftsmyndigheterna gemensamt personuppgiftsansvariga för den nationella informationsresurs som avses i 120 §.

I lagen om ordnande av arbetskraftsservice innehåller 14 kap. bestämmelser om den nationella serviceplattformen (Jobbmarknaden), de jobbsökarprofiler som kan skapas på serviceplattformen och uppgifterna i dem samt om informationsresursen för jobbsökarprofiler. Utvecklings- och förvaltningscentret är personuppgiftsansvarig för den informationsresursen.

Dessutom sköter centret riksomfattande information och rådgivning som hänför sig till offentlig arbetskraftsservice, utkomstskydd för arbetslösa och inledande och utveckling av företagsverksamhet. Denna uppgift föreskrivs i 3 a § 2 mom. 6 punkten i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna samt om närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter (897/2009). Lagen i fråga upphävs den 1 januari 2026 genom den nya lagen om livskraftscentralerna och Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret (531/2025). En motsvarande bestämmelse finns i 13 § 2 mom. 2 punkten i den lagen. Enligt den bestämmelsen har Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret i uppgift att följa upp och utvärdera arbetskraftsservicens resultat och hur servicen fungerar samt producera information om den. I den nya lagen ändras utvecklings- och förvaltningscentrets namn till Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret.

Utvecklings- och förvaltningscentret föreslås ansvara för en del av de nya uppgifter som ingår i den samlade servicen. Bestämmelser om uppgifterna behöver därför utfärdas i lag. De uppgifter som centret föreslås ha omfattar uppgifter som personuppgiftsansvarig samt lagring och överföring av uppgifter mellan nuvarande och nya informationsresurser. Vid beredningen av propositionen har det bedömts vara lämpligt att bestämmelserna om dessa uppgifter utfärdas tillsammans med bestämmelserna om de nya informationsresurserna, och att lagen om ordnande av arbetskraftsservice därmed inte behöver ses över samtidigt. Däremot kommer utvecklings- och förvaltningscentrets nya uppgift att utveckla och administrera handledardelen i tjänsten Kompetensstigen att omfattas av redan gällande reglering avseende informations- och rådgivningstjänsterna.

2.2 Artificiell intelligens

2.2.1 Europeiska unionens förordning om artificiell intelligens

2.2.1.1 Tillämpning av AI-förordningen

Användningen av artificiell intelligens regleras i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1689 om harmoniserade regler för artificiell intelligens och om ändring av förordningarna (EG) nr 300/2008, (EU) nr 167/2013, (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 och (EU) 2019/2144 samt direktiven 2014/90/EU, (EU) 2016/797 och (EU) 2020/1828 (förordning om artificiell intelligens), nedan *AI-förordningen*. AI-förordningen är i kraft och börjar tillämpas i etapper enligt vad som anges i artikel 113. Förordningens allmänna bestämmelser om bland annat tillämpningsområde och definitioner har tillämpats sedan den 2 februari 2025. Kapitel V om AI-modeller för allmänna ändamål börjar tillämpas den 2 augusti 2025 och de övriga bestämmelser som är relevanta med avseende på Kompetensstigen börjar i regel tillämpas den 2 augusti 2026. Enligt artikel 111.3 i AI-förordningen ska leverantörer av AI-modeller för allmänna ändamål som redan före den 2 augusti 2025 släppts ut på marknaden vidta nödvändiga åtgärder för att uppfylla de skyldigheter som fastställs i förordningen senast den 2 augusti 2027. Enligt det första skälet till förordningen får medlemsstaterna inte införa begränsningar av utvecklingen, saluföringen och användningen av AI-system, om sådana inte uttryckligen tillåts enligt AI-förordningen.

Enligt artikel 1.1 i AI-förordningen är dess syfte att främja användningen av människocentrerad och tillförlitlig artificiell intelligens (AI), samtidigt som en hög skydds nivå säkerställs för bland annat de grundläggande rättigheter som fastställs i stadgan mot de skadliga effekterna av AI-system. I skäl 4 omtalas bland annat de samhällsliga vinster som AI bidrar till över hela spektrumet av samhällsverksamheter: artificiell intelligens kan ge fördelar genom att förbättra till exempel resurstilldelning och individanpassa de digitala lösningar som är tillgängliga för enskilda och organisationer. Enligt skäl 6 ska AI utvecklas i enlighet med unionens värden, de grundläggande rättigheterna och friheterna samt stadgan. En förutsättning är att AI bör vara en människocentrerad teknik. Den bör fungera som ett verktyg för människor, med slutmålet att öka människors välbefinnande.

Enligt artikel 3.1 i AI-förordningen avses med ”AI-system” ett maskinbaserat system som är utformat för att fungera med varierande grad av autonomi och som kan uppvisa anpassningsförmåga efter införande och som, för uttryckliga eller underförstådda mål, drar slutsatser härledda från den indata det tar emot, om hur utdata såsom förutsägelser, innehåll, rekommendationer eller beslut som kan påverka fysiska eller virtuella miljöer ska genereras. I Kompetensstigen kommer artificiell intelligens att användas i den mening som avses i artikel 3.1 i AI-förordningen. Därmed är Kompetensstigen ett sådant AI-system som avses i förordningen. Det är meningen att artificiell intelligens ska användas i dialogbaserade verktyg som hjälper enskilda kartlägga och formulera sina intressen och sin kompetens. Syftet är också att utifrån de uppgifter som en enskild har fört in använda artificiell intelligens för att visa möjligheter till utbildning och arbete. I båda dessa fall avses artificiell intelligens använda de uppgifter som en person lämnat för att ge förslag som personen själv kan välja eller avvisa. Det är också meningen att använda artificiell intelligens för att ta fram information om bland annat arbets- och utbildningsmöjligheter (klusteranalys). Vidare avser man använda artificiell intelligens i uppgifter som bistår sakkunnigarbetet, till exempel vid sammanlänkning av frågor och svar i chattbottar samt översättning. Artificiell intelligens kan också användas när man bearbetar statistik och producerar information.

Den artificiella intelligens som används i Kompetensstigen omfattas av tillämpningsområdet för artikel 2.1, vilket inbegriper bland annat tillhandahållare av AI-system som befinner sig i unionen (led b). Med tillhandahållare avses enligt artikel 3.4 bland annat en offentlig myndighet eller en byrå som under eget överinseende använder ett AI-system. Enligt artikel 2.1 tillämpas AI-förordningen bland annat på leverantörer som släpper ut AI-system på marknaden eller tar sådana i bruk eller släpper ut AI-modeller för allmänna ändamål på marknaden i unionen (led a). Med leverantör avses enligt artikel 3.3 bland annat en myndighet eller en byrå som utvecklar eller låter utveckla ett AI-system eller en AI-modell för allmänna ändamål och släpper ut det eller den på marknaden eller tar AI-systemet i bruk i eget namn eller under eget varumärke, antingen mot betalning eller kostnadsfritt (på grund av en felöversättning i direktivets svenska version används här delvis en ad hoc-översättning av direktivets engelska version). Kompetensstigen kommer att utvecklas på uppdrag av och tas i bruk av de ministerier och myndigheter som ansvarar för att genomföra tjänsten. Således är undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, Utbildningsstyrelsen och utvecklings- och förvaltningscentret leverantörer av AI-system enligt vad som avses i AI-förordningen.

Enligt artikel 2.8 är AI-förordningen dock inte tillämplig på testnings- eller utvecklingsverksamhet för AI-system eller AI-modeller innan de släpps ut på marknaden eller tas i bruk, såvida det inte är fråga om testning under verkliga förhållanden. Enligt artikel 2.12 är förordningen inte heller tillämplig på AI-system som släpps ut med kostnadsfria licenser med öppen källkod, såvida de inte släpps ut på marknaden eller tas i bruk som ett AI-system som omfattas av till exempel artikel 50. Artikel 50 omfattar bland annat AI-system som är avsedda att interagera direkt med fysiska personer (artikel 50.1) samt AI-system, inbegripet sådana AI-system för allmänna ändamål som behandlas nedan, som genererar syntetiskt ljud-, bild-, video- eller textinnehåll (artikel 50.2). På basis av dessa bestämmelser omfattas Kompetensstigen av artikel 50 och därmed av AI-förordningen.

Artikel 50 i AI-förordningen innehåller bestämmelser om transparenskyldigheter för leverantörer och tillhandahållare av vissa AI-system. Leverantörer ska bland annat säkerställa att AI-system som är avsedda att interagera direkt med fysiska personer utformas och utvecklas på ett sådant sätt att de berörda fysiska personerna informeras om att de interagerar med ett AI-system, enligt vad som föreskrivs i artikel 50.1. Enligt skäl 132 till förordningen bör det som kännetecknar fysiska personer som tillhör sårbara grupper på grund av ålder eller funktionsnedsättning beaktas vid genomförandet av den skyldigheten i den mån AI-systemet även är avsett att interagera med dessa grupper. Enligt artikel 50.2 ska leverantörer av AI-system som genererar syntetiskt ljud-, bild-, video- eller textinnehåll säkerställa att AI-systemets utdata är märkta i ett maskinläsbart format och kan upptäckas som artificiellt genererade. Enligt artikel 50.5 ska den information som avses i artikel 50 lämnas till de berörda fysiska personerna på ett tydligt och urskiljbart sätt senast vid tidpunkten för den första interaktionen eller exponeringen. Informationen ska uppfylla de tillämpliga tillgänglighetskraven.

2.2.1.2 Kompetensstigen i förhållande till AI-system med hög risk

Artikel 6 i AI-förordningen innehåller bestämmelser om vilka AI-system som ska betraktas som AI-system med hög risk och som därför omfattas av vissa särskilda skyldigheter enligt förordningen. Enligt skäl 46 bör AI-system som identifieras som AI-system med hög risk begränsas till sådana som har en betydande skadlig inverkan på hälsa, säkerhet och grundläggande rättigheter för personer i unionen. I skäl 48 preciseras det att omfattningen av de negativa effekter som AI-system har på de grundläggande rättigheter som skyddas av stadgan har särskilt stor betydelse när ett AI-system klassificeras som AI-system med hög risk. I skäl 48 uppräknas som sådana rättigheter bland annat skydd av personuppgifter och informationsfrihet, rätten till icke-diskriminering, rätten till utbildning, arbetstagares rättigheter, rättigheter för

personer med funktionsnedsättning, jämställdhet och rätten till god förvaltning. Vid sidan av dessa rättigheter är det enligt skäl 48 viktigt att lyfta fram den omständigheten att barn har särskilda rättigheter i enlighet med artikel 24 i stadgan och Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, som vidareutvecklas i allmän kommentar nr 25 till FN:s barnkonvention vad gäller den digitala miljön, som båda kräver att barns utsatthet beaktas och att de ges ett sådant skydd och sådan omsorg som krävs för deras välbefinnande. Enligt skäl 52 är det lämpligt att AI-system klassificeras som AI-system med hög risk om de mot bakgrund av sitt avsedda ändamål utgör en hög risk för skada på personers hälsa och säkerhet eller grundläggande rättigheter, med beaktande både den möjliga skadans allvarlighetsgrad och sannolikheten för att den ska uppstå, och de används på ett antal specifikt fördefinierade områden som anges i förordningen.

I kategorin AI-system med hög risk ingår inom utbildning enligt punkt 3 i bilaga III AI-system som är avsedda att användas för att fastställa tillgång eller antagning eller för att anvisa fysiska personer till läroanstalter (led a). Kategorin omfattar även AI-system som är avsedda att användas för att utvärdera läranderesultat, även när dessa resultat används för att styra fysiska personers lärandeprocess vid läroanstalter (led b). Vidare omfattar den AI-system som är avsedda att användas för att bedöma den lämpliga utbildningsnivå som en person kommer att erhålla eller kommer att kunna få tillgång till (led c). Enligt skäl 56 till AI-förordningen bör dessa typer av AI-system klassificeras som AI-system med hög risk eftersom de kan avgöra en persons utbildningsväg och yrkeskarriär och därmed påverka en persons försörjningsmöjligheter. När sådana system utformas och används på otillbörligt sätt kan de vara särskilt inkräktande och kan innebära en kränkning av rätten till utbildning liksom rätten att inte utsättas för diskriminering eller för en fortsättning på historiska diskrimineringsmönster mot till exempel kvinnor, vissa åldersgrupper, personer med funktionsnedsättning eller personer av vissa etniska ursprung eller av viss sexuell läggning.

Inom områdena anställning, arbetsledning och tillgång till egenföretagande är AI-system med hög risk enligt punkt 4 i bilaga III sådana AI-system som är avsedda att användas för rekrytering eller urval av fysiska personer, särskilt för att till exempel publicera riktade platsannonser (led a). Enligt skäl 57 bör sådana AI-system klassificeras som AI-system med hög risk, eftersom de märkbart kan påverka framtida karriärutsikter och försörjning. Även dessa system kan reproducera historiska mönster av diskriminering, exempelvis mot kvinnor, vissa åldersgrupper, personer med funktionsnedsättning eller mot personer på grund av ras, etniskt ursprung eller sexuell läggning.

Vid beredningen av propositionen har det bedömts att Kompetensstigen kan ha motsvarande konsekvenser för fysiska personer som de konsekvenser som föranleder att ovannämnda AI-system i AI-förordningen definieras som AI-system med hög risk. Visserligen ger Kompetensstigen endast förslag som avser kompetensutveckling och utbildnings- eller arbetsmöjligheter. Sådana förslag kan dock ibland ha en stor inverkan på den riktning en person väljer i fråga om utbildning och yrke samt på personens framtidsutsikter och försörjning. En närmare konsekvensbeskrivning av tjänsten mot bakgrund av AI-förordningen finns i avsnitt 4.2.2 Konsekvenser för människor. Under remissen ifrågasatte dock justitiekanslersämbetet huruvida ett AI-system kan betraktas vara förenat med hög risk i den mening som avses i AI-förordningen enbart på basis av motsvarande konsekvenser och risker, om systemet inte exakt passar in i kategorin högrisksystem såsom den definieras i förordningen. Enligt justitiekanslern bör det noteras att AI-förordningen syftar till total harmonisering, vilket innebär att skyldigheterna i fråga om AI-system med hög risk omfattar endast och enbart de system som i förordningen definieras som sådana.

Vid beredningen efter remissbehandlingen har propositionen preciserats med ett konstaterande om att Kompetensstigen inte är ett sådant AI-system som avses i punkt 3 a i bilaga III, om punkten avser system som används för att fastställa antagning av elever. Kompetensstigen avses inte vara en tjänst där man söker till utbildning, utan i tjänsten visas endast möjligheter att skaffa sig viss kompetens. Inte heller punkt 3 b är tillämplig på Kompetensstigen, om punkten i fråga framför allt avser exempelvis lärandeanalytik. Beredningen har utgått särskilt från punkt 3 c, som avser bedömning av lämplig utbildningsnivå. Utgångspunkten för Kompetensstigen är dock ett särdrag hos det finländska utbildningssystemet – att man när som helst i livet kan gå i vilken riktning som helst. Kompetensstigen är inte examensbaserad; den avses snarare vara ett stöd i planeringen av möjliga vägar för kompetensutveckling och för identifiering och utnyttjande av det kunnande och den kompetens man har. Informationen om befintlig utbildningsnivå ska användas endast för att identifiera vilka kompetenser personen har fått genom utbildningen. Tjänstens matchningsfunktion avses inte utnyttja information om utbildningsnivå, endast information om kompetenser och intressen. De utbildningsförslag som visas för användaren avses inte utesluta utbildningsmöjligheter därför att vissa andra utbildningar måste genomföras före dem. Lägre utbildningsnivåer avses inte heller inte uteslutas ur de utbildningsmöjligheter som visas för personen. Syftet med Kompetensstigen är inte att bedöma vilken den lämpliga utbildningsnivån är, utan att erbjuda information som grund till beslut om framtiden. Det är personen själv som ska gå igenom den information som tjänsten ger, och fatta beslut. Personen kan hitta samma information genom att själv söka tjänsten, men tjänsten avses sätta informationen i viss ordning utifrån de intressen som personen valt eller angett. Syftet är att tillhandahålla objektiv information utifrån vad personen själv har önskat. Vid beredningen av propositionen har man dessutom ställt upp Kompetensstigen mot punkt 4 a i bilaga III, som bland annat avser visning av riktade platsannonser. I Kompetensstigen visas utbildnings- och arbetsmöjligheter på en mer allmän nivå, men inte till exempel enskilda lediga eller riktade platsannonser. Utifrån det underlag som har funnits tillgängligt när propositionen har beretts är Kompetensstigen alltså inte ett sådant AI-system med hög risk som avses i bilaga III till AI-förordningen.

2.2.1.3 AI-modeller för allmänna ändamål

I artikel 3.63 i AI-förordningen definieras AI-modell för allmänna ändamål som ”en AI-modell, även när en sådan AI-modell tränas med en stor mängd data med hjälp av självövervakning i stor skala, som uppvisar betydande generalitet och på ett kompetent sätt kan utföra ett brett spektrum av distinkta uppgifter oavsett hur modellen släppts ut på marknaden och som kan integreras i en rad system eller tillämpningar i efterföljande led, utom AI-modeller som används för forsknings-, utvecklings- eller prototypverksamhet innan de släpps ut på marknaden”. Med AI-system för allmänna ändamål avses ”ett AI-system som bygger på en AI-modell för allmänna ändamål och som har kapacitet att tjäna en rad olika ändamål, både för direkt användning och för integrering i andra AI-system”.

Enligt skäl 97 till AI-förordningen bör begreppet AI-modeller för allmänna ändamål definieras tydligt och särskiljas från begreppet AI-system för att skapa rättssäkerhet. Definitionen baseras på de viktigaste funktionella egenskaperna hos en AI-modell för allmänna ändamål, generaliteten och förmågan att på ett kompetent sätt utföra ett stort antal olika uppgifter. Även om AI-modeller är väsentliga komponenter i AI-system utgör de inte AI-system i sig. AI-modeller kräver tillägg av ytterligare komponenter, till exempel ett användargränssnitt, för att bli AI-system. AI-modeller är vanligtvis integrerade i och utgör en del av AI-system. I AI-förordningen fastställs särskilda regler för AI-modeller för allmänna ändamål och för AI-modeller för allmänna ändamål som medför systemrisk, vilka bör gälla även när dessa modeller är integrerade eller ingår i ett AI-system. Enligt skäl 98 kan en modells generalitet, bland annat, också bestämmas av ett antal parametrar, men modeller med minst en miljard

parametrar som tränats med en stor mängd data med hjälp av självövervakning i stor skala bör anses uppvisa betydande generalitet och på ett kompetent sätt utföra ett brett spektrum av olika uppgifter. Enligt skäl 99 är stora generativa AI-modeller ett typiskt exempel på en AI-modell för allmänna ändamål, eftersom de möjliggör flexibel generering av innehåll, exempelvis i form av text, ljud, bilder eller video, som lätt kan rymma ett brett spektrum av olika uppgifter. I skäl 100 konstateras att när en AI-modell för allmänna ändamål integreras i eller ingår i ett AI-system bör detta system anses vara ett AI-system för allmänna ändamål när systemet, på grund av denna integrering, har förmåga att tjäna en rad olika ändamål. Ett AI-system för allmänna ändamål kan användas direkt eller integreras i andra AI-system.

Kompetensstigen avses använda generativa AI-modeller som överskrider den ovannämnda gränsen på en miljard parametrar. Med andra ord avses Kompetensstigen använda sådana AI-modeller för allmänna ändamål som avses i AI-förordningen, och dessa avses bli integrerade i Kompetensstigen. Modellernas avsedda ändamål begränsas dock genom kriterier som definieras i Kompetensstigen, så att modellerna inom Kompetensstigen kan användas endast för tjänsten noggrant avgränsade ändamål. I Kompetensstigen kan modellerna alltså användas endast för vissa på förhand definierade ändamål. Det ska exempelvis inte gå att diskutera vad som helst med ett dialogbaserat verktyg. Därför har man vid beredningen av propositionen bedömt att användningen av AI-modeller för allmänna ändamål inte gör Kompetensstigen till ett AI-system för allmänna ändamål. När genomförandet av AI-förordningen tar mer konkreta former över de kommande åren är det dock möjligt att tolkningspraxis ger anledning att se över saken.

Kompetensstigen AI-modeller för allmänna ändamål utgår från befintliga produkter. De myndigheter som ansvarar för genomförandet av Kompetensstigen låter vidareutveckla modellerna för användning som en del av Kompetensstigen. Enligt artikel 3.3 i AI-förordningen avses med leverantör bland annat en offentlig myndighet eller en byrå som låter utveckla (enligt exempelvis förordningens finska, engelska, tyska och franska version) ett AI-system eller en AI-modell för allmänna ändamål eller som har ett AI-system eller en AI-modell för allmänna ändamål och släpper ut det eller den på marknaden eller tar AI-systemet i bruk i eget namn. Definitionen kan läsas så att myndigheter som ansvarar för genomförandet av Kompetensstigen kan vara leverantörer av AI-modeller för allmänna ändamål i den utsträckning de låter utveckla befintliga modeller och inför dem som en del av Kompetensstigen. Enligt skäl 101 till AI-förordningen har leverantörer av AI-modeller för allmänna ändamål en särskild roll och ett särskilt ansvar, eftersom de modeller som de tillhandahåller kan utgöra grunden för en rad system i efterföljande led. Leverantörer i efterföljande led behöver å sin sida dokumentation och information om AI-modellen för allmänna ändamål, som leverantören av modellen ska utarbeta och hålla uppdaterad. Artikel 53 i AI-förordningen och bilaga XII som preciserar den artikeln innehåller skyldigheter i fråga om att upprätthålla information och dokumentation samt göra den tillgänglig för leverantörer i efterföljande led. I artikel 3.68 i AI-förordningen definieras "leverantör i efterföljande led" som en leverantör av ett AI-system, inbegripet ett AI-system för allmänna ändamål. Rollen som leverantör i efterföljande led påverkas inte av huruvida AI-modellen levereras av dem själva och integreras vertikalt eller levereras av en annan enhet på grundval av avtalsförhållanden. Vid beredningen av propositionen har man bedömt att de myndigheter som ansvarar för genomförandet av Kompetensstigen inte är leverantörer av en AI-modell för allmänna ändamål, utan leverantörer av AI-system i efterföljande led. Bedömningen har gjorts på den grunden att de låter utveckla befintliga produkter för användning i Kompetensstigen, inte för att integreras eller utnyttjas i andra system eller för att släppas ut på marknaden. Tolkningen avseende termen leverantör i artikel 3.3 måste dock vid behov bedömas på nytt när genomförandet av AI-förordningen ger upphov till en mer precis tolkningspraxis.

Enligt artikel 51.1 i AI-förordningen ska en AI-modell för allmänna ändamål klassificeras som en AI-modell för allmänna ändamål med systemrisk om den uppfyller något av villkoren i artikeln. Ett av dessa villkor är att den har kapacitet med hög påverkansgrad som utvärderats på grundval av lämpliga tekniska verktyg och metoder, inbegripet indikatorer och riktmärken (led a). Enligt punkt 2 ska en AI-modell för allmänna ändamål förutsättas ha kapacitet med hög påverkansgrad enligt punkt 1 a om den sammanlagda beräkningsmängd som används för dess träning mätt i flyttalsberäkningar är större än 10^{25} (enligt exempelvis förordningens finska, engelska, danska, tyska och franska version). Utifrån det underlag som har funnits tillgängligt när propositionen har beretts torde detta villkor uppfyllas i fråga om de AI-modeller för allmänna ändamål som används i Kompetensstigen, senast inom en snar framtid. Modellerna ska i så fall anses höra till sådana AI-modeller för allmänna ändamål som avses i AI-förordningen och som är förenade med systemrisk.

Systemrisk, kapacitet med hög påverkansgrad och flyttalsberäkning definieras i artikel 3 i AI-förordningen. Enligt artikel 3.64 avser kapacitet med hög påverkansgrad kapacitet som motsvarar eller överstiger den kapacitet som registrerats i de mest avancerade AI-modellerna för allmänna ändamål. Systemrisk definieras i artikel 3.65 som en risk som är specifikt kopplad till den kapacitet för hög påverkansgrad som finns hos AI-modeller för allmänna ändamål och som påverkar unionsmarknaden i betydande grad på grund av sin räckvidd eller på grund av faktiska eller rimligen förutsebara negativa effekter på folkhälsa, säkerhet, allmän säkerhet, grundläggande rättigheter eller samhället som helhet, och som kan spridas i stor skala i hela värdekedjan. Med flyttalsberäkning avses enligt artikel 3.67 varje matematisk operation eller tilldelning som inbegriper flyttal, som är en delmängd av de reella talen som typiskt representeras på datorer genom ett heltal med fast precision multiplicerad med en heltalsexponent med en fast talbas.

Enligt skäl 110 till förordningen kan systemriskerna omfatta till exempel spridning av diskriminerande innehåll. Det bör antas att systemriskerna ökar med modellkapacitet och modellräckvidd, kan uppstå under modellens hela livscykel och påverkas av förhållanden med felaktig användning, modellens tillförlitlighet, rättvisa och säkerhet, dess grad av autonomi, tillgång till verktyg, nya eller kombinerade metoder, strategier för utsläppande och distribution, potentialen att avlägsna skyddsmekanismer och andra faktorer. Vidare enligt skälet har i synnerhet internationella strategier hittills identifierat behovet av att ägna uppmärksamhet åt risker till följd av potentiellt avsiktlig felaktig användning eller oavsiktliga kontrollproblem i samband med anpassning till mänsklig avsikt, offensiv cyberkapacitet, såsom de sätt på vilka upptäckt, utnyttjande eller operativ användning av sårbarheter kan möjliggöras, effekterna av interaktion och verktygsanvändning, risker med modeller för framställning av kopior av dem själva eller självreplikering eller träning av andra modeller, samt de sätt på vilka modeller kan ge upphov till skadlig bias och diskriminering med risker för enskilda personer, grupper eller samhällen. I skäl 111 preciseras det att systemriskerna härrör från särskilt hög kapacitet. En AI-modell för allmänna ändamål bör därför anses medföra systemriskerna om den har kapacitet med hög påverkansgrad. Hela spektrumet av kapacitet i en modell kan förstås bättre efter det att den släppts ut på marknaden eller när tillhandahållare interagerar med modellen. Enligt den senaste utvecklingen vid tidpunkten för AI-förordningens ikraftträdande är den sammanlagda beräkningsmängd som används för träning av AI-modellen för allmänna ändamål, mätt i flyttalsberäkningar, en av de relevanta approximationerna för modellkapacitet. Den sammanlagda beräkningsmängd som används för träning inkluderar den beräkning som används för de verksamheter och metoder som är avsedda att förbättra modellens kapacitet före införandet, såsom förträning, generering av syntetiska data och finjustering. Därför fastställs i AI-förordningen ett inledande tröskelvärde för flyttalsberäkningar som, om det uppfylls av en AI-modell för allmänna ändamål, leder till en presumtion om att modellen är en AI-modell för allmänna ändamål med systemriskerna.

Om en AI-modell för allmänna ändamål uppfyller det villkor som avses i artikel 51.1 a ska enligt artikel 52.1 leverantören av modellen underrätta kommissionen utan dröjsmål och under alla omständigheter inom två veckor efter att kravet är uppfyllt eller det blir känt att det kommer att uppfyllas. Om kommissionen får kännedom om en AI-modell för allmänna ändamål som medför systemrisk och som den inte har underrättats om får den besluta att klassificera den som en modell med systemrisk. Enligt artikel 52.2 får dock leverantören av en AI-modell för allmänna ändamål i sin anmälan lägga fram argument för att visa att AI-modellen för allmänna ändamål, även om den uppfyller det kravet, i detta undantagsfall inte medför systemrisk på grund av sina särskilda egenskaper. Artikel 55 i AI-förordningen innehåller bestämmelser om ytterligare skyldigheter för leverantörer av AI-modeller för allmänna ändamål med systemrisk. Skyldigheterna omfattar bland annat att utvärdera modeller i enlighet med standardiserade protokoll och verktyg som återspeglar den aktuella tekniska nivån, bedöma och minska eventuella systemrisker på unionsnivå, rapportera incidenter samt säkerställa en lämplig nivå av cybersäkerhetsskydd.

2.2.2 Europarådets ramkonvention om AI

I Europarådets ramkonvention om artificiell intelligens och mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen fastställs en miniminivå för skydd av mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen när AI och AI-baserade tillämpningar utvecklas och används. Kommissionens bedömer att konventionen är fullt förenlig med unionsrätten i allmänhet, och med AI-akten i synnerhet. (Se utrikesministeriets faktapromemoria av den 12 juli 2024 i ärende E 122/2022 rd, s. 2–3.)

I artikel 2 i ramkonventionen definieras AI-system utifrån liknande egenskaper som i Europeiska unionens AI-förordning. Med ”AI-system” avses ett maskinbaserat system som, för uttryckliga eller underförstådda mål, drar slutsatser härledda från den indata det tar emot om hur utdata såsom förutsägelser, innehåll, rekommendationer eller beslut som kan påverka fysiska eller virtuella miljöer ska genereras. Olika AI-system varierar i fråga om autonomi och anpassningsförmåga efter införandet. Enligt promemorian om konventionen har man i definitionen eftersträvat dels juridisk exakthet och rättssäkerhet, dels sådan flexibilitet och abstraktion som ger utrymme för teknisk utveckling. I promemorian sägs det att definitionen möjliggör en gemensam uppfattning i fråga om AI-system för parterna till ramkonventionen, men att dessa i sina nationella rättssystem får precisera definitionen i syfte att öka rättssäkerheten och exaktheten. De får dock inte begränsa tillämpningsområdet.

I kapitel III i ramkonventionen fastställs principer för verksamhet under AI-systemens livscykel. Principerna omfattar bland annat människans värdighet och individens självbestämmande (artikel 7), transparens och tillsyn (artikel 8), jämlikhet och icke-diskriminering (artikel 10), integritet och skydd av personuppgifter (artikel 11) samt tillförlitlighet (artikel 12). Kapitel IV förpliktar parterna till ramkonventionen att säkerställa att berörda personer informeras om AI-system som potentiellt kan ha betydande inverkan på deras mänskliga rättigheter (artikel 14). Dessutom förpliktar kapitlet avtalsparterna att säkerställa att personer som interagerar med AI-system informeras om att de interagerar med ett sådant system och inte med en människa (artikel 15). Kapitel V i ramkonventionen innehåller bestämmelser om bedömning och begränsning av risker och negativa konsekvenser. I kapitel VI föreskrivs principer för genomförande av ramkonventionen, bland annat att hänsyn för rättigheterna för personer med funktionsnedsättning och barn (artikel 18).

2.3 Allmän lagstiftning om behandling av personuppgifter och deras livscykel

2.3.1 Dataskydd

2.3.1.1 Den allmänna dataskyddsförordningen och det nationella handlingsutrymmet

Fysiska personers rätt till skydd av personuppgifter regleras som allmän lagstiftning genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmänna dataskyddsförordningen) och dataskyddslagen (1050/2018) som komplement till den.

Den allmänna dataskyddsförordningen ska enligt artikel 2.1 i den tillämpas på sådan behandling av personuppgifter som helt eller delvis företas på automatisk väg samt på annan behandling än automatisk av personuppgifter som ingår i eller kommer att ingå i ett register. Enligt artikel 2.2 c tillämpas inte förordningen på sådan behandling av personuppgifter som en fysisk person utför som ett led i verksamhet av rent privat natur. I skäl 18 i ingressen specificeras dock att förordningen tillämpas på personuppgiftsansvariga eller personuppgiftsbiträden som tillhandahåller metoder för personlig behandling av personuppgifter. Den allmänna dataskyddsförordningen tillämpas på behandlingen av personuppgifter också i AI-system som omfattas av tillämpningsområdet enligt artikel 2.7 i AI-förordningen, utan att begränsa tillämpningen av artikel 10.5 och artikel 59 i AI-förordningen.

Med personuppgifter avses enligt artikel 4.1 i den allmänna dataskyddsförordningen all slags information som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person, det vill säga den registrerade. En identifierbar fysisk person är en person som direkt eller indirekt kan identifieras särskilt med hänvisning till en identifierare som ett namn, en personbeteckning, en lokaliseringssuppgift eller online-identifikatorer eller utifrån personens psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala faktorer. I skäl 26 i förordningens ingress specificeras att uppgifterna avser en identifierad eller identifierbar fysisk person också om de kan tillskrivas en fysisk person genom kompletterande information. För att avgöra om en fysisk person är identifierbar bör man beakta alla hjälpmedel, som antingen av den personuppgiftsansvarige eller av en annan person, rimligen kan komma att användas för att direkt eller indirekt identifiera den fysiska personen såsom att särskilja personen ifråga från andra. Vid bedömningen om rimlig sannolikhet bör samtliga objektiva faktorer beaktas, såsom kostnaderna för identifieringen och tidsåtgången för identifiering samt såväl tillgänglig teknik vid tidpunkten för behandlingen som den tekniska utvecklingen. Denna förordning berör därför inte behandling av sådan anonym information, vilket inbegriper information för statistiska ändamål eller forskningsändamål. Med anonyma uppgifter avses uppgifter som inte kan kopplas till en identifierad eller identifierbar fysisk person. Med anonyma uppgifter avses också när personuppgifterna har avidentifierats på ett sådant sätt att den registrerade inte eller inte längre är identifierbar.

Trots att den allmänna dataskyddsförordningen är direkt tillämplig lagstiftning ger den i vissa hänseenden medlemsstaterna direktivliknande nationellt handlingsutrymme. Med nationellt handlingsutrymme avses den prövningssmarginal som ges i dataskyddsförordningen och inom vilket medlemsstaterna kan komplettera eller precisera bestämmelserna i dataskyddsförordningen genom nationell rätt. Enligt EU-domstolens etablerade rättspraxis är det inte tillåtet att lagstifta nationellt inom förordningens tillämpningsområde, om inte förordningen explicit förpliktar eller bemyndigar till nationell reglering eller andra beslut (ärende 34/73, Variola, dom 10.10.1973, ärende 50/76, Amsterdam Bulb, dom 2.2.1977, punkt 33). I fråga om behovet av och innehållet i mer detaljerad lagstiftning måste också syftena med och lagstiftningsmetoden i den allmänna dataskyddsförordningen vägas in (se GrUU 14/2018

rd, s. 3). Regleringen av den allmänna dataskyddsförordningen har kompletterats i Finland med dataskyddslagen samt speciallagar vid behov. Enligt skäl 45 i förordningens ingress krävs det inte en särskild lag för varje enskild behandling utan en enda lag kan vara tillräcklig som grund för flera behandlingar.

2.3.1.2 Behandling av personuppgifter och grunder för behandling av personuppgifter

Med behandling av personuppgifter avses enligt artikel 4.2 en åtgärd eller kombination av åtgärder beträffande personuppgifter eller uppsättningar av personuppgifter, oberoende av om de utförs automatiserat eller ej, såsom insamling, registrering, organisering, strukturering, lagring, bearbetning eller ändring, framtagning, läsning, användning, utlämning genom överföring, spridning eller tillhandahållande på annat sätt, justering eller sammanförande, begränsning, radering eller förstöring. Enligt punkt 6 i artikeln avses med register, en vilken som helst strukturerad samling personuppgifter som är tillgänglig enligt särskilda kriterier.

I artikel 5 i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs det om de principer för behandling av personuppgifter som den personuppgiftsansvarige ska ansvara för och kunna visa att de efterlevs. Den i artikeln föreskrivna principen för ändamålsbegränsning innebär att personuppgifter ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och lagliga ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. En annan central princip är uppgiftsminimering, som innebär att personuppgifterna ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas. Enligt korrekthetsprincipen ska personuppgifterna vara korrekta och om nödvändigt uppdaterade: alla rimliga åtgärder måste vidtas för att säkerställa att personuppgifter som är felaktiga i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas raderas eller rättas utan dröjsmål. Enligt principen om lagringsminimering ska personuppgifter inte lagras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade under en längre tid det är nödvändigt för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas. Principen om integritet och konfidentialitet innebär att personuppgifter ska behandlas på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet för personuppgifterna, inbegripet skydd mot obehörig eller otillåten behandling och mot förlust, förstöring eller skada genom olyckshändelse, med användning av lämpliga tekniska eller organisatoriska åtgärder.

I artikel 6 i dataskyddsförordningen föreskrivs det om grunder för behandling, dvs. om villkor som ska vara uppfyllda för att behandlingen av personuppgifter ska vara laglig. Behandling av personuppgifter är laglig exempelvis enligt punkt 1.e i artikeln, om behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Vid beredningen av propositionen, med beaktande av utlåtanderesponsen, har det bedömts att grunden för behandling av personuppgifter i Kompetensstigen skulle kunna vara det allmänna intresse och den myndighetsutövning som avses i underpunkt e.

För att utföra en uppgift gällande allmänt intresse eller för myndighetsutövning, kan inte personuppgifter behandlas direkt med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen, utan i artikel 6.3 förutsätts att den grund för behandling som avses i underpunkt e ska regleras antingen i unionsrätten eller den medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av. Syftet med behandlingen ska fastställas i den rättsliga grunden eller, i fråga om behandling enligt punkt 1 e, ska vara nödvändigt för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Utöver denna skyldighet kan den rättsliga grunden för behandlingen i fråga innehålla särskilda bestämmelser om anpassning av tillämpningen av reglerna i den allmänna dataskyddsförordningen. Med bestämmelser kan man bland annat anpassa de allmänna förutsättningarna för lagligheten av den behandling av information som utförs av den personuppgiftsansvarige, typen av uppgifter som behandlas; de

berörda registrerade, de sammanslutningar och ändamål till vilka uppgifterna får lämnas ut; ändamålsbegränsning, förvaringstider samt behandlingsåtgärder och -förfaranden, inbegripet åtgärder för att säkerställa laglig och rättvis behandling. Lagstiftningen ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas. Denna punkt omfattar både skyldigheten att i nationell rätt reglera grunden för och syftet med behandlingen och möjligheten att reglera andra aspekter. Enligt artikel 6.2 får medlemsstaterna dessutom i nationell lagstiftning ange särskilda krav för behandling av uppgifter och andra åtgärder för att säkerställa en laglig och ändamålsenlig behandling. I skäl 10 i förordningens ingress preciseras att på grund av behandlingen av personuppgifter för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i myndighetsutövning kan medlemsstaterna hålla eller införa nationella bestämmelser för att närmare fastställa hur bestämmelserna i denna förordning ska tillämpas. I motiveringen till dataskyddslagen (RP 9/2018 rd, s. 34) konstateras det att grunden för den nationella prövning marginalen finns i artikel 6 i den allmänna dataskyddsförordningen. I den ges medlemsstaterna möjlighet att nationellt föreskriva om den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter.

I 4 § i dataskyddslagen preciseras behandlingsgrunden enligt artikel 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen. Enligt paragrafen är behandling av personuppgifter av allmänt intresse tillåten om 1) det är fråga om uppgifter som beskriver en persons ställning samt uppdrag och skötseln av detta inom ett offentligt samfund, näringslivet, organisationsverksamhet eller någon annan motsvarande verksamhet, i den mån som syftet med behandlingen är förenligt med allmänt intresse och behandlingen står i proportion till det legitima mål som eftersträvas; 2) behandlingen behövs och är proportionell i en myndighets verksamhet för utförande av en uppgift av allmänt intresse, 3) behandlingen behövs för vetenskaplig eller historisk forskning eller för statistikföring och den står i proportion till det mål av allmänt intresse som eftersträvas; eller 4) behandling av forskningsmaterial och kulturarvsmaterial som innehåller personuppgifter samt av personuppgifter som hänför sig till innehålls- och referensinformation som gäller sådant material behövs för arkivändamål och behandlingen står i proportion till det mål av allmänt intresse som eftersträvas och den registrerades rättigheter. I motiveringen (RP 9/2018 rd, s. 80–82) konstateras det att enligt punkt 2 i paragrafen kan myndigheter behandla personuppgifter för att utföra andra uppgifter än lagstadgade skyldigheter, till exempel vid planerings- och utredningsuppgifter. Enligt motiveringen begränsar punkt 3 om vetenskaplig eller historisk forskning och statistikföring och punkt 4 om arkivering inte omfattningen av de aktörer som kan behandla personuppgifter på dessa grunder, utan tillåter behandling av personuppgifter av fysiska personer samt offentliga eller privata juridiska personer enligt dessa punkter i dataskyddslagen. I motiveringen betonas dock att behandlingen är nödvändig och proportionerlig i förhållande till det mål av allmänt intresse som eftersträvas. Enligt motiveringen bör den efterföljande behandlingen av personuppgifter alltid bedömas separat, med beaktande av till exempel villkoren för forskningstillståndet och tidigare samtycken som rör materialet.

Principen för ändamålsbegränsning är kopplad till artikel 6.4 i den allmänna dataskyddsförordningen, som gäller behandling av personuppgifter för andra ändamål än de för vilka de samlades in. Enligt denna punkt kan senare behandling bland annat grundas på den registrerades samtycke eller på en medlemsstats lagstiftning. I så fall måste medlemsstatens lagstiftning vara nödvändig och proportionerlig för att säkerställa de mål som avses i artikel 23 i förordningen. De mål som anges i artikeln ifråga är till exempel skyddet av den registrerade eller andras rättigheter och friheter eller en medlemsstats viktiga intressen, såsom ekonomiska intressen, penningfrågor och social trygghet. Om inte den efterföljande behandlingen grundar sig på till exempel den registrerades samtycke eller på lagstiftningen i en medlemsstat, måste den personuppgiftsansvarige se till att behandlingen är förenlig med det ändamål för vilket uppgifterna ursprungligen samlades in. Den personuppgiftsansvarige ska då bland annat beakta

kopplingen mellan de ändamål för vilka personuppgifterna samlas in och ändamålen med den avsedda ytterligare behandlingen, det sammanhang i vilket personuppgifterna samlas in, personuppgifternas art, de möjliga följderna av den avsedda ytterligare behandlingen för den registrerade och förekomsten av lämpliga skyddsåtgärder såsom kryptering eller pseudonymisering. Principen om ändamålsbegränsning och artikel 6.4 i förordningen måste bedömas mot bakgrund av till exempel förhållandet mellan utlämnandet av uppgifterna och det ändamål för vilket de ursprungligen samlades in.

I samband med principen om ändamålsbegränsning enligt artikel 5.1 b i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs att ytterligare behandling för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål i enlighet med artikel 89.1 inte ska anses vara oförenlig med de ursprungliga ändamålen. Enligt artikel 89.1 ska behandling för dessa ändamål omfattas av lämpliga skyddsåtgärder för den registrerades rättigheter och friheter i enlighet med den allmänna dataskyddsförordningen. Skyddsåtgärderna ska säkerställa att tekniska och organisatoriska åtgärder har införts för att se till att särskilt principen om uppgiftsminimering iakttas. En av de skyddsåtgärder som nämns är att uppgifter så långt som möjligt ska behandlas på ett sådant sätt att de registrerade inte kan identifieras.

I artikel 9.1 i den allmänna dataskyddsförordningen förbjuds behandling av särskilda kategorier av personuppgifter. Sådana uppgifter är bland annat uppgifter om hälsa samt uppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter eller religiös eller filosofisk övertygelse. Enligt skäl 35 i ingressen innefattar personuppgifter om hälsa alla de uppgifter som hänför sig till en registrerad persons hälsotillstånd som ger information om den registrerades tidigare, nuvarande eller framtida fysiska eller psykiska hälsotillstånd. I artikel 9.2 föreskrivs situationer där vissa personuppgifter ändå får behandlas. Enligt underpunkt g i samma punkt är en sådan situation exempelvis om behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen. I skäl 10 i förordningens ingress preciseras att förordningen ger medlemsstaterna handlingsutrymme att specificera sina bestämmelser för behandlingen av särskilda kategorier av personuppgifter eller 'känsliga uppgifter'.

Med stöd av underpunkt g (se RP 9/2018 rd, s. 84–86) föreskrivs undantag från förbudet mot behandling av särskilda personuppgifter till exempel i 6 § 1 mom. 2 punkten i dataskyddslagen. Med stöd av den punkten kan särskilda kategorier av personuppgifter behandlas om behandlingen regleras i lag eller föranleds av en uppgift som direkt har ålagts den personuppgiftsansvarige i lag. I motiveringen till dataskyddslagen (RP 9/2018 rd, s. 85–86) konstateras det att utöver 6 § kan närmare bestämmelser om sådan behandling av personuppgifter som avses i artikel 9.2 i den allmänna dataskyddsförordningen även utfärdas genom speciallagstiftning. I motiveringen hänvisas det dessutom till att lagstiftningen enligt den allmänna dataskyddsförordningen ska stå i proportion till det eftersträvade syftet, vara förenlig med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen. Enligt motiveringen till dataskyddslagen följer motsvarande krav även av de allmänna förutsättningar för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna som är bindande för lagstiftaren.

Ändamålsenliga och specifika skyddsåtgärder för behandling av särskilda kategorier av personuppgifter regleras i 6 § 2 mom. i dataskyddslagen. Dessa åtgärder är 1) åtgärder för att

det i efterhand ska kunna säkerställas och bevisas vem som har registrerat, ändrat eller överfört personuppgifter; 2) åtgärder för att höja kompetensen hos den personal som behandlar personuppgifter; 3) utnämning av ett dataskyddsbud; 4) den personuppgiftsansvariges och personuppgiftsbitrådets interna åtgärder för att förhindra tillträde till personuppgifter; 5) pseudonymisering av personuppgifter; 6) kryptering av personuppgifter; 7) åtgärder för att fortlöpande säkerställa konfidentialitet, integritet, tillgänglighet och motståndskraft hos behandlingssystemen och tjänsterna i anknytning till behandlingen av personuppgifterna, inbegripet förmåga att återställa tillgängligheten och tillgången till uppgifterna i rimlig tid vid en fysisk eller teknisk incident; 8) ett förfarande för att regelbundet testa, undersöka och utvärdera effektiviteten hos de tekniska och organisatoriska åtgärder som ska säkerställa behandlingens säkerhet; 9) särskilda förfaranderegler för att säkerställa att dataskyddsförordningen och denna lag iakttas när personuppgifter överförs eller behandlas för något annat ändamål; 10) utförande av en konsekvensbedömning avseende dataskydd enligt artikel 35 i dataskyddsförordningen; 11) andra tekniska, förfarandemässiga och organisatoriska åtgärder.

2.3.1.3 Den registrerades rättigheter

Den registrerades rättigheter anges i kapitel III i den allmänna dataskyddsförordningen. Artikel 12 i förordningen innehåller bestämmelser om transparent information och kommunikation till de registrerade. Den personuppgiftsansvarige ska bland annat vidta lämpliga åtgärder för att tillhandahålla den registrerade information om behandlingen i ett koncist, öppet, lättbegripligt och tillgängligt format på ett tydligt och enkelt språk, i synnerhet om informationen är särskilt avsedd för barn. I skäl 58 i förordningens ingress preciseras att man vid behov använder visualisering för att utforma informationen. Informationen får tillhandahållas i elektronisk form, till exempel via en webbplats, om den är avsedd för allmänheten. Eftersom barn förtjänar särskilt skydd, bör all information och kommunikation som riktar sig till barn utformas på ett tydligt och enkelt språk som barnet lätt kan förstå.

I artikel 13 regleras om den information som ska tillhandahållas när personuppgifter samlas in från den registrerade. I punkt 2 i artikeln föreskrivs att om personuppgifter erhålls ska den registrerade bland annat informeras om den period under vilken personuppgifterna kommer att lagras eller, om detta inte är möjligt, de kriterier som används för att fastställa denna period. Den registrerade måste också informeras om huruvida tillhandahållandet av personuppgifter är ett rättsligt krav, om den registrerade är skyldig att tillhandahålla personuppgifterna och de möjliga konsekvenserna av att inte tillhandahålla sådana uppgifter. Enligt underpunkt f, när personuppgifter tas emot ska sådana uppgifter också tillhandahållas vid automatiserat beslutsfattande, inbegripet profilering enligt artikel 22.1 och 22.4, varvid det åtminstone i dessa fall ska lämnas meningsfull information om logiken bakom samt betydelsen och de förutsedda följderna av sådan behandling för den registrerade. I punkt 3 i artikeln föreskrivs också information om det avsedda ändamålet: Om den personuppgiftsansvarige avser att ytterligare behandla personuppgifterna för ett annat syfte än det för vilket de insamlades, ska den personuppgiftsansvarige före denna ytterligare behandling ge den registrerade information om detta andra syfte samt ytterligare relevant information enligt punkt 2.

Artikel 15 i kapitel III reglerar om den registrerades rätt till tillgång till uppgifterna, artikel 16 om rätten till rättelse, artikel 17 om rätten till radering och artikel 18 om rätten till begränsning av behandling. Enligt skäl 65 i förordningens ingress har den registrerade särskilt rätt att få sina personuppgifter raderade och att dessa personuppgifter inte behandlas, om de inte längre behövs med tanke på de ändamål för vilka de samlats in eller på annat sätt behandlats, om en registrerad har återtagit sitt samtycke till behandling eller invänder mot behandling av personuppgifter som rör honom eller henne, eller om behandlingen av hans eller hennes personuppgifter på annat sätt

inte överensstämmer med bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen. Denna rättighet är särskilt relevant när den registrerade har gett sitt samtycke som barn, utan att vara fullständigt medveten om riskerna med behandlingen, och senare vill ta bort dessa personuppgifter, särskilt på internet. Den registrerade bör kunna utöva denna rätt även när han eller hon inte längre är ett barn. Det är dock lagligt att lagra personuppgifter om det är nödvändigt, till exempel för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning, för arkivändamål av allmänt intresse, för vetenskapliga eller historiska forskningsändamål, för statistiska ändamål eller för att fastställa, göra gällande eller försvara rättsliga anspråk.

Artiklarna 21–22 i kapitel 4 inkluderar bestämmelser om den registrerades rätt att invända mot behandlingen av personuppgifter och automatiserat individuellt beslutsfattande. Rätten att göra invändningar enligt artikel 21 innebär att den registrerade har rätt att när som helst, av skäl som hänför sig till hans eller hennes specifika situation, göra invändningar mot behandling av personuppgifter avseende honom eller henne som grundar sig på artikel 6.1 e, inbegripet profilering. Senast när den registrerade kontaktas för första gången ska den registrerade uttryckligen uppmärksammas på rättigheten och den ska presenteras på ett tydligt och separat sätt. En person har motsvarande rätt att invända mot behandlingen av sina uppgifter även när personuppgifter behandlas för vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål enligt artikel 89.1, med undantag för om behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift som gäller allmänt intresse.

I artikel 22 regleras om automatiserat individuellt beslutsfattande, inklusive profilering. Enligt punkt 1 i artikeln har den registrerade rätt att inte bli föremål för ett beslut som enbart grundas på automatiserad behandling, såsom profilering, och som har rättsliga följder för honom eller henne eller på liknande sätt i betydande grad påverkar honom eller henne. I mål C-634/21, Schufa Holding, klargjorde unionens domstol att artikel 22.1 innehåller ett principiellt förbud vars åsidosättande inte kräver att en registrerad åberopar det individuellt. Ett beslut som enbart grundas på automatiserad behandling är endast tillåtet i de fall som anges i artikel 22.2. Enligt artikel 22.2 b får den automatiserade behandling som avses i punkt 1 tillåtas enligt en medlemsstats nationella rätt, och som fastställer lämpliga åtgärder till skydd för den registrerades rättigheter, friheter och berättigade intressen. I artikel 22.3 i förordningen preciseras att beslut inte får grundas på särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9.1, såvida inte exempelvis artikel 9.2 g är tillämplig och lämpliga åtgärder vidtas för att skydda den registrerades rättigheter och friheter och berättigade intressen. De skyddsåtgärder som avses i artikel preciseras i skäl 71 i förordningens ingress, där det föreskrivs att lämpliga skyddsåtgärder inbegriper att den registrerade underrättas om behandlingen och har rätt till mänskligt ingripande, att framföra sina synpunkter, att erhålla en förklaring till det beslut som fattas efter sådan bedömning och att överklaga beslutet.

I det ovannämnda målet C-634/21 Schufa Holding har unionens domstol slagit fast att det i artikel 22.1 i den allmänna dataskyddsförordningen finns tre kumulativa villkor: för det första att det föreligger ett ”beslut”, för det andra att beslutet enbart grundas på automatiserad behandling, såsom profilering och, för det tredje att det ska ha rättsverkan för den registrerade eller på liknande sätt i betydande grad påverka honom eller henne. Även om begreppet beslut inte definieras i den allmänna dataskyddsförordningen framgår det enligt domstolen klart av bestämmelsens ordalydelse att ”beslut” inte endast avser handlingar som har rättsverkningar för en person utan även handlingar som på liknande sätt i betydande grad påverkar denna person. Den breda räckvidden av begreppet beslut bekräftas av skäl 71 i ingressen i den allmänna dataskyddsförordningen, enligt vars ordalydelse ett beslut med bedömning av personliga aspekter rörande honom eller henne, för vilken personen bör ha rätt att inte bli föremål för, ”kan innehålla – en åtgärd”, som kan medföra ”rättsverkan” honom eller henne eller på liknande

sätt i ”betydande grad påverka honom eller henne”. Enligt detta skäl omfattar begreppet beslut till exempel ett automatiserat avslag på en kreditansökan online eller e-rekrytering utan personlig kontakt. Enligt unionens domstols slutsats kan begreppet beslut därför omfatta flera åtgärder som kan påverka den registrerade på olika sätt. I målet Schufa Holding tolkade EU-domstolen begreppet automatiserat beslut i den mening som avses i artikel 22.1 i förordningen så, att det bland annat omfattar ett kreditupplysningsföretags automatiserade fastställande av en persons betalningsförmåga, om upprättandet, fullgörandet eller avslutandet av ett avtalsförhållande med denna person av en tredje part som har underrättats om beslutet väsentligen beror på detta. Lindroos-Hovinheimo (Lindroos-Hovinheimo, Susanna: Automaattisen päätöksenteon määritelmä laajenee – Euroopan unionin ensimmäiset tuomiot tietosuoja-asetuksen 22 artiklasta; Lakimies 3–4/2024; s. 537–544, s. 541) har ansett att "den definition av 'beslut' som domstolen ger i detta sammanhang är ganska bred och klart bredare än till exempel vad som är vanligt förekommande i nationell förvaltningsrätt". Enligt Lindroos-Hovinheimo skulle en mer exakt finskspråkig motsvarighet till ett beslut i den mening som avses i artikel 22 kunna vara "åtgärd" eller "verksamhet".

Även enligt [riktlinjerna antagna av EU:s arbetsgrupp för uppgiftsskydd](#) (Riktlinjer om automatiserat individuellt beslutsfattande och profilering enligt förordning (EU) 2016/679. Antagna den 3 oktober 2017, senast granskade och antagna 6. februari 2018. WP251rev.01, s. 21–23 och 31) i 22.1 bekräftas det allmänna förbudet mot beslut som baseras endast på automatiserad behandling. Detta förbud gäller oberoende av om den registrerade vidtar en åtgärd beträffande behandlingen av sina uppgifter. Denna huvudregel, med sina undantag, stärker tanken om att den registrerade har kontroll över sina egna uppgifter, vilket är i linje med de allmänna principerna i dataskyddsförordningen. Beslut som enbart grundas på automatiserad behandling definieras i riktlinjerna som beslut som inte inbegriper människor. Vidare anges i riktlinjerna att den allmänna dataskyddsförordningen inte definierar "rättsliga följder" eller "på liknande sätt betydande" följder, men ordalydelsen klargör att endast allvarliga följder faller inom tillämpningsområdet för artikel 22. Även om en beslutsprocess inte påverkar personers juridiska rättigheter kan den fortfarande omfattas av artikel 22 om den ger upphov till lika stora eller lika betydande följder. Även om den registrerades rättsliga ställning inte ändras kan han eller hon med andra ord påverkas tillräckligt mycket för att behöva skydd enligt denna bestämmelse. För att databehandling i betydande grad ska påverka någon måste följderna av behandlingen vara tillräckligt stora eller viktiga för att förtjäna uppmärksamhet. Sådana effekter är, enligt riktlinjerna, när beslutet sannolikt kommer att ha en betydande inverkan på enskilda personers omständigheter, beteende eller val, påverkar den registrerade på lång sikt eller permanent eller, i extrema fall, utesluter eller diskriminerar enskilda personer. Enligt riktlinjerna skulle betydande beslut även kunna vara beslut som påverkar någons finansiella situation, exempelvis deras kreditvärdighet. Betydande beslut kan också vara beslut som nekar någon en anställningsmöjlighet eller ger vederbörande en stor nackdel. Enligt riktlinjerna skulle även beslut som påverkar en persons utbildningsmöjligheter, exempelvis antagning till universitet, också anses som betydande. I riktlinjerna anges vidare att beslut som enbart grundas på automatiserad behandling som påverkar ett barns valmöjligheter och beteende, dock potentiellt får rättsliga eller på liknande sätt betydande följder för dem, beroende på valmöjligheternas och det aktuella beteendets natur.

Enligt definitionen i artikel 4.4 i förordningen avses med profilering varje form av automatisk behandling av personuppgifter som består i att dessa personuppgifter används för att bedöma vissa personliga egenskaper hos en fysisk person. Exempelvis definieras analys eller förutsägelse av egenskaper som rör en fysisk persons intressen som profilering i förordningen. Enligt de ovannämnda riktlinjerna från EU:s arbetsgrupp för uppgiftsskydd (s. 9) kan begreppet profilering användas på tre sätt: 1) allmän profilering, 2) beslutsfattande som grundas på profilering och 3) enbart automatiserad behandling, inbegripet profilering, i den mening som

avses i artikel 22.1 i dataskyddsförordningen, vilket får rättsliga följder för den registrerade eller på liknande sätt i betydande grad påverkar den registrerade. Skillnaden mellan de två sistnämnda punkterna illustreras i riktlinjerna med följande exempel på en person som ansöker om ett lån online: Vid beslutsfattande som baserar sig på profilering, beslutar personen om beviljandet av lån endast utifrån en automatiskt upprättad profil, medan i situationen som artikel 22 avser, är det algoritmen som beslutar om beviljandet av lån och beslutet skickas automatiskt till personen utan någon betydande bedömning på förhand. Enligt skäl 72 i den allmänna dataskyddsförordningens ingress omfattas profilering av denna förordnings bestämmelser om behandling av personuppgifter, såsom de rättsliga grunderna för behandlingen och principer för dataskydd. Automatiserade beslut i den mening som avses i den allmänna dataskyddsförordningen kan tas fram genom både lärande teknologier, och regelbaserad eller datorbaserad behandling (Lindroos-Hovinheimo, Susanna: Automaattisen päätöksenteon määritelmä laajenee – Euroopan unionin ensimmäiset tuomiot tietosuoja-asetuksen 22 artiklasta; Lakimies 3–4/2024; s. 537–544, s. 543).

I skäl 71 i den allmänna dataskyddsförordningens ingress anges att beslutsfattande som enbart grundas på automatiserad behandling i den mening som avses i artikel 22 inte bör riktas till barn. I de ovannämnda riktlinjerna från EU:s arbetsgrupp för uppgiftsskydden (s. 30) preciseras dock att i artikel 22 görs ingen skillnad mellan om behandlingen avser barn eller vuxna. Eftersom förbudet mot att rikta beslutsfattande som enbart grundas på automatiserad behandling mot barn, som nämns i ingressen, inte förekommer i själva artikeln, anser arbetsgruppen att detta inte utgör ett absolut förbud mot sådan behandling av barn. Mot bakgrund av detta avsnitt i ingressen rekommenderar dock arbetsgruppen för dataskydd att personuppgiftsansvariga i allmänhet inte bör använda undantagen i artikel 22.2 som grund för sådan behandling. Det kan dock finnas situationer där det är nödvändigt för personuppgiftsansvariga att fatta beslut om barn som enbart grundas på automatiserad behandling, inbegripet profilering, och som har rättsliga följder eller liknande betydande följder, till exempel för att skydda barns välfärd. I ett sådant fall föreskrivs det i riktlinjerna att behandlingen i tillämpliga delar får utföras på grundval av de undantag som anges i artikel 22.2 a, b eller c. I sådana fall ska lämpliga skyddsåtgärder enligt artikel 22.2 b och 22.3 finnas på plats och vara lämpliga för barn. Den personuppgiftsansvarige måste se till att dessa skyddsåtgärder effektivt skyddar rättigheterna, friheterna och de berättigade intressena för de barn vars uppgifter behandlas.

Enligt skäl 71 i förordningens ingress i syfte att sörja för rättvis och transparent behandling med avseende på den registrerade, med beaktande av omständigheterna och det sammanhang i vilket personuppgifterna behandlas, bör den personuppgiftsansvarige använda adekvata matematiska eller statistiska förfaranden för profilering, genomföra tekniska och organisatoriska åtgärder som framför allt säkerställer att faktorer som kan medföra felaktigheter i personuppgifter korrigeras och att risken för fel minimeras samt säkra personuppgifterna på sådant sätt att man beaktar potentiella risker för den registrerades intressen och rättigheter och förhindrar bland annat diskriminerande effekter för fysiska personer, på grund av ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religion eller övertygelse, medlemskap i fackföreningar, genetisk status eller hälsostatus eller sexuell läggning, eller som leder till åtgärder som får sådana effekter. Automatiserat beslutsfattande och profilering baserat på särskilda kategorier av personuppgifter bör endast tillåtas på särskilda villkor.

Dessutom ger artikel 23 i den allmänna dataskyddsförordningen nationellt utrymme i medlemsstatens lagstiftning till bland annat den registrerades rätt att inte bli föremål för en åtgärd som enbart grundas på automatiserad behandling, i enlighet med artikel 22. I begränsningen ifråga ska de grundläggande rättigheterna och -friheterna till centrala delar följas, och den ska vara nödvändig och proportionell för att säkerställa till exempel skyddet av den registrerade eller andras rättigheter och friheter eller en medlemsstats viktiga intressen, såsom

ekonomiska intressen, penningfrågor och social trygghet. Lagstiftningen ska, när så är lämpligt, innehålla särskilda bestämmelser om ändamål och kategorier av behandling, kategorier av personuppgifter, tillämpningsområde för de begränsningar som införts, skyddsåtgärder, identifiering av den personuppgiftsansvarige, uppgifternas förvaringstider, risker för de registrerades rättigheter och friheter och den registrerades rätt att få information om begränsningen.

2.3.1.4 Personuppgiftsansvarig och gemensamt personuppgiftsansvarig

Enligt artikel 4.7 i den allmänna dataskyddsförordningen avses med personuppgiftsansvarig en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller ett annat organ som ensamt eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter. Om ändamålen och medlen för behandlingen bestäms av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt kan den personuppgiftsansvarige eller de särskilda kriterierna för hur denne ska utses föreskrivas i unionsrätten eller i medlemsstaternas nationella rätt.

Om två eller fler personuppgiftsansvariga gemensamt fastställer ändamålen med och medlen för behandlingen är de gemensamt personuppgiftsansvariga enligt artikel 26.1 i dataskyddsförordningen. Gemensamt personuppgiftsansvariga ska under öppna former fastställa sitt respektive ansvar för att fullgöra skyldigheterna enligt denna förordning särskilt vad gäller utövandet av den registrerades rättigheter och sina respektive skyldigheter att tillhandahålla den information som avses i artiklarna 13 och 14, genom ett inbördes arrangemang, såvida inte de personuppgiftsansvarigas respektive skyldigheter fastställs genom unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt som de personuppgiftsansvariga omfattas av. Inom ramen för arrangemanget får en gemensam kontaktpunkt för de personuppgiftsansvariga utses. Enligt punkt 2 ska arrangemanget på lämpligt sätt återspegla de gemensamt personuppgiftsansvarigas respektive roller och förhållanden gentemot registrerade. Det väsentliga innehållet i arrangemanget ska göras tillgängligt för den registrerade. I punkt 3 föreskrivs dessutom att den registrerade, oavsett villkoren i arrangemanget, får utöva sina rättigheter enligt dataskyddsförordningen i förhållande till och gentemot varje personuppgiftsansvarig. Enligt skäl 79 i den allmänna dataskyddsförordningens ingress bör fastställande av ansvar vara tydligt när det gäller skyddet av den registrerades rättigheter och friheter samt tillsynsmyndigheternas övervakning och åtgärder.

Begreppen personuppgiftsansvarig och gemensamt personuppgiftsansvarig kan införas i nationell rätt med stöd av det utrymme som ges i artikel 4.1.7 och artikel 26 i den allmänna dataskyddsförordningen. I dataombudsmannens anvisning om lagstiftningsutlåtanden (16.10.2017, v1.0, s. 9) poängteras det att den personuppgiftsansvariges ansvar ska utgöra en del av det operativa ansvaret. När det föreskrivs om den personuppgiftsansvarige i lag, ska man vara särskilt uppmärksam på definieringen och försäkra sig om att ansvaret avser rätt aktör. Enligt anvisningen är risken med definieringen av den personuppgiftsansvarige att denne endast har definierats formellt, utan att aktörens faktiska roll vid behandlingen av personuppgifter på praktisk nivå har identifierats. Till personuppgiftsansvarig ska enligt anvisningen utses en aktör som de facto använder den personuppgiftsansvariges bestämmanderätt och som kan fullgöra den personuppgiftsansvariges skyldigheter.

2.3.1.5 Utlämnande av personuppgifter

Utlämnande av personuppgifter genom överföring, spridning eller tillhandahållande på annat sätt är en form av behandling av personuppgifter som avses i artikel 4.2 i den allmänna dataskyddsförordningen. Enligt artikel 4.9 avses med mottagare en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ till vilket personuppgifterna utlämnas, vare sig

det är en tredje part eller inte. Offentliga myndigheter som kan komma att motta personuppgifter inom ramen för ett särskilt uppdrag i enlighet med unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt ska dock inte betraktas som mottagare.

Förutsättningarna för utlämnande av personuppgifter ska bedömas med hänsyn till principen om ändamålsbegränsning som behandlas ovan. Om användningsändamålet för uppgifterna ändras till följd av utlämnandet, förutsätter utlämnandet enligt artikel 6.4 den registrerades samtycke eller en bestämmelse till exempel i medlemsstatens lagstiftning. Sådan lagstiftning ska vara nödvändig och proportionell för att säkerställa till exempel skyddet av den registrerade eller andras rättigheter och friheter eller en medlemsstats viktiga intressen, såsom ekonomiska intressen, penningfrågor och social trygghet. Inom ramen för det nationella handlingsutrymmet kan man i enlighet med artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen föreskriva om de parter och ändamål till vilka personuppgifter får lämnas ut.

Dataskyddsförordningen förutsätter ett öppet förfarande och information till den registrerade om utlämnande av uppgifter (Dataombudsmannens byrås guide till utlåtanden om lagstiftning 16.10.2017, version 1.0, s. 10). Informationsskyldigheter till exempel för mottagarna av uppgifterna, finns bland annat i artikel 13 om information till den registrerade när uppgifter samlas in om honom eller henne. Enligt artikel 19 i förordningen ska den personuppgiftsansvarige också i princip meddela varje rättelse, radering eller begränsning av behandling av personuppgifter till varje mottagare till vilken personuppgifterna har lämnats ut.

I den nationella lagstiftningen regleras utlämnandet av information av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan *offentlighetslagen*. Enligt den offentlighetsprincip som kommer till uttryck i 1 § 1 mom. i den är myndigheternas handlingar offentliga, om inte något annat föreskrivs särskilt i denna lag eller i någon annan lag. I 3 kap. 9–12 § i offentlighetslagen föreskrivs en rätt att ta del av handlingar som förvaras hos en myndighet, inklusive information som finns i myndighetens digitala tjänst. Enligt 9 § 1 mom. i lagen har var och en rätt att få ta del av offentlig myndighetsinformation. Enligt 10 § får sekretessbelagda uppgifter endast lämnas ut om det uttryckligen föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Bestämmelserna om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter som avses i 10 § i offentlighetslagen ingår i 7 kap. i offentlighetslagen. I 26 § i lagen föreskrivs om de allmänna villkor under vilka en myndighet får lämna ut sekretessbelagda uppgifter. I 27 § i lagen föreskrivs utlämnande av handlingar som överförts till ett arkiv, i 28 § om tillstånd av en myndighet att ta del av en sekretessbelagd handling, i 29 § utlämnande av sekretessbelagda uppgifter till en annan myndighet och i 30 § om rätten att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till utländska myndigheter och internationella organ.

Konfidentiell information definieras i 24 § i offentlighetslagen. Enligt 1 mom. i lagen omfattar sekretessbelagd information bland annat handlingar som gäller plan för lärdomsprov eller vetenskaplig forskning om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter ur dem inte orsakar lärdomsprovet eller forskningen eller ett utnyttjande av dessa eller en saklig bedömning av dessa olägenhet eller medför olägenhet för forskaren eller uppdragsgivaren för forskningen (punkt 21). Sekretessen omfattar också t.ex. information om en persons psykologiska test eller lämplighetsprov eller resultatet av detta (punkt 29). Sekretessbelagda är också sådana av en läroanstalt utfärdade betyg och andra handlingar som innehåller uppgifter om verbala bedömningar av en elevs personliga egenskaper (punkt 30). Sekretessbelagda är också, med vissa undantag, uppgifter om en persons politiska övertygelse eller deltagande i föreningsverksamhet eller fritidssysselsättningar (punkt 32). Enligt 31 § 2 mom. i offentlighetslagen är sekretessstiden för en myndighetshandling 25 år om inte något annat

föreskrivs i eller med stöd av lag. För skyddande av privatlivet enligt 24 § 1 mom. 24–32 punkten är sekretessstiden 50 år räknat från det att den person som handlingen gäller avled eller, om uppgift om detta inte föreligger, i 100 år.

2.3.1.6 Informationens förvaringstider och arkivering

Enligt principen om begränsad lagring som avses i artikel 5.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifter förvaras i en form som gör det möjligt att identifiera den registrerade endast så länge som det är nödvändigt för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas. Personuppgifter får lagras under längre perioder i den mån som personuppgifterna enbart behandlas för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål i enlighet med artikel 89.1, under förutsättning att de lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder som krävs enligt denna förordning genomförs för att säkerställa den registrerades rättigheter och friheter (lagringsminimering).

Den nationella allmänna bestämmelsen om fastställande av förvaringstider för uppgifter finns i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019), nedan *informationshanteringslagen*. Förvaringstiderna för informationsmaterial fastställs i enlighet med 21 § om inte annat föreskrivs om förvaringstiden i lagen. Om det inte i lag föreskrivs om förvaringstiderna för informationsmaterial eller handlingar ska förvaringstiderna enligt 1 mom. bestämmas med beaktande av 1) i vilken utsträckning informationsmaterialet behövs i myndighetens verksamhet för det ursprungliga användningsändamålet, 2) genomförandet och verifieringen av fysiska eller juridiska personers förmåner, rättigheter, förpliktelser och rättssäkerhet, 3) rättsverkningarna av avtal eller andra privaträttsliga rättshandlingar, 4) de skadeståndsrättsliga preskriptionstiderna, och 5) de straffrättsliga preskriptionstiderna. Enligt motiveringen till bestämmelsen (RP 284/2018 rd, s. 104) ska alla de aspekter som nämns i den beaktas och kriteriet för att fastställa den längsta förvaringstiden är avgörande vid fastställandet av förvaringstiden.

Enligt 21 § 2 mom. i informationshanteringslagen ska informationsmaterialen utan dröjsmål arkiveras eller förstöras på ett informationssäkert sätt efter det att förvaringstiden gått ut. I 3 mom. finns också en bestämmelse om att det föreskrivs särskilt om ansvaren för bestämmande av förvaringstiderna, om arkivering och om arkivverkets uppgifter. Arkiveringen regleras av arkivlagen (831/1994) som allmän lag. Utgångspunkten för arkivering är vanligtvis att värdet för alla myndighetshandlingar ska fastställas. Riksarkivet fastställer värdet på handlingar, om inte annat följer av lag.

Under beredningen av propositionen har det bedömts att det skulle vara nödvändigt att reglera behandlingen av personuppgifter i tjänsten Kompetensstigen, liksom deras utlämnande och livscykel, på ett sätt som kompletterar och delvis ersätter allmän lagstiftning, vilket föreslås i propositionen nedan.

2.4 Behandling av personuppgifter i befintliga tjänster

2.4.1 Nationella studie- och examensregister

I förvaltningsområdet för undervisnings- och kulturministeriet används numera den nationella tjänsten Studieinfo. Den används för att ansöka till utbildningar och innehåller information om utbildningsmöjligheter på olika utbildningsnivåer. Den innehåller också information om avslutade studier och examina.

Studie- och examensregisterlagen innehåller bestämmelser om den tjänst för utlämnande av studie- och examensuppgifter (den s.k. KOSKI-tjänsten) som upprätthålls av Utbildningsstyrelsen och som är en del av Studieinfo samt om undervisningsväsendets register och datalager i anslutning till dessa. Med hjälp av den tjänst för utlämnande som regleras i kap. 6 i lagen kan en person i tjänsten Min studieinfo se och använda sina egna uppgifter som finns i utbildningsmyndighetens register och datalager och uppgifterna kan också lämnas ut till dem som har rätt att få dem. Tjänsten stöder kontinuerligt lärande genom att synliggöra den kompetens som har förvärvats under studierna. Tjänsten möjliggör också användning av information om studier vid ansökan till utbildning, under utbildningen och i arbetslivet, exempelvis när personen söker jobb och vid bedömning av personens eventuella arbetsuppgifter.

De register som regleras av studie- och examensregisterlagen är studentnummerregistret, den nationella informationsresursen inom undervisning och utbildning, läropliktsregistret, studentexamensregistret, antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och registret över annan än reglerad utbildning som servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning anskaffat. Lagen innehåller bestämmelser om de ändamål för vilka dessa register och datalager används, de personuppgiftsansvariga, de uppgifter som förvaras i datalagren och registren, förvaringsperioderna för och utlämnandet av uppgifter.

Studentnummerregistret och studentnumret används för att identifiera en person vid lagring, behandling och utlämnande av uppgifter som avses i lagen, för att undvika onödig behandling av personbeteckning. Utbildningsstyrelsen är personuppgiftsansvarig för studentnummerregistret.

Den nationella informationsresursen för undervisning och utbildning (det s.k. KOSKI-informationsresursen) innehåller uppgifter om genomfört eller pågående grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen, yrkesutbildningen, utbildning som handleder för examensutbildning, undervisning som ordnas i Europeiska skolan i Helsingfors samt fritt bildningsarbete för läropliktiga eller utbildning som finansieras av Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning. Informationsresursen kan dessutom innehålla uppgifter om den grundläggande konstutbildningen samt utbildning med fri inriktning inom det fria bildningsarbetet. Uppgifter om grundläggande konstutbildning och utbildning med fri inriktning inom det fria bildningsarbetet sparas i informationsresursen endast med samtycke från personen (eller den minderårigas vårdnadshavare eller annan laglig företrädare). I lagberedningen (RP 19/2021 rd, s. 13 och RP 160/2022 rd, s. 18-19) avses att lagligheten av lagringen av uppgifter inte grundar sig på artikel 6.1 a i dataskyddsförordningen (samtycke) och att artikel 7 i dataskyddsförordningen om förutsättningarna för samtycke inte ska tillämpas. Istället baseras lagligheten i behandlingen på underpunkt e i dataskyddsförordningen (utförande av en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning). Samtycke är avsett som en skyddsåtgärd för behandling av personuppgifter, och det sätt på vilket samtycke ges och återkallas regleras i 9d § 2 mom. och 9e § 2 mom. i lagen. Utbildningsanordnarna, huvudmännen för läroanstalterna och Utbildningsstyrelsen är gemensamt personuppgiftsansvariga för datalagret.

I läropliktsregistret finns uppgifter om en persons läroplikt och om vilken anordnare av undervisning eller utbildning, läroanstaltsaktör eller kommun som ansvarar för övervakningen och uppföljningen av en persons läroplikt. Utbildningsanordnarna, huvudmännen för läroanstalterna, kommunerna och Utbildningsstyrelsen är gemensamt personuppgiftsansvariga för registret.

I studentexamensnämndens studentexamensregister finns uppgifter om studentexamen, bland annat uppgifter om den utbildning som krävs för studentexamen samt provresultat, betyg och poäng. Registret inkluderar också datum för studentexamen, tidpunkter för omprov efter examen samt för komplettering av examen.

Antagningsregistret kan bland annat innehålla uppgifter om en persons tidigare utbildning, genomförda examina och ansökan till utbildning. Registret kan även innehålla uppgifter om arbetslivserfarenhet och fritidsaktiviteter, men endast om de har varit nödvändiga för antagningen av studerande. Dessutom kan registret under vissa omständigheter, på grundval av personens egen försäkran, innehålla hälsoinformation som är relevant för hans eller hennes val av yrke. Utbildningsstyrelsen, högskolorna och yrkeshögskolorna, anordnarna av yrkesutbildning, gymnasieutbildning och utbildning som handleder för examensutbildning samt anordnarna av läroanstalter för fritt bildningsarbete är gemensamt personuppgiftsansvariga för antagningsregistret. Enligt 17 § i studie- och examensregisterlagen består antagningsregistret av delregister, som omfattar registret för ansökan till högskolorna och registret för ansökan till yrkesutbildning, gymnasieutbildning och övrig utbildning efter den grundläggande utbildningen. Registret för ansökan till högskolorna används vid antagning av studerande till studier som leder till sådana lägre och högre högskoleexamina som avses i universitetslagen och sådan yrkeshögskoleexamen och högre yrkeshögskoleexamen som avses i yrkeshögskolelagen samt, enligt universitetets och yrkeshögskolans prövning, även vid antagning av studerande till annan utbildning som erbjuds av högskolan samt övervakning av begränsningar som gäller mottagandet av studieplats. Registret för ansökan till yrkesutbildning, gymnasieutbildning och övrig utbildning efter den grundläggande utbildningen används vid antagning av studerande till sådana utbildningar och examina som avses i lagen om yrkesutbildning och gymnasielagen samt till utbildning som avses i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning och sådan utbildning för läropliktiga som avses i lagen om fritt bildningsarbete. Den nuvarande regleringen av antagningsregistret fokuserar på behandling av personuppgifter. Å andra sidan reglerar lagen inte direkt vilken information om utbildningsutbudet som antagningsregistret ska innehålla, utan detta härleds mer implicit från syftet med antagningsregistret som regleras i 17 §.

Högskolornas nationella informationsresurs (s.k. informationsresursen VIRTA) innehåller uppgifter om högskolornas studierätt, anmälan, examina och specialutbildningar samt studieprestationer. Undervisnings- och kulturministeriet samt universiteten och yrkeshögskolorna är gemensamt personuppgiftsansvariga för datalagret.

Registret över annan än reglerad utbildning som Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning anskaffat innehåller särskilt uppgifter från utbildning som är avsedd för personer som arbetar och är arbetslösa och kompletterar övrigt utbildningsutbud som stöds offentligt. Utbildningsstyrelsen och Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning är gemensamt personuppgiftsansvariga för registret.

I 6 kap. i lagen föreskrivs om tjänsten för utlämnande av studie- och examensuppgifter som administreras av Utbildningsstyrelsen. Enligt 29 § i lagen kan enskilda personer via tjänsten för utlämnande granska sina uppgifter, ge eller återkalla sitt samtycke i tjänsten till att lämna ut sina uppgifter. På grundval av samtycke kan information i förekommande fall också inhämtas av andra parter än offentliga myndigheter med lagstadgad rätt till informationstillgång. Enligt motiveringen till lagen (RP 260/2018 rd, s. 43; RP 19/2021 rd, s. 16 och RP 160/2022 rd, s. 21) är syftet med samtycket i artikel 29 § 5 mom. om utlämnande av uppgifter att motsvara det samtycke som föreskrivs i dataskyddsförordningen. Å andra sidan konstateras i motiveringen (RP 260/2018 rd, s. 15) också följande om samtycke: ”I lagen om nationella studie- och examensregister har samtycke använts som grund för att lämna ut uppgifter från de informationsresurser och register som avses i lagen till exempel när en person på eget initiativ

vill använda examensuppgifter exempelvis vid ansökan om arbete. Detta kan anses vara utanför dataskyddsförordningens tillämpningsområde eftersom förordningen enligt artikel 2.2 c inte tillämpas på sådan behandling av personuppgifter som en fysisk person utför som ett led i verksamhet av rent privat natur. Att visa informationen skulle i detta fall vara liktydigt med att en person visar examensbevis i pappersformat för en potentiell arbetsgivare, eller skickar dem till en potentiell arbetsgivare som en bilaga till en jobbsökan, eller låter ett rekryteringsföretag använda uppgifterna om studieprestationer." En person kan ge sitt samtycke till att uppgifterna lämnas ut genom att i tjänsten skapa en länk till sina uppgifter i registret och skicka den till exempel till en arbetsgivare. Man kan också ta länken ur bruk. Inloggning i tjänsten förutsätter stark elektronisk autentisering. I tjänsten kan personen också ge sitt samtycke till att uppgifterna lämnas ut till en tredje part med vilken Utbildningsstyrelsen har ingått ett avtal om utlämnande av uppgifter. Enligt 29 § 7 mom. lagras inte uppgifter som lämnas ut via utlämnandetjänsten i Utbildningsstyrelsens tjänst.

De olika kapitlen i studie- och examensregisterlagen innehåller också registerspecifika bestämmelser om utlämnande av uppgifter och relaterade frågor. Till exempel ska den nationella informationsresursen för undervisning och utbildning enligt 9 § 5 mom. lagra uppgifter om samtycke, om den studerande har gett sitt samtycke till att uppgifter om hans eller hennes personliga utvecklingsplan för kompetens lämnas ut. Dessutom föreskrivs i lagen att Utbildningsstyrelsen får utgående från informationsresursen ta fram datamaterial som behövs för utvärdering, forskning, utveckling, statistikföring och annan uppföljning samt styrning och finansiering när det gäller undervisningen och utbildningen (10 § 2 mom.), från läropliktsregistret (11 d § 2 mom.) samt registret över annan än reglerad utbildning (7 d § 2 mom.). Undervisnings- och kulturministeriet kan utgående från högskolornas nationella informationsresursen ta fram datamaterial som behövs för utvärdering, utveckling, statistikföring samt annan uppföljning och styrning av utbildningen och forskningen (26 § 3 mom.).

2.4.2 Jobbsökarprofil på Jobbmarknaden och informationsresurs för jobbsökarprofiler

I lagen om ordnande av arbetskraftsservice regleras om serviceplattformen (Jobbmarknaden), som innehåller elektroniska ärendehanteringstjänster för kunder och arbetskraftsmyndigheter. Jobbmarknaden innehåller bland annat information om yrken och kompetensbehov, platsannonser samt rekommendationer om arbetsplatser. På Jobbmarknaden finns dessutom en tjänst, där personen kan upprätta och publicera en presentation om sig själv, det vill säga en jobbsökarprofil.

Informationen i jobbsökarprofilerna regleras i 14 kap. 128 § 2 mom. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice, enligt vilken den som skapar en jobbsökarprofil bestämmer vilka uppgifter som ska inkluderas i profilen. Jobbsökarprofilen kan innehålla uppgifter om personens utbildning, arbetserfarenhet, övriga kompetenser och arbetsönskemål. Dessutom kan den innehålla en fritt formulerad presentation av den som skapat profilen och länkar till tjänster utanför serviceplattformen. Profilen får inte innehålla uppgifter som enligt lag är sekretessbelagda. Innan en fritt formulerad presentation och länkar läggs till ska administratören för plattformen informera den som skapat profilen om begränsningarna med avseende på uppgiftsinnehållet i presentationen och länkarna och konsekvenserna av dessa uppgifter med avseende på skyddet av personens personuppgifter. Enligt 3 § i artikeln kan en person när som helst redigera eller radera uppgifter i sin jobbsökarprofil, eller radera jobbsökarprofilen.

I kapitel 14 130 § i lagen regleras om informationsresursen för jobbsökarprofiler. Utvecklings- och förvaltningscentret är personuppgiftsansvarig för den informationsresursen. Enligt 1 mom. i den nämnda paragrafen ska jobbsökarprofilernas information användas för att främja

sysselsättningen och arbetsmarknadens funktion samt för statistikföring. Uppgifterna som avses i 128 § i lagen, det vill säga uppgifter som personen själv bestämmer spara i jobbsökarprofilen, sparas i en separat informationsresurs för jobbsökarprofiler. Uppgifterna raderas från informationsresursen för jobbsökarprofiler när en person raderar sin jobbsökarprofil från serviceplattformen, men senast när det har gått ett år efter att personen senast loggade in på serviceplattformen.

Om den som skapat en jobbsökarprofil registreras som arbetssökande, kan enligt 130 § 3 mom. jobbsökarprofilens uppgifter kopieras till den nationella informationsresurs som regleras i kap. 13 i lagen om ordnande av arbetskraftsservice. Uppgifterna kan kopieras i den utsträckning som de är uppgifter som avses i 114 §. Kopiering av uppgifterna kräver den arbetssökandes samtycke.

2.5 Användning av tjänsteautomation

I 2 kap. i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019), nedan *digitjänstlagen*, finns allmänna bestämmelser om digitala tjänster som myndigheterna ordnar för allmänheten. I 6 a § i digitjänstlagen anges under vilka förutsättningar en myndighet får tillhandahålla rådgivning i en digital tjänst med hjälp av tjänsteautomation. Enligt regeringens proposition (RP 145/2022 rd, s. 43 och 133) gäller paragrafen automatiserade rådgivnings- och handledningstjänster såsom s.k. chatbots eller liknande tjänster där användaren kommunicerar i realtid på naturligt språk med den digitala tjänsteautomatiseringen. Paragrafen avser tjänsteautomation avseende rådgivning eller vägledning som omfattas av rådgivningsskyldigheten enligt förvaltningslagen (434/2003). Enligt 1 mom. i paragrafen kan en myndighet under vissa förutsättningar ge förvaltningskunder råd genom att i digitala tjänster använda tjänsteautomation som grundar sig på utväxling av meddelanden i realtid mellan en användare och tjänsteautomationen. Förutsättningen är att rådgivningen inte resulterar i ett myndighetsavgörande; myndigheten har på förhand säkerställt att datainnehållet i den rådgivning som tillhandahålls genom tjänsteautomation är korrekt; myndigheten har på förhand säkerställt att tjänsteautomationen uppfyller kravet på gott språkbruk; användarna informeras om att de utväxlar meddelanden med en tjänsteautomation; användarna bereds möjlighet att kontakta en fysisk person vid myndigheten för att fortsätta uträtta ärendet och användarna bereds möjlighet att spara de meddelanden som har utväxlats med tjänsteautomationen.

Kravet i 6 a § i digitjänstlagen enligt vilken myndigheten på förhand ska säkerställa att datainnehållet är korrekt, innebär enligt motiveringen i paragrafen (RP 145/2022 rd, s. 133) att myndigheten själv ska skapa datainnehållet för tjänsteautomation eller åtminstone styra och övervaka dess datainnehåll. Regleringen tillåter således inte sådan tjänsteautomation som skulle fungera utan kontroll och övervakning av en fysisk person. I motiveringen nämns att den tjänsteautomation som används av offentliga myndigheter fungerar på ett sådant sätt att dess informationsinnehåll berikas av mänskligt genererade svar. Enligt motiveringen finns det fortfarande olösta frågor med användningen av autonom tjänsteautomation, såsom genomförandet av tjänsteansvar, så det ansågs inte möjligt att reglera det på ett adekvat sätt när propositionen bereddes. Enligt mom. 2 i paragrafen ska myndigheten också övervaka kvaliteten och annan lämplighet hos den rådgivning som tillhandahålls av tjänsteautomation. Myndigheten måste utse en person som ansvarar för övervakningen och som också ansvarar för att utföra kvalitetsövervakning.

Om tjänsteautomationssystemet automatiskt genererar lösningar under rådgivningen är det inte fråga om rådgivning i förvaltningslagens mening och därmed inte heller en situation som regleras i 6 a § i lagen om digitala tjänster. Däremot regleras användningen av tjänsteautomation för avgörande av ärenden i 8 b kap. i förvaltningslagen och kapitel 6a i

informationshanteringslagen, utöver dataskyddsförordningen. (RP 145/2022 rd, s, 133.) Enligt 2 § 15 punkten i informationshanteringslagen, avses med automatiserat beslutsförfarande en verksamhetsprocess där ett ärende avgörs automatiserat på det sätt som avses i 53 e § i förvaltningslagen. I 53e § i förvaltningslagen föreskrivs i 1 mom. om de förutsättningar som ska vara uppfyllda för att en myndighet genom automatisk databehandling ska kunna träffa ett avgörande som avslutar behandlingen av ett ärende utan att avgörandet granskas och godkänns av en fysisk person. Enligt motiveringen i paragrafen (RP 145/2022 rd, s. 96–97) avses med avgörande av ett ärende i 7 kap. i förvaltningslagen ("Avgörande av ärenden") och beslut om att avsluta ett förvaltningsärende genom vilket en persons intressen, rättigheter eller skyldigheter avgörs. Sådana avgöranden fattas exempelvis i ärenden som gäller ansökan om förmån (t.ex. sociala förmåner), skyldighet (t.ex. beskattning) eller tillstånd (t.ex. körkort). I mom. 1 i paragrafen regleras syftet för kapitel 8 b och definitionen av automatiserat avgörande. I momentet definieras vad som avses med automatiserat avgörande av ärenden. Samtidigt begränsar definitionen, enligt motiveringen, de lösningar som omfattas av kapitel 8b. Enligt motiveringen tillämpas kapitlet i ärenden där en myndighet genom automatisk databehandling träffar ett avgörande som avslutar behandlingen av ett ärende utan att avgörandet granskas och godkänns av en fysisk person. Enligt motiveringen tillämpas inte kap. 8 b i vilken som helst databehandling där automatiserad databehandling används. I motiveringen hänvisas till förbudet i artikel 22 i den allmänna dataskyddsförordningen som gäller automatiserat individuellt beslutsfattande inbegripet profilering. Syftet med 53 e § i förvaltningslagen är att utnyttja det utrymme som den allmänna dataskyddsförordningen ger och att möjliggöra automatiserat individuellt beslutsfattande genom nationell lagstiftning.

Kompetensstigen ger inte upphov till lösningar för myndigheten i den mening som avses i kap. 7 i förvaltningslagen. Tillämpningsområdet för artikel 22 i dataskyddsförordningen är dock vidare än de avgörande beslut som avses i förvaltningslagen. Artikel 22 och dess förhållande till Kompetensstigen behandlas separat i avsnitt 2.3.1.3 Den registrerades rättigheter och i den bestämmelsespecifika motiveringen i 5 § i propositionen för informationsresursen för kompetenser.

Den allmänna bestämmelsen i 6 a § i digitjänstlagen kommer att gälla för Kompetensstigen chatbot, som man inte har ansett behöver kompletteras med särskild lagstiftning under beredningen av propositionen. Andra frågor som regleras i digitjänstlagen, såsom elektronisk identifiering av användare av digitala tjänster och tillgänglighetskrav för digitala tjänster, skulle också fortsätta att omfattas av den allmänna regleringen i digitjänstlagen.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att möjliggöra implementeringen av den digitala tjänsten Kompetensstigen som har byggts upp i projektet. Tjänsten Kompetensstigen skulle bestå av tre delar. Tjänster för enskilda individer skulle ge verktyg för att kartlägga deras färdigheter, identifiera deras intressen och planera deras utbildnings- och karriärvägar. Deras mål är att stödja individer i deras utbildnings- och yrkesval och i att upprätthålla och utveckla sina färdigheter under hela karriären och livet. Syftet är att göra det möjligt för individer att gestalta och identifiera sina färdigheter, kompetenser och möjligheter på arbetsmarknaden och att få relevant arbetsmarknadsinformation som stöd för sina val. Tjänsten skulle ge individer information om arbetsmöjligheter, utbildning, offentliga handlednings- och rådgivningstjänster.

Den andra delen av tjänsten Kompetensstigen skulle riktas mot handledare, exempelvis studie- och yrkeshandledare samt övriga sakkunniga inom utbildning och arbetskraftsförvaltning. För studie- och yrkeshandledare skulle tjänsten tillhandahålla samlad information om

arbetsmarknad och utbildning samt digitala verktyg för karriärplanering som stöd för handledningsarbetet.

Utöver avsnitt för individer och handledare skulle Kompetensstigen också innehålla en informationstjänst med aktuell, samlad information om kompetens, utbildning och arbetsmarknaden. Syftet är att tillhandahålla statistisk information som kan användas av till exempel aktörerna i arbetslivet för att stödja en organisations strategiska planering i frågor som rör personalens kompetens och kompetensutveckling. Det skulle också ge aktörerna inom utbildning tillgång till sådan arbetsmarknadsinformation och sådana uppgifter som skulle hjälpa dem att utveckla och rikta tjänster för att möta arbetslivets förändrade behov. Syftet är också att förse aktörerna inom arbets- och utbildningsförvaltningen med information om prognoser, utbildning och arbetsmarknad för att hjälpa dem att utforma tjänster som möter efterfrågan.

Studieinfo, som för närvarande används av undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde, och Jobbmarknaden, som för närvarande används av arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde, är båda söktjänster. I Studieinfo ansöker man till utbildningar och på Jobbmarknaden på motsvarande sätt till lediga tjänster. Dessa befintliga tjänster ger viss vägledning för att stödja karriär- och utbildningsplanering. Syftet med Kompetensstigen skulle dock vara att huvudsakligen fungera som en handlednings- och rådgivningstjänst. Målet är att Kompetensstigen ska utgöra ett stöd vid planeringen och överväganden gällande utbildning och karriär på ett mer omfattande och heltäckande sätt än nuvarande tjänster och redan i god tid innan det är dags att söka sig till en utbildning eller arbetsplats.

Den nya helhetens handlednings- och rådgivningstjänster skulle fungera självständigt, men använda sig av befintliga tjänster och informationsresurser. Kompetensstigen skulle när dess användare så väljer, kunna använda information om studieprestationer och examina i Studieinfo. Informationen om utbildningsutbudet i Kompetensstigen baseras också till stor del på det nuvarande antagningsregistret för studerande i Studieinfo. Dessutom skulle Kompetensstigen använda sig av information om arbetsmarknadens kompetensbehov och yrken från Jobbmarknadens lediga tjänster och övriga informationskällor. Om personen vill skulle hen också kunna importera information till Kompetensstigen om sin kompetens samt utbildnings- och arbetshistorik från sin jobbsökarprofil i Jobbmarknaden. Kompetensstigen skulle göra det möjligt för en person att få en helhetssyn på sina egna färdigheter och planera sina utbildningsvägar.

Syftet är att de förslag på utbildnings- och karriärmöjligheter som tjänsten skräddarsyr till personer, ska underlätta övergångarna inom arbetsmarknaden och öka tillgången på arbetskraft. Syftet är också att bättre kunna rikta utbildningsresurserna mot arbetslivets och samhällets behov. AI skulle användas för att tillhandahålla en personlig men oberoende digital tjänst. Därigenom skulle målet också vara att öka kostnadseffektiviteten för målgruppernas tjänster inom förvaltningsområdena för både undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

För ibruktagandet av tjänsten Kompetensstigen, föreslås i propositionen reglering av två informationsresurser: informationsresursen för kompetenser och informationsresursen för utbildningsutbudet. Informationsresursen för kompetenser skulle innehålla information som lagras av individen om dennes kompetens, utbildnings- och arbetshistorik, samt om dennes

kompetens, utbildning och arbetsrelaterade mål. Utifrån denna information skulle en person kunna skapa sin egen kompetensprofil i Kompetensstigen. Informationsresursen för utbildningsutbudet skulle innehålla information om de utbildningar som erbjuds.

När det gäller informationsresursen för kompetenser består propositionen huvudsakligen av reglering gällande behandlingen av personuppgifter, vilket skulle användas för att komplettera den nuvarande allmänna lagstiftningen med beaktande av syftet med tjänsten Kompetensstigen. Den föreslagna lagen om en nationell informationsresurs för kompetenser skulle innehålla bestämmelser om behandling av personuppgifter som skulle komplettera den allmänna dataskyddsförordningen, om utlämnande av personuppgifter med delvis avvikelse från offentlighetslagen, om myndigheternas uppgifter i anslutning till upprätthållandet av informationsresursen för kompetenser och om den personuppgiftsansvariges roll.

Det primära syftet med Kompetensstigen skulle vara att stödja individer när de söker sig till utbildning och arbetslivet och i deras övergångar, underhållet av den egna kompetensen och användningen av de egna utbildnings- och karriäruppgifterna. I detta syfte skulle informationsresursen för kompetenser göra det möjligt för enskilda personer att lagra och underhålla information om den egna kompetensen och de egna planerna och intressena avseende karriär och utbildning. Enligt propositionen ska en person som använder tjänsten Kompetensstigen själv kunna bestämma vilken information hen vill lämna till tjänsten. Propositionen skulle dock innehålla begränsningar i fråga om informationens innehåll och art, och Utbildningsstyrelsen skulle genom att informera behöva begränsa överlämnandet av överflödig information.

Propositionen skulle också ge enskilda personer en bred möjlighet att påverka vad uppgifterna används till. Enskilda personer kan använda sina uppgifter för sina egna personliga syften. Utlämnande av personuppgifter för andra ändamål kräver normalt samtycke från den enskilde, till skillnad från vad som gäller enligt offentlighetslagen, eftersom det vanligtvis rör sig om personliga uppgifter. Syftet med att begränsa utlämnandet av uppgifter är att uppmuntra enskilda personer att använda tjänsten i så stor utsträckning som möjligt för att utveckla sina färdigheter. Utan samtycke har Utbildningsstyrelsen dock rätt att anonymisera uppgifterna för att använda dem till exempel i en statistisk datamassa i en datatjänst som ingår i en servicehelhet.

Propositionen skulle också tillåta rent automatiserad behandling av personuppgifter, under vissa förutsättningar, för att göra det möjligt för en person att till exempel få förslag på utbildnings- och jobbmöjligheter, skraddarsydda med AI. Dessutom skulle propositionen tillåta användning av personuppgifter för att utveckla funktioner i Kompetensstigen vilka utnyttjar AI, men på ett sådant sätt att uppgifterna skulle bevaras inom Kompetensstigen. Som gemensamt personuppgiftsansvariga för informationsresursen för kompetenser föreslås Utbildningsstyrelsen och UF-centret, och deras ansvarsfördelning skulle regleras i lagen.

Dessutom föreslås det i propositionen att det till den nuvarande studie- och examensregisterlagen ska tillföras ett nytt kapitel om informationsresursen för utbildningsutbud som ingår i servicehelheten. Informationsresursen för utbildningsutbud som presenterats i kapitlet skulle anknyta till matchningsfunktionen, det vill säga tjänstens skraddarsydda förslag på utbildningsmöjligheter, som individer kan överväga. Det nya kapitlet skulle reglera lagring av information om utbildningsmöjligheter i informationsresursen, vilka tjänsten skulle kunna visa som förslag, med förbehåll för villkoren i EU:s regler om statligt stöd. Reglering skulle vara motiverad för att säkerställa det kunskapsunderlag som används av AI. Informationsresursen skulle också ge en heltäckande bild av framförallt offentligt finansierad utbildning, för utvecklingsuppgifter för utbildning och arbetsförvaltningen. Kapitlet skulle också innehålla bestämmelser om underhåll av informationsresursen för utbildningsutbud.

Informationsresursen för utbildningsutbudet skulle utvidgas från det nuvarande antagningsregistret för studerande, så att regleringen av den nya informationsresursen skulle ingå i regleringen av antagningsregistret för studerande i studie- och examensregisterlagen. Eftersom lagens tillämpningsområde blir bredare föreslås lagens rubrik bli utökad så att den bättre motsvarar det nya tillämpningsområdet. I propositionen ingår förslag på uppdatering av sju andra lagar enligt den nya rubriken.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Tanken är att tjänsten Kompetensstigen kommer att tas i bruk i början av 2026 som en del av projektet. Därefter beräknas den årliga kostnaden för tjänsten uppgå till cirka 2,5 miljoner euro, bestående av kostnader för tekniskt underhåll, utveckling och samordning. Utöver kostnaderna för informationsresursen för kompetenser och informationsresursen för utbildningsutbudet ingår här även kostnader för det övriga genomförandet av servicehelheten såsom dataplattformen. Kostnaderna kommer att hanteras i detta skede genom omfördelning av befintliga resurser.

4.2.2 Konsekvenser för människor

4.2.2.1 Konsekvenser för utbildnings- och karriärplanering

Kompetensstigen skulle rikta sig till alla åldrar, från skolåldern och framåt. Tjänsten Kompetensstigen skulle hjälpa människor att hitta relevant information om utbildning och arbetsmarknaden för att stödja deras utbildning, karriärval och kompetensutveckling. Enligt Tuomi et al. (Tuomi, Ilkka; Hautamäki, Antti; Ketamo, Harri: Arbetsmarknadsinformation i ett digitaliserande Finland. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2021:24, s. 164–165 med hänvisningar) är ett stort problem vid karriärval mängden potentiellt relevant information, som kan begränsas genom en trestegsprocess. Det första steget i processen är en förhandsbläddring av potentiella karriäralternativ, där man identifierar en liten och därmed hanterbar uppsättning "lovande" alternativ baserat på individens preferenser. Nästa steg i processen är att utforska, jämföra och gallra alternativen och välja ut de lämpligaste. Enligt Tuomi et al. skulle denna trestegsmodell vara en del av karriärplaneringsprocessen och valen kan stödjas av informationssystem och AI-baserade analysverktyg, till exempel vid övergångsperioder i karriären.

Tjänsten Kompetensstigen skulle hjälpa människor i det första skedet av utredningsprocessen genom att ge dem information om utbildning och yrken. Till exempel skulle tjänsten hjälpa unga människor som är på väg att välja bransch med information om vilka möjligheter som är tillgängliga. Tjänsten Kompetensstigen skulle också utgöra en viktig del av de handlednings- och rådgivningstjänster för vuxna, vilka spelar en viktig roll i utvecklingen av vuxnas kompetens. Utbildningsutbudet för vuxna delas in i flera olika utbildningssektorer, inklusive grundskolenivån, andra stadiet, högskolenivån och fritt bildningsarbete. Utbildningsmöjligheterna omfattar olika typer av schemalagda eller fristående utbildningsalternativ, till exempel läroavtalsutbildning, närundervisning, online- och distansutbildning. Även för vuxna skulle Kompetensstigen ge information om mångsidiga möjligheter till kompetensutveckling.

Informationen om karriär- och utbildningsmöjligheter som Kompetensstigen tillhandahåller skulle kunna utforskas på många olika sätt. En person skulle exempelvis kunna bläddra bland informationen utan att organisera den på något sätt och utan att tillhandahålla någon egen

information till tjänsten. Om personen vill skulle hen också tillhandahålla och lagra information i informationsresursen för kompetenser. Detta skulle göra det möjligt för personen att välja de karriär- och utbildningsmöjligheter som föreslås av leverantören av Kompetensstigen baserat på hur de passar ihop med den information som personen har tillhandahållit eller lagrat, eller de filter som personen har valt i tjänsten. Här skulle Kompetensstigen också kunna använda sig av artificiell intelligens om personen så önskar.

Om en person exempelvis söker efter utbildningsmöjligheter skulle hen kunna ange växter och djur som intressen i det öppna textfältet. Fältet skulle likna en sökruta, men tjänsten skulle analysera den inmatade texten och använda den för att föreslå intresseområden och utbildningsmöjligheter. Kompetensstigen skulle rangordna utbildningsmöjligheterna efter hur relevanta de är för de intressen som användaren har uttryckt. Kompetensstigen skulle inte filtrera någon information, utan bara organisera den. Utbildningsmöjligheter som en specialyrkesexamen i djurvård, eller djurvård och hästskötsel, skulle kunna hamna högt upp på listan.

De senare stadierna av processen skulle även fortsatt bli på individens ansvar, men personen skulle kunna spara sina mål och planer i informationsresursen för kompetenser som stöd för dessa senare stadier. Att få relevant information i det första skedet av processen kommer sannolikt att hjälpa människor att hitta de utbildnings- och karriärmöjligheter som verkar rätt för dem bland en rad olika alternativ. Medvetenhet om de olika möjligheter som finns kan främja och öka lämpliga utbildnings- och karriärval i olika övergångsskeden. Om utbildnings- och yrkesval som görs på grundval av relevant och objektiv information uppfattas som lämpliga, skulle detta också kunna minska människors önskan att byta bransch.

Övergångsperioder i karriären omfattar framför allt att välja det optimala studiealternativet i skolan med avseende på förmågor, motivation och möjligheter, att avbryta utbildningen (skolavhopp), att söka och hitta ett jobb i övergången från utbildning till arbete, att förbättra svaga färdigheter, att kvalificera sig för ett nytt yrke senare i livet, att återvända till arbetsmarknaden efter en period av utbildning, arbetslöshet eller föräldraledighet, yrkesutveckling och uppdatering av kompetenser. Det senare omfattar kontinuerligt lärande och fortbildning för äldre. (Joint Research Centre: Institute for Prospective Technological Studies, Kirschner, P., Gijsbers, G., Stoyanov, S.; Punie, Y., Redecker, C.; Leis, M.; Leendertse, M.; Hoogveld, B.: The future of learning – Preparing for change. Europeiska unionens publikationsbyrå, 2011, <https://data.europa.eu/doi/10.2791/64117>). I alla dessa övergångsperioder är lärande avgörande. I takt med att exempelvis företagande ökar finns det också ett växande behov av kompetens inom karriärplanering, inklusive förmågan att använda utbildning vid övergångsperioder exempelvis när man söker jobb eller byter arbetsplats. (Tuomi, Ilkka; Hautamäki, Antti; Ketamo, Harri: Arbetsmarknadsinformation i ett digitaliserande Finland. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2021:24, s. 162 ja 174–175.) Utöver ovanstående kan en övergångsperiod i karriären till exempel utgöras av en återgång till arbetsmarknaden efter en period av oförmåga på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning och det därav följande förvärvandet av nya färdigheter eller anpassningen av tidigare färdigheter till en ny situation. Som övergångsperioder räknas också övergångar mellan olika arbeten under karriären. Kompetensstigen skulle ge särskilt stöd för dessa typer av övergångar mellan utbildning och arbetsliv.

Kompetensstigen skulle hjälpa människor att gestalta sina framtida ambitioner, identifiera sina utbildnings- och karriärmöjligheter och öka medvetenheten om vidareutbildnings- och sysselsättningsmöjligheter som är lämpliga för dem. Dessutom skulle lagring av egna kompetensuppgifter i tjänsten hjälpa individer att identifiera sina egna kompetenser och att visa upp dem på ett konkret sätt, till exempel vid övergången mellan utbildning och arbetsliv. Allt

detta är en del av grunden för färdigheter och kompetenser inom karriärplanering och utvecklar kunskaper och färdigheter om arbetslivet. (Laajala, T., Lehtelä, P-L., Mäki-Hakola, H. & Jussila, A. 2021. ePooki. ePooki. Oulu University of Applied Sciences Research and Development Publications 9. Hämtad 5.8.2024. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe202101283084>.) De digitala verktyg som tillhandahålls av Kompetensstigen skulle således utveckla människors karriärplanering och arbetslivsfärdigheter i ett bredare perspektiv. Förmågan att identifiera och presentera sin kompetens på ett konkret sätt kommer sannolikt att hjälpa människor att hitta och få de arbeten som är rätt för dem.

Kompetensstigen skulle vara tillgänglig med grundläggande digitala färdigheter, vilket gör den allmänt användbar. På så sätt skulle tjänsten främja lika möjligheter till karriärplanering och kompetensutveckling. Öpartisk information om utbildnings- och karriärmöjligheter genom tjänsten Kompetensstigen kan också förebygga och minska könsstrukturer i utbildnings- och karriärval. Tjänsten skulle vara ett sätt att ge lika möjligheter för människor att hitta information om utbildnings- och karriärmöjligheter och att identifiera sina möjligheter.

Genom de konsekvenser som beskrivs ovan skulle tjänsten Kompetensstigen främja de kulturella rättigheter som skyddas i 16 § i grundlagen. Enligt 2 mom. i den paragrafen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Dessutom skulle Kompetensstigen främja allas rätt till lagstadgad försörjning genom arbete, yrke eller näring efter eget val, vilket garanteras i 18 § 1 mom. i grundlagen, samt de offentliga myndigheternas skyldighet att främja sysselsättning enligt mom. 2.

Det skulle vara frivilligt för personer att använda sig av Kompetensstigen, så att de själva kan välja om de vill använda den för att stödja sin kompetensutveckling och karriär- och utbildningsplanering. Oavsett om en person använder Kompetensstigen eller inte, kan hen fortfarande söka andra personliga handledningstjänster, till exempel karriärhandledare. Tanken är att Kompetensstigen också ska innehålla information om instanser som erbjuder handledning, vilket kan hjälpa människor att hitta handledare. Vidare skulle användningen av Kompetensstigen inte vara en förutsättning för att ansöka om eller erhålla förmåner från någon myndighet eller andra tjänster som tillhandahålls av samhället. Att använda eller inte använda Kompetensstigen skulle därför inte påverka människors tillgång till andra tjänster.

4.2.2.2 Påverkan på vissa utsatta grupper

I nästa avsnitt redogörs närmare för konsekvenserna av regeringens proposition för barn och ungdomar samt personer med funktionsnedsättning, eftersom tjänstens konsekvenser för just dessa grupper kan variera och bero på ett antal faktorer, bland annat förmågan att bearbeta och använda den information som tjänsten tillhandahåller. Personer med funktionsnedsättning kan till exempel ibland ha nytta av digitala verktyg, och ibland kan de tycka att de är ett bättre alternativ till personlig assistans och coaching.

Barn och ungdomar skulle särskilt påverkas av Kompetensstigen och propositionen från och med den tidpunkt då de överväger sina valmöjligheter efter grundskolan, eftersom tjänsten skulle tillhandahålla information om valmöjligheter efter grundskolan. Konsekvenserna för barn under denna ålder beror bland annat på i vilken utsträckning till exempel de som tillhandahåller grundläggande konstundervisning och utbildning inom det fria bildningsarbetet kommer att ladda upp information om utbildningsutbud i tjänsten, vars lagring med undantag för läropliktig utbildning, skulle vara frivillig enligt propositionen.

Tjänsten Kompetensstigen skulle bland annat främja de rättigheter för barn som skyddas i FN:s konvention om barns rättigheter (FördrS 60/1991). Enligt artikel 28.1 i konventionen ska en konventionsstat vidta särskilda åtgärder för att säkerställa att barnets rätt till utbildning förverkligas: Konventionsstaten ska bland annat stödja utvecklingen av olika former av undervisning som följer efter grundutbildningen, inklusive såväl studie- och yrkesvägledning och göra dessa tillgängliga för alla barn (underpunkt b). Dessutom ska konventionsstaten göra information och vägledning som rör utbildning och yrkesutbildning tillgänglig och åtkomlig för alla barn (underpunkt d). Artikel 29.1 föreskriver också att konventionsstaten ska vidta åtgärder för att främja regelbunden skolgång och minska antalet elever som slutar skolan i förtid (punkt e). Kompetensstigen skulle uppfylla alla dessa åtgärder genom att tillhandahålla information om undervisnings- och utbildningsmöjligheter och på så sätt också stödja studie- och yrkesvägledning. Tjänsten skulle stödja kontinuiteten i barns och ungdomars skolgång, minska antalet avhopp från skolan och hjälpa till att hitta mer lämpliga karriärvägar för dem som hoppar av. Tjänsten skulle också främja det faktum att barnets utbildning enligt artikel 29.1 a i konventionen ska syfta till att utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet och anlag.

De verktyg och den information som tillhandahålls av Kompetensstigen kan hjälpa barn och ungdomar att identifiera sina egna intressen och de karriär- och utbildningsalternativ som passar dem. Att använda Kompetensstigen skulle till exempel kunna hjälpa barn och ungdomar att göra snabbare val om fortsatta studier och att söka sig till fortsatta studier. Å andra sidan kan konsekvenserna av att använda tjänsten vara individuella för barn och ungdomar och bero på många saker i barnets och ungdomens liv. Tuomi et al. (Tuomi, Ilkka; Hautamäki, Antti; Ketamo, Harri: Arbetsmarknadsinformation i ett digitaliserande Finland. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2021:24, s. 175) konstaterar att undersökningar visar att ungdomars val i första hand styrs av vad de tycker om och är intresserade av. Å andra sidan är unga människor sårbara för påverkan från föräldrar och vänner, vilket innebär att de inte gör val utifrån vad de verkligen skulle kunna vara intresserade av och ha talang för. Enligt utredningen visar forskningen tydligt att personliga kontakter är mycket viktigare för valet av utbildning än till exempel officiella webbplatser. Officiella webbplatser som tillhandahåller information för unga kan bidra med mer hjälp om skolornas studie- och yrkesvägledare är utbildade och vet hur de ska använda den information som finns tillgänglig.

Betydelsen av digital kompetens betonas i tolkningen och användningen av den information som tjänsten tillhandahåller (se också Tuomi, Ilkka; Hautamäki, Antti; Ketamo, Harri: Arbetsmarknadsinformation i ett digitaliserande Finland. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2021:24, s. 165 med referenser). Det är särskilt viktigt för barn, ungdomar och personer med funktionsnedsättning. För yngre barn är det till exempel också viktigt vilken typ av handledning och samtalsstöd barnet får när det använder tjänsten, till exempel från en studiehandledare eller av sina föräldrar. Enligt artikel 5 i FN:s konvention om barns rättigheter ska en konventionsstat bland annat respektera det ansvar och de rättigheter och skyldigheter som tillkommer föräldrar eller vårdnadshavare att på ett sätt som står i överensstämmelse med den fortlöpande utvecklingen av barnets förmåga ge lämplig ledning och råd då barnet utövar de rättigheter som erkänns i konventionen. I den allmänna kommentaren nr 25 (2021) från FN:s kommitté för barnets rättigheter gällande barnets rättigheter i relation till den digitala miljön (punkt 21) framförs att konventionsstaterna även bör stödja föräldrars digitala kompetens, för att på så sätt hjälpa dem att bistå barn i utövandet av deras rättigheter relaterat till den digitala miljön. Enligt artikel 12.1 i konventionen, har å andra sidan ett barn som är i stånd att bilda egna åsikter också rätt att fritt uttrycka dessa och få dem beaktade i förhållande till sin ålder och utvecklingsnivå. Barnets rätt till yttrandefrihet enligt artikel 13.1 innefattar bland annat frihet att söka och ta emot information. Det kan variera mycket från individ till individ hur mycket och vilken typ av stöd varje barn och ungdom får i

sina utbildnings- och yrkesval. Även om stöd finns tillgängligt kan Kompetensstigen ge unga människor friheten att genom oberoende information utforska, vad som skulle kunna vara möjligt för dem i deras karriär.

Till exempel Laajala et al. (Laajala, T., Lehtelä, P-L., Mäki-Hakola, H. & Jussila, A. 2021. ePooki. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 9. Hämtad 5.8.2024. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe202101283084> med referenser) konstaterar att "karriärplaneringsorientering är relaterad till välbefinnande och funktionsförmåga. Det kan också ses som ett socialt kapital, som ger möjlighet att påverka riktningen i sitt eget liv och att frigöra sig från ramvillkoren inom det egna livsområdet och sammanhanget. Det är viktigt att unga människor lär sig om principerna för arbetsmarknaden och arbetslivet, dess strukturella och potentiellt diskriminerande faktorer och hur de kan övervinna de hinder som uppstår för deras egna karriärvägar." Genom att ta hänsyn till sådana aspekter relaterade till diskriminering vid genomförandet av tjänsten kan en tjänst som stärker förmågan att planera sin karriär, bidra till att främja förbudet mot diskriminering och skyddet mot diskriminering av barn, till exempel i enlighet med artikel 2 i barnkonventionen.

Kompetensstigen syftar också till att stödja personer med funktionsnedsättning i att upprätthålla och utveckla sin kompetens och planera sin karriär. Enligt artikel 24 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (FördrS 26-27/2016), nedan *funktionsnedsättningskonventionen*, är konventionsstaterna skyldiga att förverkliga rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning utan diskriminering och på grundval av lika möjligheter, genom att säkerställa inkluderande utbildning på alla nivåer och livslångt lärande. I denna artikel anges att personer med funktionsnedsättning inte får utestängas från det ordinarie utbildningssystemet på grund av sin funktionsnedsättning. Artikel 27 om arbete och sysselsättning förpliktar konventionsstaterna att vidta åtgärder som bland annat syftar till att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att få effektiv tillgång till tekniska och yrkesinriktade vägledningsprogram som är allmänt tillgängliga, Dessutom ska konventionsstaterna vidta åtgärder för att främja möjligheter till anställning och befordran för personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden och hjälp med att finna, erhålla, bibehålla och återgå till en anställning, Att använda Kompetensstigen för att stödja utbildning och karriärplanering skulle bidra till att förverkliga dessa rättigheter, tillsammans med annat stöd för personer med funktionsnedsättning, till exempel personlig assistans och coachning.

Möjligheten för personer med funktionsnedsättning att använda Kompetensstigen skulle också påverkas med tekniska lösningar. Artikel 9 i funktionsnedsättningskonventionen ålägger konventionsstaterna att identifiera och undanröja hinder mot tillgänglighet, bland annat i informationssystem och elektroniska tjänster. Enligt punkt 2 ska man främja utformning, utveckling, tillverkning och distribution av tillgänglig informations- och kommunikationsteknologi och system på ett tidigt stadium så att de blir tillgängliga till lägsta möjliga kostnad. De tekniska tillgänglighetskraven i digitjänstlagen syftar till att säkerställa att så många människor som möjligt kan använda digitala tjänster på ett självständigt sätt. I den allmänna kommentaren nr 25 (2021) från FN:s kommitté för barnets rättigheter nr 25 (2021) gällande barnets rättigheter i relation till den digitala miljön (punkt 90) uppmärksammas de olika hinder som barn med funktionsnedsättning möter för att få tillgång till digitala miljöer. Sådana hinder kan till exempel uppstå om innehållet i digitala tjänster inte är i ett tillgängligt format eller om ett barn inte har tillgång till hjälpmedel för att få tillgång till den digitala tjänsten, hemma eller i skolan. För att konsekvenserna av Kompetensstigen också ska omfatta barn med funktionsnedsättning är det viktigt att uppmärksamma de aspekter som nämns i den allmänna kommentaren när man utvecklar och använder tjänsten: förutom tillgängligt innehåll och stödjande teknologier ska man undvika diskriminerande förfaranden och tillhandahålla adekvat vägledning för föräldrar och till exempel studiehandledare.

4.2.2.3 Konsekvenser för dataskyddet

Propositionen skulle också påverka människors dataskydd, eftersom personer skulle kunna uppge och spara sina personuppgifter i informationsresursen för kompetenser vid användning av Kompetensstigen. Kompetensstigen skulle till vissa delar kunna användas utan att tillhandahålla någon information, till exempel genom att söka i tjänsten efter information om utbildning och arbetsmarknad eller genom att filtrera information genom enkla val. För att få ut mer av tjänsten måste dock personuppgifter behandlas. Personuppgifter skulle behandlas i tjänsten, till exempel om en person vill bevara sina kompetensuppgifter samlat i tjänsten eller använda den för sina egna ändamål, såsom handledning eller jobbsökning. Personuppgifter skulle också behandlas om en person skulle vilja få förslag från tjänsten om karriär- och utbildningsalternativ som är särskilt lämpade för honom eller henne på grundval av den information som han eller hon har lämnat eller lagrat. Grunden för behandlingen skulle vara artikel 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen, det vill säga att behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse. Kompetensstigen skulle bland annat bidra till utvecklingen av befolkningens kompetens, rätt karriärval och en lämplig inriktning av utbildningen.

Personuppgifter skulle samlas in från personen själv. En person kunde också välja att importera uppgifter om sina studiemeriter från Studieinfo eller uppgifter från sin jobbsökarprofil i Jobbmarknaden. Det skulle vara frivilligt för personen att tillhandahålla informationen och den skulle samlas in främst för personens egna syften. Personen skulle också ha stor kontroll över de uppgifter som hen lagrar i tjänsten och över funktionerna i den tjänst för vilken de behandlas. Behandlingen av personuppgifter skulle även kunna innefatta profilering som avses i artikel 4.4 i den allmänna dataskyddsförordningen, i form av en analys av intresseområden, om personen vill att tjänsten ska ge förslag på karriär- och utbildningsalternativ som passar honom eller henne och möjligheter att utveckla sin kompetens. Utlämnande av personuppgifter från informationsresursen för kompetenser för en persons egna syften eller för vissa andra syften skulle som regel kräva samtycke från personen eller hans vårdnadshavare eller andra rättsliga företrädare. I princip vore det möjligt för en person att radera sina uppgifter från informationsresursen för kompetenser när hen så önskar.

Dessutom skulle Utbildningsstyrelsen anonymisera uppgifterna i informationsresursen för kompetenser så att till exempel samlad statistisk information om kompetens och kompetensbehov skulle kunna tillhandahållas i en informationstjänst som ingår i servicehelheten. Utbildningsstyrelsen kunde också anonymisera personuppgifterna för att utveckla tjänstens funktioner. Vid behov skulle Utbildningsstyrelsen under vissa förutsättningar också använda icke avidentifierade uppgifter för att utveckla AI-aktiverade funktioner för Kompetensstigen. Utan samtycke från personen skulle uppgifterna kunna lämnas ut i en form som kan kopplas till den enskilde endast för arkiveringsändamål, vetenskaplig eller historisk forskning av allmänt intresse eller för statistikföring. Eftersom behandlingsgrunden skulle vara artikel 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen skulle den registrerade ha rätt att invända mot behandlingen av hans eller hennes uppgifter för dessa ändamål i enlighet med artikel 21 i förordningen. Propositionen gällande informationsresursen för kompetenser innehåller också en uttrycklig bestämmelse om att en person kan välja att inte låta sina personuppgifter användas för att utveckla AI-baserade tjänstefunktioner. Rätten att göra invändningar skulle också omfatta behandling av uppgifter för andra ändamål. I de fall där behandlingen av uppgifter skulle kräva samtycke är det dock sannolikt att det främsta sättet för en person att hantera användningen av uppgifter vore att ge och återkalla samtycke.

Syftet med Kompetensstigen är att stödja människor i att få tillgång till utbildning och arbetsliv, till dem relaterade övergångar, upprätthållandet av den egna kompetensen och användandet av

de egna utbildnings- och karriäruppgifterna. Om en person vill använda Kompetensstigen för dessa ändamål skulle det vara nödvändigt att lagra och behandla information om sina färdigheter, utbildnings- och arbetshistorik samt sina planer och mål för färdigheter, utbildning och arbete i informationsresursen för kompetenser. Det skulle vara upp till individen att bestämma vilka av dessa uppgifter som skulle tillhandahållas och lagras i informationsresursen för kompetenser för att kunna använda tjänsten på det sätt som hen vill. Personen skulle då själv bedöma vilken omfattning uppgifterna skulle tillhandahållas i och nyttan av dem i sin egen situation.

Informationsresursen för kompetenser skulle inte vara avsedd för konfidentiella uppgifter eller uppgifter som tillhör särskilda kategorier av personuppgifter. En person kunde dock, om han eller hon så önskar, förse informationsresursen med vissa uppgifter som är sekretessbelagda enligt offentlighetslagen, om det är nödvändigt för att tjänsten ska kunna användas. Sådana uppgifter skulle enligt propositionen kunna omfatta uppgifter om personens examensarbete och vetenskapliga forskning, psykologiska test och lämplighetstest som personen har genomfört, intyg från läroanstalter, deltagande i föreningsverksamhet, fritidsaktiviteter och andra liknande frågor. Om sådana uppgifter också indirekt skulle omfatta uppgifter som tillhör särskilda kategorier av personuppgifter, skulle de behandlas på grundval av artikel 9.2 g i den allmänna dataskyddsförordningen och 6 § 1 mom. 2 punkten i dataskyddslagen. Tanken är att ingen information som är konfidentiell av andra skäl än de som nämns ovan, ska lämnas till informationsresursen för kompetenser.

Dessutom skulle Utbildningsstyrelsen få spara val avseende tjänstens funktioner och uppgifter om personens geografiska område, ålder och språk i informationsresursen för kompetenser. Avsikten är att informationen om geografiskt område och ålder ska baseras på uppgifter från befolkningsdatasystemet vid tidpunkten för registreringen. Språket skulle vara den information som tillhandahålls av tjänstens användare själv. Dessa uppgifter har under utarbetandet av propositionen bedömts vara nödvändiga för att generera statistisk information från uppgifterna i informationsresursen för kompetenser, till exempel för en informationstjänst inom en servicehelhet.

Samlingen av personuppgifter i informationsresursen för kompetenser skulle i första hand grunda sig på den registrerades egna åsikter och intressen när det gäller hur han eller hon skulle vilja använda informationsresursen för kompetenser för att utveckla sina färdigheter, planera sin utbildning och karriär samt lagra och använda information om sina färdigheter och sin utbildnings- och arbetshistorik för sina egna syften. Med hänsyn till principerna om uppgiftsminimering och begränsning av förvaringstider bör uppgifterna i informationsresursen för kompetenser begränsas till vad som är nödvändigt för sådana personliga ändamål. När det gäller riskerna för informationens relevans och riktighet är det personens egna handlingar när hen tillhandahåller informationen som är avgörande. De relaterade dataskyddsriskerna skulle hanteras genom information och vägledning till de registrerade. Utöver de informationsskyldigheter som följer av den allmänna dataskyddsförordningen åläggs Utbildningsstyrelsen i den föreslagna lagen om informationsresursen för kompetenser en skyldighet att informera personer om begränsningarna i fråga om de uppgifter som de lämnar, om konsekvenserna för skyddet av deras personuppgifter och om deras möjligheter att hantera sina uppgifter i tjänsten. För att begränsa lagringen av personuppgifter skulle Utbildningsstyrelsen ta bort uppgifter om avlidna personer från informationsresursen för kompetenser.

De ändamål för vilka de personuppgifter som finns i Kompetensstigen används bestäms till stor del av de val och samtycken som en person kan ge i tjänsten. Det är därför viktigt för ändamålsbegränsningen och transparensen att personen förstår innebörden och omfattningen av

sina val och samtycken. Den information som ges i samband med val och samtycken, liksom den tydliga formuleringen av val och samtycken, skulle vara ett sätt att hantera de säkerhetsrisker som detta innebär. Personen bör också tydligt informeras om sin möjlighet att invända mot behandlingen av sina personuppgifter i enlighet med artikel 21 i den allmänna dataskyddsförordningen, särskilt om den föreslagna lagen skulle tillåta behandling utan samtycke.

Profilering och AI i allmänhet kan förknippas med diskriminerande metoder och fördomar. För att undvika eller åtminstone upptäcka sådana potentiella metoder och förvrängningar i ett tillräckligt tidigt skede är det också viktigt att systemet kontinuerligt övervakas och testas. Bland annat den allmänna dataskyddsförordningen och AI-förordningen innehåller bestämmelser om åtgärder för att förhindra diskriminering. I kapitel 71 i den allmänna dataskyddsförordningens ingress konstateras att den personuppgiftsansvarige bör använda adekvata matematiska eller statistiska förfaranden för profilering, genomföra tekniska och organisatoriska åtgärder som framför allt säkerställer att faktorer som kan medföra felaktigheter i personuppgifter korrigeras och att risken för fel minimeras samt säkra personuppgifterna på sådant sätt att man beaktar potentiella risker för den registrerades intressen och rättigheter och förhindrar bland annat diskriminerande effekter för fysiska personer samt åtgärder som får sådana effekter.

Användningsändamålen med den föreslagna informationsresursen för utbildningsutbudet kräver inte nödvändigtvis insamling eller annan behandling av personuppgifter som rör utbildningsutbudet. Ofta kan det till exempel räcka med information om den institution som tillhandahåller utbildningen och en länk till dess webbplats. Beroende på utbildningens särdrag kan det dock vara nödvändigt och förenligt med principerna om god förvaltningssed att inkludera till exempel namn och kontaktuppgifter för kontaktpersonen vid utbildnings- eller läroanstalten i den information om utbildningsutbudet som presenteras i Kompetensstigen. Informationen skulle i sådana fall samlas in från dem som sparar sina utbildningsuppgifter i informationsresursen. De som lagrar uppgifterna skulle också ansvara för uppdateringen av uppgifterna. Genom att informera och vägleda dataregistrerare kan man säkerställa att inga onödiga personuppgifter lagras i informationsresursen för utbildningsutbudet och att nödvändiga uppgifter hålls uppdaterade.

Allmänna dataskyddsrisker som gäller digitala tjänster, såsom olovlig åtkomst till uppgifter eller olovlig samkörning av personuppgifter, hanteras och beaktas genom tekniska och organisatoriska åtgärder samt avtalsarrangemang enligt den allmänna dataskyddslagstiftningen så att det inbyggda dataskyddet och dataskyddet som standard säkerställs. Dessa åtgärder gäller både informationsresursen för kompetenser och informationsresursen för utbildningsutbudet.

En konsekvensbedömning av Kompetensstigens dataskydd genomfördes 2023. Dessutom har en konsekvensbedömning genomförts enligt 5 § i informationshanteringslagen av konsekvenserna för informationshanteringen av tjänsten Kompetensstigen, informationsresursen för kompetenser och informationsresursen för utbildningsutbudet, som i enlighet med 9 § i informationshanteringslagen har tillställts finansministeriet för utlåtandet som en del av beredningen av propositionen. Bedömningarna har behandlat frågor som dataskydd och informationssäkerhet. Innan tjänsten tas i bruk kommer också auditering av dataskyddet samt andra tester att genomföras. Konsekvenserna för informationshanteringen behandlas i de följande avsnitten.

4.2.3 Konsekvenser för myndigheter som upprätthåller tjänsten

4.2.3.1 Konsekvenser för Utbildningsstyrelsen

Enligt propositionen ska Utbildningsstyrelsen ansvara för den tekniska implementeringen, utvecklingen och underhållet av informationsresursen för kompetenser och informationsresursen för utbildningsutbudet i anslutning till tjänsten Kompetensstigen. Utbildningsstyrelsen skulle också ha informations- och rådgivningsskyldigheter i anslutning till de ovan nämnda informationsresurserna. Uppgifterna skulle vara nya myndighetsuppgifter för Utbildningsstyrelsen, men Utbildningsstyrelsen har liknande uppgifter, till exempel som förvaltare av de informationsresurser och register som avses i den nuvarande studie- och examensregisterlagen.

Enligt propositionen om informationsresursen för kompetenser ska Utbildningsstyrelsen och UF-centret agera som gemensamt personuppgiftsansvarig för informationsresursen för kompetenser enligt det sätt som anges i 2 § i lagen. Utbildningsstyrelsen skulle ansvara för de skyldigheter som anges i 3–4 mom. i paragrafen i egenskap av gemensamt personuppgiftsansvarig med UF-centret i enlighet med den allmänna dataskyddsförordningen. De gemensamt personuppgiftsansvariga skulle vara gemensamt ansvariga för att fastställa ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter, efterlevnaden av de allmänna principerna för uppgiftsskydd och skyldigheten att tillhandahålla bevis, behandlingens laglighet, bedömningen av behovet av att identifiera den registrerade, den personuppgiftsansvariges och personuppgiftsbitrådets allmänna skyldigheter, skyldigheten att anmäla säkerhetsöverträdelser, konsekvensbedömningen avseende uppgiftsskydd och förhandssamråd samt de åtgärder som anges i 6 § 2 mom. 9–11 punkten i dataskyddslagen vid behandling av specifika personuppgifter. Övriga uppgifter som hänför sig till behandlingen av personuppgifter ankommer på Utbildningsstyrelsen i egenskap av personuppgiftsansvarig. Dessa andra uppgifter skulle omfatta information till registrerade i enlighet med artikel 12 i kapitel III i dataskyddsförordningen, utövande av registrerades rättigheter enligt artiklarna 13–15 och 17–19, uppgifter i samband med utlämnande av uppgifter och radering av uppgifter från tjänsten efter den lagstadgade förvaringstiden. Enligt propositionen ska Utbildningsstyrelsen fungera som personuppgiftsansvarig för informationsresursen för utbildningsutbudet. Alla skyldigheter som gäller behandlingen av personuppgifter i denna informationsresurs skulle således åligga Utbildningsstyrelsen.

De syften för vilka uppgifterna i informationsresursen för kompetenser kommer att behandlas bör definieras i den föreslagna lagstiftningen. Utbildningsstyrelsen och UF-centret skulle gemensamt ansvara för att uppgifterna endast används för de ändamål som lagen föreskriver. Denna och de andra gemensamma skyldigheterna ovan har bedömts i den konsekvensbedömning som utförts i samband med utarbetandet av lagstiftningen i enlighet med artikel 35 i den allmänna dataskyddsförordningen. Utbildningsstyrelsen och UF-centret skulle då gemensamt ansvara för konsekvensbedömningens aktualitet i enlighet med ansvarsfördelningen ovan. Till den del som den personuppgiftsansvariges skyldigheter endast skulle gälla Utbildningsstyrelsen, skulle Utbildningsstyrelsen ansvara för att utarbeta den nödvändiga konsekvensbedömningen i de situationer som dataskyddsförordningen kräver.

Som informationshanteringsenhet skulle Utbildningsstyrelsen också ansvara för skyldigheterna för informationshanteringen med anknytning till det tekniska genomförandet, utvecklingen och underhållet för informationsresursen för kompetenser och informationsresursen för utbildningsutbudet för tjänsten Kompetensstigen. Ibruktageandet av tjänsten Kompetensstigen förutsätter att det byggs ett gränssnitt för informationsöverföringen mellan informationsresursen för kompetenser och de datalager eller den tjänst för utlämnande av uppgifter som avses i lagen

om nationella studie- och examensregister, så att den som använder tjänsten om han eller hon så önskar kan importera uppgifter från dessa register och datalager till informationsresursen för kompetenser. Dessutom skulle Utbildningsstyrelsen och UF-centret ansvara för att bygga upp de nödvändiga gränssnitten för informationsöverföring för att möjliggöra import och export av data mellan informationsresursen för kompetenser och Jobbmarknadens jobsökarprofiler. Datalagret över utbildningsutbudet byggs genom att utöka funktionaliteten och datainnehållet i datalagret för Studieinfo-tjänsten.

Många av de uppgifter som hanteras i tjänsten Kompetensstigen, informationsresursen för kompetenser och informationsresursen för utbildningsutbudet skulle till sin natur vara offentliga. Informationsresursen för kompetenser kan dock innehålla vissa uppgifter som skulle höra till de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i den allmänna dataskyddsförordningen eller som är sekretessbelagda enligt offentlighetslagen. Enligt propositionen ska uppgifterna dock i första hand användas för personens egna syften. För att uppgifterna ska kunna användas för andra ändamål krävs det i regel att Utbildningsstyrelsen anonymiserar uppgifterna eller att användaren ger sitt samtycke till att uppgifterna används. Användarens samtycke skulle krävas oavsett om informationen klassificeras som offentlig eller konfidentiell. Utbildningsstyrelsen kunde således i allmänhet använda eller lämna ut uppgifter i informationsresursen för kompetenser för de övriga ändamål som nämns i propositionen endast genom att anonymisera uppgifterna eller med samtycke av den tjänsteanvändare som fastställs i 9 § i propositionen. Ett undantag från detta vore 7 § i propositionen, som vid behov skulle tillåta användning av personuppgifter för att utveckla funktioner som använder AI i Kompetensstigen, såvida inte personen förbjuder det. Därutöver skulle Utbildningsstyrelsen kunna överlåta uppgifter ur informationsresursen för kompetenser utan personens samtycke för arkiveringsändamål, vetenskaplig eller historisk forskning av allmänt intresse eller för statistikföring.

4.2.3.2 Konsekvenser för UF-centret

Propositionen innebär också att UF-centret skulle åläggas vissa nya skyldigheter som informationshanteringsenhet. UF-centrets informationssystem och datauppsättningar skulle påverkas av det faktum att, om en person så önskar, skulle hans eller hennes kompetensuppgifter kunna importeras och exporteras mellan Kompetensstigen och den nuvarande jobsökarprofilen på Jobbmarknaden. Bestämmelsens konsekvenser skulle i synnerhet påverka hur de informationsmaterial som avses i 5 kap. i informationshanteringslagen skapas och lämnas ut. För närvarande skapas en jobsökarprofil när en person skapar en jobsökarprofil åt sig själv på Jobbmarknaden och jobsökarprofilerna lagras i informationsresursen för jobsökarprofiler. Förändringen ska göra det möjligt att exportera information från den nya informationsresursen för kompetenser till jobsökarprofilen, och den ska också göra det möjligt att importera information i andra riktningen från jobsökarprofilen till informationsresurser för kompetenser. I vilket fall som helst håller ett generiskt gränssnitt redan på att utvecklas för Jobbmarknaden, vilket skulle göra det möjligt att integrera andra tjänster i informationsresursen för jobsökarprofilen. Det skulle också vara möjligt att importera och exportera data mellan jobsökarprofilerna och den nya informationsresursen för kompetenser, men detta skulle kräva ytterligare utveckling av gränssnittet genom arbete som ska beställas från leverantörer. Gränssnittsändringar bör också bli föremål för en informations säkerhetsrevision som en del av kraven och åtgärderna för informationssäkerhet i kapitel 4 i informationshanteringslagen. Den information som ska överföras från informationsresursen för kompetenser till jobsökarprofilen skulle lagras i samma informationsresurs som jobsökarprofilerna för närvarande lagras i. För att säkerställa interoperabilitet och användbarhet för informationsresurserna bör informationsinnehållet och befintliga koduppsättningar i informationsresursen för kompetenser,

ur UF-centrets synvinkel, i så stor utsträckning som möjligt motsvara den befintliga datastrukturen i jobbsökarprofilen.

Under beredningen av propositionen har UF-centret inte identifierat något behov av ändringar av offentlighet, sekretess och rätt till informationstillgång för dokument gällande Jobbmarknaden. När det gäller jobbsökarprofiler som publiceras på Jobbmarknaden, är det endast arbetsgivare som är inloggade på plattformen som kan söka efter och se dem. För att registrera sig på plattformen krävs en stark autentisering och att man godkänner plattformens användarvillkor. Jobbsökarprofiler omfattas av de allmänna reglerna om utlämnande och rätt till tillgång i offentlighetslagen. Detta skulle fortfarande vara fallet, trots att propositionen skulle göra det möjligt att överföra personuppgifter från informationsresursen för kompetenser till jobbsökarprofilen om personen så önskar. Vid överföring av uppgifter från informationsresursen för kompetenser till jobbsökarprofilen ska man också beakta att uppgifterna kan innehålla sådana uppgifter som avses i 3 § 2 mom. i propositionen om informationsresursen för kompetenser och som är sekretessbelagda enligt offentlighetslagen.

Propositionen ändrar inte UF-centrets roll som personuppgiftsansvarig för jobbsökarprofilernas informationsresurs och de därmed sammanhängande ansvarsområdena för informationshantering. UF-centret bedömer att propositionen inte heller påverkar de förfaranden för ärendehantering och tjänsternas informationshantering som avses i 6 kap. i informationshanteringslagen.

UF-centret skulle få ett nytt ansvar för dataskydd som gemensamt personuppgiftsansvarig för informationsresursen för kompetenser. I denna roll skulle UF-centret tillsammans med Utbildningsstyrelsen bland annat definiera ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter, om dessa inte anges i den föreslagna lagen, och vid behov genomföra en konsekvensbedömning av dataskyddet och samarbeta med tillsynsmyndigheten det vill säga dataombudsmannen. När de gemensamt personuppgiftsansvariga fastställer ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter och bedömer konsekvenserna för dataskyddet bör de bland annat beakta de krav på nödvändighet och proportionalitet vid behandlingen av personuppgifter som anges i dataskyddslagstiftningen. En bedömning skulle också göras av informationssäkerheten och dataskyddet i samband med implementeringen av det gränssnitt som avses ovan. De mer tekniska underhållsuppgifterna för informationsresursen för kompetenser skulle i propositionen tilldelas Utbildningsstyrelsen.

Uppgiften att utveckla och upprätthålla handledaravsnittet är ny och är kopplad till UF-centrets grunduppgift inom kund- och rådgivningstjänster. I uppgifter relaterade till Kompetensstigen behandlar och sammanställer UF-centret endast offentligt informationsinnehåll som är öppet för alla, och som har identifierats som relevant för handledarens arbete. Processen skapar inte nytt informationsinnehåll, utan sammanför information från andra källor. Informationen innehåller inga personuppgifter eller konfidentiell information. För publicering och behandling av uppgifterna kommer UF-centret att införa ett nytt system som inte kommer att få några kostnadseffekter eftersom det kommer att vara kostnadsfritt.

4.2.4 Övriga konsekvenser för samhället

Som en del av projektet Digitala servicehelheten för kontinuerligt lärande, genomfördes i början av 2023 en konsekvensbedömning om de potentiella konkurrens effekterna som plattformen för utbildningsutbud Kompetensstigen kan ha på liknande privata plattformslieferantörer, särskilt om Kompetensstigen skulle innehålla information om marknadsmässig utbildning. De slutliga resultaten av bedömningen tyder på att de potentiella direkta konkurrens effekterna främst skulle beröra ett litet antal aktörer som gör det lättare att hitta inlärnings- och utbildningshelheter

genom att samla utbildningsutbud på en enda webbplats. Konsekvenserna skulle dock vara begränsade, eftersom de endast skulle påverka en liten del av aktörernas omsättning. Enligt konsekvensbedömningen växer marknaden för digitala inlärnings- och utbildningstjänster, och aktörerna försöker aktivt öka marknads storlek snarare än att konkurrera med varandra. Kompetensstigen skulle kunna påverka antalet besökare på olika plattformar, men nettoeffekten på konkurrensen skulle inte nödvändigtvis vara negativ på grund av den totala marknads tillväxt. För utbildningsanordnare fungerar plattformarna som en marknadsplats och ger synlighet för kunderna. Möjligheten att samla utbildningsutbudet på Kompetensstigen skulle kunna minska efterfrågan från utbildningsanordnare på kommersiella plattformar, särskilt om synligheten på Kompetensstigen var kostnadsfri som ett alternativ till avgiftsbelagda plattformar.

Enligt propositionen skulle informationsresursen för utbildningsutbudet till stor del bestå av uppgifter som redan har lagrats i det nuvarande Studieinfo som upprätthålls av Utbildningsstyrelsen och den nationella informationsresursen för arbetskraftstjänster som upprätthålls av UF-centret. UF-centret skulle överföra uppgifter från den nationella informationsresursen för arbetskraftstjänster. I detta avseende skulle de som anordnar undervisning och utbildning inte behöva registrera uppgifter separat i informationsresursen för utbildningsutbudet. Propositionen innehåller dock skyldigheter att lagra information i informationsresursen för utbildningsutbudet som inte lagras på ett heltäckande sätt i nuvarande Studieinfo, även om det skulle vara möjligt att göra det. Åtminstone grundläggande vuxenutbildning och examensdelar från yrkesutbildning, yrkeshögskola och universitet har identifierats som sådana utbildningar i samband med utarbetandet av propositionen. Lagring av sådant utbildningsutbud skulle skapa ytterligare administrativt arbete. Det skulle också kunna medföra ytterligare administrativt arbete för sådana aktörer inom undervisning och utbildning som frivilligt skulle registrera sitt utbildningsutbud i Kompetensstigen, men detta skulle inte utgöra något förpliktande tillägsarbete för dem. De nya konsekvenserna av datalagring har dock bedömts vara begränsade under beredningen av propositionen. Konsekvenserna varierar beroende på omfattningen av utbildningsanordnarnas utbildningsutbud och i vilken utsträckning utbildningsanordnarna redan lagrar information om sitt utbildningsutbud i Studieinfo. För närvarande importerar vissa högskolor sitt utbildningsutbud till Studieinfo från sina system, medan andra undervisnings- och utbildningsanordnare matar in data manuellt. Lagringen av uppgifter skulle fortsätta att fungera på samma sätt och förslaget om lagringsskyldighet skulle inte heller i fortsättningen enligt Utbildningsstyrelsen kräva några ändringar i informationssystemen för de som anordnar undervisning och utbildning. I sin tur skulle de utbildningar som presenteras för användarna av Kompetensstigen få utökad synlighet, och därmed potentiella nya sökande som studerande hos anordnarna.

Den mest omedelbara konsekvensen av de föreslagna förändringarna och Kompetensstigen-tjänsten kommer att vara för utvecklingen av individers kompetens och identifieringen av kompetens, bland annat genom att öka individers medvetenhet om utbildnings- och jobb-möjligheter enligt beskrivningen ovan. Det kan också potentiellt ha en inverkan på arbetsmarknaden, till exempel genom att stödja bibehållande av arbete och kompetens. Det kan antas att individer ofta utvecklar sina färdigheter för att bredda sin arbetsbeskrivning eller sina arbetsmöjligheter. Genom kompetensutveckling kan tjänsten Kompetensstigen dessutom indirekt stödja arbetsmarknaden genom att rikta in offentligt finansierad utbildning på ett sätt som främjar sysselsättning och genom att främja matchning på arbetsmarknaden.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

För närvarande finns det ingen offentlig digital tjänst på nationell nivå som tillhandahåller enskilda heltäckande verktyg och information om utbildnings- och arbetsmöjligheter till stöd för utbildnings- och karriärval eller kompetensutveckling. Möjligheterna för enskilda att hitta den information och det stöd de behöver för att kartlägga sina utbildnings- och karriärmöjligheter och fatta beslut är således mycket varierande. Skulle tjänsten och de föreslagna registren inte bli genomförda, skulle inte de individuella och samhällseliga fördelar som beskrivs i avsnitt 4.2 Huvudsakliga konsekvenser uppnås. De föreslagna informationsresurserna – informationsresursen för kompetenser och informationsresursen för utbildningsutbud – är dessutom centrala delar av en servicehelhet som genomförs med finansiering från Europeiska unionens facilitet för återhämtning och resiliens (RRF). Att inte genomföra dem skulle därför äventyra servicehelheten och Finlands tillgång till RRF-finansieringen från Europeiska unionen.

Vid beredningen av propositionen har man bedömt alternativet att Kompetensstigen skulle vara ett AI-system med hög risk enligt vad som avses i AI-förordningen. I den version av propositionen som var på remiss framfördes det att Kompetensstigen kan vara förenad med motsvarande konsekvenser och risker som de AI-system med hög risk som definieras i punkt 3 i bilaga III till AI-förordningen. Efter remissbehandlingen har en mer ingående utvärdering gjorts av artificiell intelligens som en del av Kompetensstigen. I utvärderingen har man bland annat beaktat påpekandena från justitiekanslersämbetet om huruvida ett system kan anses vara förenat med hög risk i den mening som avses i AI-förordningen enbart på basis av konsekvenser och risker av motsvarande art, om inte systemet exakt stämmer överens med kategorin hög risk så som den definieras i AI-förordningen. I yttrandet fäste justitiekanslersämbetet dessutom uppmärksamhet vid att AI-förordningen syftar till fullständig harmonisering, vilket innebär att skyldigheterna i fråga om system med hög risk gäller endast och enbart sådana system som i förordningen definieras som system med hög risk. Vid den fortsatta beredningen av propositionen har man så som beskrivs i avsnitt 2.2 bedömt att Kompetensstigen inte är ett sådant AI-system med hög risk som avses i AI-förordningen. Bedömningen bör ses över efter behov, om tolkningen av AI-förordningen framöver preciseras till exempel i vägledande dokument av kommissionen eller i rättspraxis. Slutsatserna från bedömningen inverkar inte materiellt på lagförslagen, endast på vilka skyldigheter i AI-förordningen som tjänsten omfattas av.

I det propositionsutkast som var på remiss föreslogs det att behandlingen av personuppgifter ska grunda sig på både artikel 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen, det vill säga en uppgift av allmänt intresse, och artikel 6.1 c. Enligt artikel 6.1 c är behandling av personuppgifter laglig i den mån behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige. Underpunkt c föreslogs som grund för behandling i den mån de föreslagna gemensamt personuppgiftsansvariga behandlar personuppgifter om de personer som använder tjänsten i syfte att tillhandahålla tjänsten till dem på det sätt som föreslås i lagen. Det lagförslag som var på remiss innehåller också en mer uttrycklig bestämmelse om tillhandahållandet av tjänsten än lagförslaget i denna proposition. Utifrån remissvaren omvärderades frågan om behandlingsgrund, med slutsatsen att det tydligaste är att tillämpa endast en behandlingsgrund i sin helhet och att den lämpligaste grunden i fråga om Kompetensstigen är en uppgift av allmänt intresse enligt artikel 6.1 e.

Ett alternativ som också dryftats under projektet är att behandlingen av personuppgifter i Kompetensstigen ska grunda sig på varken artikel 6.1 c eller artikel 6.1 e i den allmänna

dataskyddsförordningen, det vill säga fullgörande av en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige eller utförande av en uppgift av allmänt intresse. Syftet med projektet har varit att bygga upp en tjänst som det är frivilligt att använda och där införda personuppgifter utnyttjas för olika ändamål endast med den berörda personens samtycke. Därför har man studerat huruvida behandlingen av personuppgifter kan grunda sig på artikel 6.1 a i den allmänna dataskyddsförordningen, det vill säga den registrerades samtycke till att dennes personuppgifter behandlas för ett eller flera specifika ändamål. Vid beredningen av bland annat dataskyddslagen (RP 9/2018 rd, s. 35) har man ansett att behandlingen av personuppgifter inom offentliga sektorn ska i regel grunda sig på artikel 6.1 c eller 6.1 e. Till övriga delar kan det inte utfärdas närmare bestämmelser i den nationella lagstiftningen och inte heller annan nationell reglering om den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter, utan när personuppgifter behandlas på grundval av till exempel samtycke enligt artikel 6.1 a, följer den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter direkt av den allmänna dataskyddsförordningen. Vid beredningen har man ansett det vara tydligast att föreslå sådan lagstiftning om behandling av personuppgifter i Kompetensstigen där den rättsliga grunden för behandling kan preciseras och anpassas inom ramen för det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger och på ett sätt som är i samklang med tjänstens art. Eftersom det dessutom är fråga om en tjänst som myndigheter är huvudmän för, omfattas i regel de uppgifter som lämnas till tjänsten av den allmänna lagstiftning som gäller myndigheterna, såsom offentlighetslagen. Om behandlingen grundar sig på led e, kan skyddet för personuppgifter preciseras i övergripande omfattning med bestämmelser om bland annat användningsändamålen för uppgifterna och vissa undantag från den allmänna lagstiftningen.

Vid beredningen har man också diskuterat alternativet att det inte ska krävas samtycke av den berörda personen för att de personuppgifter som personen lämnat till tjänsten ska få användas för andra ändamål än personens egna. En sådan lösning skulle göra uppgifterna tillgängliga i större utsträckning och på ett mer heltäckande sätt för utvärdering, utveckling, övrig uppföljning, styrning och planering inom områdena undervisning, utbildning och kompetens. Eftersom behandlingen av personuppgifter för dessa ändamål i så fall skulle grunda sig på en uppgift av allmänt intresse enligt artikel 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen, skulle en person kunna motsätta sig behandlingen av sina personuppgifter för dessa ändamål genom att utöva sin rätt att göra invändningar enligt artikel 21. Utövandet av rätten skulle emellertid förutsätta aktiva åtgärder från personens sida och innan rätten att göra invändningar utövas skulle uppgifterna kunna behandlas. Enligt lagförslaget får uppgifter däremot inte behandlas för dessa ändamål förrän personen uttryckligen har gett sitt samtycke till det. Vid beredningen av propositionen har man gått in för samtycke som skyddsåtgärd för att enskilda ska uppmuntras att i så stor utsträckning som möjligt använda tjänsten i sin karriärplanering. Fördelarna med tjänsten för enskilda kan bli mindre om användningen av tjänsten begränsas av en rädsla avseende vilka tjänster som kan få automatisk tillgång till uppgifterna. I vilket fall som helst avses det enligt propositionen vara möjligt att anonymisera uppgifter utan förhandssamtycke för vissa ändamål av allmänt intresse. Med det alternativ som föreslås i propositionen har man strävat efter att sammanjämka behoven hos de enskilda som använder tjänsten med behoven avseende vidare användning, och det anonymiserade informationsmaterialet kan enligt propositionen utnyttjas för många behov. Flera remissinstanser understödde en omfattande rätt för enskilda att administrera sina uppgifter och ansåg att begränsningar av offentlighet är motiverade.

Ett alternativ som varit aktuellt vid beredningen av propositionen är att samtycke också ska krävas för utlämnande av uppgifter för ändamål av allmänt intresse inom arkivering, vetenskaplig och historisk forskning och statistik. Enligt propositionen kräver dock dessa ändamål inte samtycke, eftersom de enligt artikel 5.1 b i den allmänna dataskyddsförordningen inte är oförenliga med de ursprungliga ändamål för vilka uppgifterna samlas in. Det är också

osäkert i vilken utsträckning den allmänna dataskyddsförordningen ger nationellt handlingsutrymme att begränsa dessa ändamål. I remissvaren framfördes också synpunkten att samtycke som villkor för utnyttjande av icke-anonymiserad information kan medföra utmaningar för statistikföring, forskning och arkivering. Ur till exempel arkiveringens synvinkel ställs forskningens behov och värdet som kulturarv mot integritetsskyddet under en tidsperiod som betydligt överskrider tidsspannet för registrerades rättigheter.

Vid beredningen av propositionen har man övervägt att informationsresurserna kopplade till Kompetensstigen – informationsresursen för kompetenser och informationsresursen för utbildningsutbud – ska båda regleras i en enda, ny lag. I detta alternativ upplevdes det särskilt ur utbildningsanordnarnas synvinkel vara oklart om de ska lämna samma information om sitt utbildningsutbud till två olika ställen, nuvarande Studieinfo och nya Kompetensstigen. Eftersom föreslagna Kompetensstigen är en utvidgad version av Studieinfo, avses informationsresursen för utbildningsutbud för tydlighetens skull regleras i studie- och examensregisterlagen, som för närvarande innehåller bestämmelser om Studieinfo. Principen är att man vid uppbyggandet av informationsresursen för utbildningsutbud i möjligast stor utsträckning ska utnyttja de befintliga informationsresurser som Utbildningsstyrelsens och utvecklings- och förvaltningscentret administrerar. Antalet nya skyldigheter att föra in information ska vara så litet som möjligt.

Vid beredningen har man också diskuterat alternativet att föreskriva en skyldighet för läroanstalter inom andra förvaltningsområden att föra in information om sitt utbildningsutbud i Kompetensstigen. I detta alternativ kan skyldigheten att föra in information utsträckas till bland annat Försvarshögskolan (försvarsministeriets förvaltningsområde) samt Polisyrkeshögskolan, Räddningsinstitutet och Gräns- och sjöbevakningsskolan (inrikesministeriets förvaltningsområde). Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde ordnas dessutom specialistläkar- och specialisttandläkarutbildning och inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde specialveterinärutbildning. Dessa ministerier har hörts vid beredningen. Responsen ger vid handen att ministerierna och läroanstalterna anser det motiverat att dessa utbildningsanordnare ska ha möjlighet, men inte skyldighet, att föra in sitt utbildningsutbud i tjänsten. Att informationen förs in motiveras av att läroanstalterna via tjänsten kan få mer synlighet och fler sökande till branscher som är operativt centrala för samhället. Det kan också motiveras av att utbildningen kopplas till den allmänna referensramen för kvalifikationer. Däremot ansåg ministerierna och läroanstalterna att en skyldighet att föra in information inte är önskvärd, på grund av det administrativa arbete det medför.

Vid beredningen av propositionen har man dessutom övervägt ett alternativ där Utbildningsstyrelsen inte är ensamt personuppgiftsansvarig för informationsresursen för utbildningsutbud. I gällande lagen om studie- och examensregister föreskrivs i fråga om nuvarande informationsresurser och register ett gemensamt personuppgiftsansvar för Utbildningsstyrelsen och de utbildningsanordnare som för in uppgifter. Ett motsvarande gemensamt personuppgiftsansvar har utretts i fråga om den informationsresurs för utbildningsutbud som föreslås i propositionen. Enligt propositionen kan ett mycket stort antal utbildningsanordnare föras in information i informationsresursen för utbildningsutbud. Till exempel grundlagsutskottet (GrUU 7/2019 rd) har ansett att ett gemensamt personuppgiftsansvar är en mindre tydlig lösning jämfört med att regleringen skulle utgå från erhållande och utlämnande av uppgifter. I propositionen föreslås därför att de som för in informationen ska ha rollen som utlämnare av uppgifter om utbildningsutbud till den nya informationsresursen, inte rollen som gemensamt personuppgiftsansvariga.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

I bland annat de övriga nordiska länderna och Baltikum tillhandahåller offentliga sektorn digitala tjänster till stöd för karriär- och utbildningsval. Vad som betonas varierar från land till land. I vissa länder, såsom Danmark, ligger tonvikten på stöd och vägledning för slutanvändarens val. I Sverige har man tillsammans med de offentliga vägledningstjänsterna lagt särskild tonvikt på tillgång till data som gäller lediga arbetsplatser och till behövlig programvara med öppen källkod för behandling av sådana data. (Tuomi, Ilkka; Hautamäki, Antti; Ketamo, Harri: Arbetsmarknadsinformation i ett digitaliserande Finland. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2021:24, s. 19, presentationsblad på svenska). På basis av de uppgifter som fås vid beredningen av propositionen utnyttjar åtminstone en del av dessa tjänster maskininlärning och språkmodeller, till exempel genom att skola dem med anonymiserad information. Informationen på den ena webbplatsen omfattar tills vidare endast offentligt finansierad utbildning, om andra utbildningar inte omfattas av kvalitetssäkring. Den andra tjänsten kan dessutom omfatta privata sektorns utbildningar, till exempel om dessa är godkända av kvalitetssäkringsorganisationen som lyder under undervisningsförvaltningen.

5.2.1 Sverige

I Sverige driver Skolverket [Utbildningsguiden](#), en webbplats avsedd som stöd vid val av skola, utbildning eller yrke. Webbplatsen omfattar utbildningsinformation från förskola till vuxenutbildning. Den har även information om yrken och erbjuder råd och verktyg till stöd för beslut om val. Webbplatsen erbjuder dessutom statistik om skolor och utbildningar. På webbplatsen uppges att informationen för dessa ändamål söks från olika källor som Skolverket eller andra nationella aktörer upprätthåller.

Dessutom samlar Skolverket in och delar information om offentligt finansierade utbildningstillfällen i databasen Susa-navet, som det finns information om på [Skolverkets webbplats](#). Enligt informationen på webbplatsen står databasens namn Susa för Samverkan Utbildningsinformation Skolverket – Arbetsförmedlingen, det vill säga det samarbetsprojekt om utbildningsinformation som Skolverket och Arbetsförmedlingen i Sverige har haft sedan 2002. Kärnsyftet med databasen är att hjälpa personer som behöver välja skola eller utbildning att hitta alternativ, men också utbildningsanordnare att fylla sina studieplatser. Utbildningsinformationen är dessutom avsedd att stödja såväl offentliga som privata aktörer vid planering och dimensionering av utbildning. Informationen utnyttjas också i tjänster för utbildnings- och karriärvägledning. Databasen omfattar uppgifter om bland annat grundskolor, gymnasieskolor, universitet och högskolor, folkhögskolor, komvux, yrkeshögskolor och yrkesutbildningar, övriga konst- och kulturutbildningar, arbetsmarknadsutbildningar och andra utbildningar från Arbetsförmedlingen.

Enligt ovannämnda webbplats ska skolans huvudmän se till att utbildningsinformation förs in i Susa-navet. På webbplatsen understryks att all information kommer från utbildningsanordnarna, och att dessa ansvarar för att deras information är uppdaterad och korrekt. Insamlingen av information från läroanstalter görs enligt [EMIL-standarden](#) (Education information Markup Language), i fråga om vilken Svenska institutet för standarder är en väsentlig aktör. På webbplatsen informeras utbildningsanordnare om vilka informationshanteringslösningar som är tillgängliga för inlämnande av information. Skolverket svarar för den tekniska administrationen av databasen, för insamling och lagring av utbildningsinformation samt för att informationen finns tillgänglig via databasen.

På [webbplatsen Studera.nu](https://www.studera.nu) finns information om högskolestudier från grundnivå till forskarnivå. Webbplatsen är en neutral och icke-kommersiell tjänst och det är Universitets- och högskolerådet (UHR) som ansvarar för den. I tjänsten kan man söka och jämföra kurser och program på högskolenivå i Sverige. Man kan också hitta en studievägledare via webbplatsen. Webbplatsen används inte för att söka till högskolor, utan i Sverige finns det en egen webbplats för detta ändamål.

Dessutom driver Arbetsförmedlingen i Sverige portalen [Arbetsförmedlingen](https://www.arbetsformedlingen.se), som har analyserats i en rapport av Tuomi m.fl. från 2021. (Tuomi, Ilkka; Hautamäki, Antti; Ketamo, Harri: Työmarkkinatieto digitalisoituvassa Suomessa. Publikationsserie för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet 2021:24, s. 108–111). I rapporten sägs om webbplatsen att ”portalen innehåller ett brett utbud av tillämpningar samt inblickar i arbetslivet och framtidens färdigheter, med inriktning på olika användargrupper. Portalen innehåller också verktyg med hjälp av vilka man på eget initiativ kan utvärdera sin kompetens. Som inloggad i portalen kan man dessutom få sin tidigare förvärvade yrkeskompetens bedömd och kvalificerad. Plattformen för lediga jobb Platsbyråden och tjänsterna för arbetslösa arbetssökande har integrerats i portalen. Arbetsökande kan skapa en egen profil i tjänsten, och arbetsgivare kan söka bland profilerna för att hitta potentiella arbetstagare och kontakta dem direkt. I portalen finns dessutom anvisningar och information för arbetsökande som kommer från utlandet om bland annat löner, pensioner, arbetstillstånd och hur man grundar ett eget företag.” Enligt rapporten kan portalen beskrivas som en heltäckande portal som erbjuder information om hur man upprättar en arbetsansökan, startar ett företag och söker sommarjobb, och om arbete utomlands.

I den ovannämnda rapporten lyfter Tuomi m.fl. fram att portalens sidor för karriär- och utbildningsval omfattar verktyg med hjälp av vilka den som överväger studier eller arbete kan kartlägga sina intressen och kompetenser, bekanta sig med möjliga yrken och göra upp en karriärplan (s. 109 jämte fotnoter). I rapporten görs en teknisk analys av tjänsten [Yrken om framtid](https://www.yrkenomframtid.se) som söker lämpliga yrken för användaren. Enligt rapporten får användaren fem frågor med vilka en användarprofil skapas. Profilen jämförs mot tidigare insamlad information om andra användare, och användaren erbjuds arbetsmarknadsinformation och karriärrekommendationer utifrån statistikbaserade modeller som bygger på tidigare karriärvägar. I rekommendationerna utnyttjas i hög grad den statistiska modellering som gjorts över sannolikheten för att olika yrken automatiseras på den svenska arbetsmarknaden. I rapporten konstateras det att vägledning som utgår från prognoser om automatisering kan anses vara ett problem i systemet, eftersom det finns fog för kritik mot prognostiseringsmetoden. Enligt rapporten producerar verktyget dock karriärrekommendationer av rätt generell karaktär och tillvägagångssättet att använda faktiska historiska uppgifter för att modellera sannolika karriärvägar är intressant. Enligt rapporten använder man i Sverige inte befintliga registeruppgifter, endast uppgifter av allmän karaktär som användaren själv lämnar.

I den ovannämnda rapporten lyfter Tuomi m.fl. dessutom fram (s. 111–112) portalen [jobtechdev.se](https://www.jobtechdev.se), som tagits fram av Arbetsförmedlingens enhet för teknikutveckling JobTech Development. Enligt rapporten ger portalen utvecklare av tillämpningar tillgång till öppna data och gränssnitt. Jobtech erbjuder också den programkod som behövs för att skapa applikationer som öppen kod. Enligt rapporten har JobTech bland annat utvecklat verktyg för bearbetning av naturligt språk med hjälp av vilka texter i platsannonser kan klassificeras och berikas med till exempel data om kompetens. Jobtech har haft särskild fokus på öppen arbetsmarknadsinformation, verktyg för bearbetning av naturligt språk med öppen källkod och applikationer som använder egna data.

5.2.2 Norge

I Norge driver Kunnskapsdepartementet og Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) webblatsen [Utdanning.no](https://www.undann.no). Webblatsen er Norges offisielle utdannings- og karriärportal og innehåller informasjon om utdanninger i Norge samt karriärinformation. Informasjonen omfatter utdanning från och med andra stadiet. Enligt webblatsen hämtas information om utdanningsutbudet till webblatsen via till exempel läroanstalternas studieadministrativa system eller partnerwebblatser. Information till webblatsen kan ges av godkända läroverk, för vilka tjänsten är avgiftsfri. På webblatsen Utdanning.no visas dessutom statistik hämtad från andra aktörers tjänster. På webblatsen finns olika verktyg till stöd för val av utdanning og karriär: man kan till exempel utforska sine möjligheter utifrån egna intressen, egenskaper og kvalifikationer. HK-dir driver dessutom webblatsen [Karriereveiledning.no](https://www.karriereveiledning.no) som innehåller råd og verktyg till stöd för utdannings- og karriärval.

5.2.3 Danmark

I Danmark finns det en nationell portal som stöd till karriär- og utdanningsval, [UddannelsesGuiden](https://www.uddannelsesguiden.net). Webblatsen drivs av Styrelsen for IT- og læring, som lyder under danske barn- og undervisningsministeriet. Enligt informationen på webblatsen är dess syfte at producere præcise og opdaterede informationer for alle som i Danmark søger arbejde, uddannelse, virksomhedsrelevante eller arbejdsmarkedsinformation. På webblatsen finns information om uddannelsesprogram, voksenuddannelse og kontinuerligt læring samt om arbejdspladser og arbejdsmarkedet i Danmark. Målgruppen omfatter både børn og voksne samt til eksempel handledere.

Webblatsen har granskats i rapporten av Tuomi m.fl. från 2021 (Tuomi, Ilkka; Hautamäki, Antti; Ketamo, Harri: Työmarkkinatieto digitalisoituvassa Suomessa. Publikationsserie for statsrådets utrednings- og forskningsverksamhet 2021:24, s. 93–95). Vid tidpunkten for rapporten innehöll portalen heltäckande og aktuell information om uddannelsesprogram for unga, högskolornas program, yrken, arbejdsmarkedet samt studieprogram på engelska vid danske højskoler og universitet. Portalens anvendargrænssnit er organiseret enligt målgruppe. De primære målgrupperne er børn og unge som søger allmændbilde eller yrkesrettede gymnasieuddannelse, unge og voksne som søger muligheder til højskolestudier, voksne som søger fortidning og personer som vill utforske ulike karriärval. Webblatsen har også et ”kompetenscenter” for handledere som viser samlede information og nyheder for handledere. For den som går ut grundnivå og ska overgå til yrkesuddannelse eller højere uddannelse på andre stadiet erbjuder portalen information om indtrædeskrav, uddannelsesval og senere muligheder. Portalen innehåller også skræddersyede tjenester for elever i årskurs 8 og 9 og deres forældre. Man kan filtrere de viste uddannelsesvejene på basis av uddanningsstype, region, kompetensnivå og urvalskrav.

UddannelsesGuiden har et afsnit med ulike digitale værktøjer for steget videre til uddannelse og arbejde (<https://www.ug.dk/inspiration/vejledningsvaerktoejer-0>, hænvisning den 30 juli 2024). Med til eksempel værktøjet Mit UG kan elever i årskurs 8 og 9 blandt annat kartlægge sine styrker. På webblatsen påpekes at man i tjensten inte ska skrive kænslige eller konfidentielle oppgaver som gælder til eksempel religion, politik, sygdom, brott, familjeproblem eller andre private angelægheder. Mit UG innehåller også en del där man kan få forslag på læmplige yrken utifrån sine ønskemål og intressen. Portalen innehåller dessutom flere værktøjer for højere uddannelsesniveauer og for voksne til stöd for val av uddannelse og karriär. I portalen finns även værktøjet Min Kompetencemappe, där man kan dokumentere sin kompetens og anvende informationen til eksempel når man søger uddannelse eller arbejde. I værktøjet kan man spare vigtige dokumente såsom betyg og arbejdsintyg samt ange annan erfaring, såsom

frivilligarbete och förtroendeuppdrag. Enligt webbplatsen behöver man inte ladda upp alla kurs- och examensbetyg i verktyget, utan en del av dem finns direkt tillgängliga i verktyget.

5.2.4 Estland

I Estland har webbplatsen [Skillskompass](#) syftet att ge enskilda personer stöd för analys av den egna kompetensen eller vid övergångsskedet i karriären. På webbplatsen kan man skapa en kompetensprofil och utnyttja den i olika sammanhang. Dessutom innehåller webbplatsen information om olika yrken och branscher, och man kan få förslag på yrke utifrån de uppgifter man lämnat till tjänsten. Webbplatsen riktar sig också till karriärvägledare. I Estland finns också webbplatsen [Minukarjäär](#) som erbjuder information och stöd för utbildnings- och karriärval samt för utveckling av karriärplaneringsfärdigheter.

6 Remissvar

6.1 Remissvar

Förslaget var på remiss mellan den 20 november 2024 och den 8 januari 2025. Allmänt taget ansåg remissinstanserna att det är nödvändigt att utveckla servicehelheten, och olika aktörer lyfte fram fördelarna med tjänsten. Bland annat ansåg remissinstanserna att tjänsten främjar synliggörandet av kompetens, karriärutveckling och sysselsättning, underlättar karriärplanering, ger svar på matchningsproblemen och förbättrar tillgången på aktuell information.

I synnerhet justitiekanslersämbetet, justitieministeriet och dataombudsmannen lyfte fram aspekter som gäller dataskydd och artificiell intelligens för precisering vid den fortsatta beredningen. Utifrån deras synpunkter samt andra remissvar har grunderna och ändamålen för behandling av personuppgifter samt skyddsåtgärderna vid sådan behandling förtydligats och preciserats. Dessutom har Kompetensstigen funktioner bedömts mer ingående med avseende på automatiserat beslutsfattande som avses i den allmänna dataskyddsförordningen, inbegripet profilering, och en bestämmelse om detta har fogats till den föreslagna lagen om informationsresursen för kompetenser. I beskrivningen av nuläget har samtidigt preciseringar gjorts i bedömningen av Kompetensstigen mot bakgrund av bestämmelserna om automatiserade beslut i förvaltningslagen och informationshanteringslagen. Beskrivningen av nuläget har dessutom kompletterats med en bedömning av Kompetensstigen mot bakgrund av AI-förordningen. I bedömningen har Kompetensstigen granskats särskilt i förhållande till bestämmelserna om AI-system med hög risk och AI-modeller för allmänna ändamål i AI-förordningen.

Också andra aspekter som väckt frågor hos remissinstanserna har förtydligats i propositionen. I propositionen regleras till exempel behandling av uppgifter om handledare inte separat från behandling av uppgifter om andra personer som använder tjänsten. I propositionen har även preciseringar gjorts i bestämmelserna om personuppgiftsansvarigas skyldigheter, möjligheten att använda personuppgifter för utbildning av artificiell intelligens, förhållandet mellan de informationsresurser som nämns i lagförslagen samt förhållandet mellan bestämmelserna om utlämnande av kompetensinformation och den allmänna lagstiftningen. Även synpunkter i remissvaren som gäller sekretessbelagda uppgifter i informationsresursen för kompetenser har beaktats i beredningen efter remissen. I detta syfte har bland annat det materiella innehållet i sekretessbelagda uppgifter preciserats. I remissvaren påpekades att man inte kan förutsätta att de personer som använder tjänsten har förmåga att bedöma hur känsliga uppgifter är. Vid den fortsatta beredningen efter remissen har ytterligare tonvikt lagts på betydelsen av att information om denna fråga ges när tjänsten används. Utmaningen är emellertid densamma i andra digitala

tjänster som i likhet med Kompetensstigen innehåller till exempel fritextfält som en person kan fylla i.

Omnämmandet av kontinuerligt lärande i rubriken för lagen om informationsresursen för kompetenser och i rubriken för kapitlet om informationsresursen för utbildningsutbud har strukits, eftersom det i några remissvar upplevdes som otydligt. Vid den fortsatta beredningen har även användningsändamålen för informationsresursen för utbildningsutbud preciserats. Bestämmelserna om vilka utbildningar som ska föras in i informationsresursen för utbildningsutbud har preciserats i fråga om andra stadiet och högskolor, och en övergångsperiod har definierats med avseende på införande av information om utbildningsutbud.

Förslaget om en omfattande möjlighet för en person att själv administrera de uppgifter som personen har lämnat till tjänsten och deras användningsändamål understöddes till största del i remissvaren. Remissinstanserna fäste vikt vid att anonymiserade kompetensuppgifter hos Utbildningsstyrelsen är tillgängliga för utvecklingssyften inom utbildning och arbete. Vissa remissinstanser ansåg att uppgifter inte nödvändigtvis alls behöver vara tillgängliga i annan än anonymiserad form. Samtidigt påtalades i vissa remissvar de svårigheter som uppkommer inom arkivering, forskning och statistikföring om icke-anonymiserade uppgifter får användas endast med samtycke av den berörda personen eller laglig företrädare. Utifrån remissvaren har den föreslagna regleringen bedömts noggrannare med avseende på tillgång till uppgifter. Man har valt att behålla den föreslagna lösningen i stort sett oförändrad, i enlighet med det förslag som var på remiss. De föreslagna bestämmelserna har dock ändrats så användning av uppgifter för med allmänintresset förenliga arkiveringsändamål, vetenskapliga och historiska forskningsändamål och statistikföring inte förutsätter den berörda personens samtycke. Personen kan i stället åberopa sin ordinarie rätt att göra invändningar enligt den allmänna dataskyddsförordningen. I propositionen föreslås dessutom att personuppgifter under vissa förutsättningar ska få användas utan samtycke när syftet är att utveckla Kompetensstigen funktioner baserade på artificiell intelligens, om inte personen förbjuder det.

Utifrån remissvaren har också bevaringstiderna för informationen i informationsresursen för kompetenser utvärderats mer ingående, men den föreslagna regleringen har lämnats oförändrad för att göra det möjligt att bevara sådan information för de varierande ändamål som berörda personer har och i enlighet med deras behov. I remissvaren påtalades också andra behov av information. Dessa har studerats vid den fortsatta beredningen men kan vid behov studeras närmare senare, när det finns mer information om bland annat hur tjänsten fungerar och vad de behoven gäller. En del av kommentarerna i remissvaren har tagits under bedömning i utvecklingen av Kompetensstigen, även om de inte syns i propositionens lagförslag. Det är bland annat fråga om att i tjänstens funktioner betona kompetensinformation mer än till exempel känsliga uppgifter, om transparens när det gäller artificiell intelligens och om att beakta målgrupper och språkval i tjänsten.

I remissvaren påpekades också att det nuvarande tillämpningsområdet för studie- och examensregisterlagen behöver ses över, särskilt i fråga om Försvarshögskolan. Saken beaktas vid beredningen av en annan proposition.

Remissvaren och ett sammandrag av dem finns på projektsidan för propositionen avseende den föreslagna lagstiftningen på adressen <https://okm.fi/sv/projekt?tunnus=OKM003:00/2024>.

6.2 Samråd med barn

Våren 2025 ordnades samråd med barn och unga som underlag för bedömning av propositionens konsekvenser för barn och för tjänsteutformning. Samrådet genomfördes i form av en enkät som

besvarades av sammanlagt 554 elever från cirka 20 olika läroanstalter runt om i Finland. Av respondenterna var 73 elever i årskurs 7–8 i grundskolan, 158 elever i årskurs 9 i grundskolan, 285 gymnasieelever och 37 yrkesskoleelever. Enkäten kompletterades av besök via distansförbindelse vid fyra skolor på olika håll i Finland, under en elevhandledningslektion. Vid besöken hördes en klass i årskurs 9 i grundskolan (17 elever och en elevhandledare), en klass i årskurs 1 i gymnasiet (15 elever och en elevhandledare) samt två yrkesskolor (16 elever och 4 elevhandledare; 9 elever och 3 elevhandledare).

Samråden gav vid handen att utmaningen för barn och unga när det gäller beslut som gäller kommande studier eller arbete är brist på information och osäkerhet om vad olika utbildningar leder till och hurdana arbetsuppgifter det finns i olika yrken. En annan utmaning är att det är svårt att fatta beslut, särskilt när det finns många alternativ eller när de inte verkar tillräckligt attraktiva eller tydliga. Också den stress och ångest som beror på en press att måsta fatta beslut och på osäkerhet inför framtiden lyftes fram som utmaningar. När barn och unga fick veta om Kompetensstigen tog de upp bekymmer och frågor som gällde bland annat användningen av artificiell intelligens. De synpunkter som hämtades fram gällde till exempel huruvida artificiell intelligens är etiskt och tillförlitligt samt dess miljökonsekvenser. En del barn och unga var skeptiska till behovet av artificiell intelligens överlag. Dessutom lyfte barn och unga fram dataskyddsfrågor, såsom huruvida användarens uppgifter kommer att säljas vidare eller om man får oönskad ”skräppost” från webbplatsen. Respondenternas egna värderingar samt deras fysiska och mentala resurser och hälsa var också teman som kom fram. Barn och unga upplever det vara viktigt att inte behöva känna press i beslut som gäller framtiden, och att känna sig sedd. Vid samråden konstaterades det att Kompetensstigen kunde användas i skolan, i synnerhet under elevhandledningstimmarna i årskurs 9 och i slutet av gymnasiet, och även som inloggad så att eleven kan fortsätta använda tjänsten självständigt senare. Viljan att använda tjänsten kan dock påverkas av realiteterna i vardagen och av förhandsuppfattningar om begränsade valmöjligheter till exempel på små orter.

Kompetensstigen avses ge svar på många av de utmaningar som lyftes fram vid samrådet med barn och unga. Deras synpunkter har beaktats vid den fortsatta beredningen av propositionen, till exempel att genom att göra det beroende av personens eget val huruvida artificiell intelligens används för att visa förslag på utbildnings- och karriärmöjligheter. De synpunkter som lyftes fram vid samrådet kommer att beaktas också mer konkret när tjänsten utvecklas och genomförs tjänsten.

6.3 Utlåtande från rådet för bedömning av lagstiftningen

Rådet för bedömning av lagstiftningen har yttrat sig om propositionen i ett utlåtande som publicerats på finska den 19 juni 2025 på adressen <https://valtioneuvosto.fi/arviointineuvosto/lausunnot>.

Enligt rådet framgår propositionens mål och viktigaste förslag i huvudsak av propositionsutkastet. Rådet anser att utländska modeller på digitala utbildnings- och kompetenstjänster behandlas i tillräcklig omfattning i utkastet. I sitt utlåtande konstaterar rådet att responsen från remissen har behandlats och att propositionen har setts över utifrån den. Rådet för bedömning av lagstiftningen ansåg det vara positivt att barn och unga har hörts under beredningen av propositionen. Rådet ansåg det dessutom positivt att man i propositionsutkastet har behandlat riskerna förenade med användning av digitala tjänster och hur de ska övervakas.

Rådet ansåg att det utkast till proposition som var på remiss var svårtolkat och att det var svårt att bilda sig en uppfattning om fördelarna med propositionen, dess betydelse och de väsentliga konsekvenserna. Rådet ansåg att man i propositionen har redogjort för många konsekvenser och

relevanta aspekter, men att konsekvenserna och fördelarna för bland annat barn och unga inte framgick i tillräcklig grad av propositionen, i synnerhet huruvida införandet av informationsresursen för kompetenser gör det lättare för barn och unga att söka till fortsatta studier. Rådet för bedömning av lagstiftningen ansåg att centrala termer, såsom informationsresursen för kompetenser, bör förklaras i propositionen och innehållet i informationsresursen beskrivas noggrannare. Enligt rådet skulle propositionen kunna illustreras av ett fiktivt exempel på innehåll i informationsresursen och på därpå baserade förslag som visas för en ung person som går ut grundskolan. Rådet för bedömning av lagstiftningen ansåg att tjänstens betydelse för även andra än unga användare kunde preciseras i propositionen. Rådet ansåg också att utkastet var i behov av precisering i fråga om konsekvenserna avseende dataskydd samt den administrativa bördan och kostnaden av de skyldigheter att föra in information som föreslås för utbildningsanordnare. Dessutom ansåg rådet att propositionen bör förtydligas när det gäller kompetensutveckling och digitala tjänster i övergripande mening, samt hur den föreslagna informationsresursen för kompetenser hänger samman med de nuvarande tjänsterna.

Utifrån utlåtandet från rådet för bedömning av lagstiftningen har delarna av servicehelheten och servicens samband med de nuvarande tjänster förtydligats i avsnittet Målsättning. I början av avsnittet De viktigaste förslagen beskrivs de två föreslagna informationsresurserna i lagförslagen och deras innehåll. Avsnittet om propositionens huvudsakliga konsekvenser har förtydligats för att det ska ge en tydligare bild av fördelarna med och de väsentliga konsekvenserna av propositionen. Avsnittet har bland annat utökats med ett exempel på hur tjänsten kan användas och tjänstens roll i övergångsskeden mellan utbildning och arbetsliv, såsom vid ansökan till fortsatta studier, har preciserats. Texten i avsnittet har grupperats om med nya rubriker för att klarlägga att tjänsten riktar sig i lika grad till människor i alla åldrar. Dessutom har dataskyddskonsekvenserna av propositionen samt konsekvenserna för utbildningsanordnare av skyldigheten att föra in utbildningsutbud kompletterats.

7 Specialmotivering

7.1 Lag om den nationella informationsresursen för kompetenser

1 §. *Syftet med informationsresursen.* Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om syftet med den nationella informationsresursen för kompetenser. Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen ska syftet med behandlingen fastställas i den rättsliga grunden eller, i fråga om behandling enligt punkt 1 e, vara nödvändigt för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning.

Informationsresurs definieras under benämningen informationslager i 2 § 6 punkten i informationshanteringslagen som en uppsättning informationsmaterial som används för en myndighets uppgifter eller övriga verksamhet och som hanteras med hjälp av informationssystem eller manuellt. Enligt motiveringen till informationshanteringslagen (RP 284/2018 rd, s. 68) är ett informationslager en logisk helhet bestående av informationsmaterial som uppkommer som ett resultat av att myndigheterna sköter sina uppgifter. Begreppet informationslager, som i senare lagars svenska språkdräkt har ersatts med informationsresurs, har samband med genomförande av informationshantering men också med genomförande av interoperabilitet. Vidare enligt motiveringen är avsikten att i ett senare skede samordna informationshanteringslagens begreppsapparat med speciallagstiftningen, till de delar som det är behövligt. I den föreslagna nya lagen används i huvudsak begreppet informationsresurs. Den föreslagna informationsresursen för kompetenser utgör dock också ett sådant register som avses i lagstiftningen om dataskydd.

Enligt föreslagna 1 mom. är syftet med den nationella informationsresursen för kompetenser att göra det möjligt för en person att registrera samt administrera information om sin kompetens och om sina intressen och planer med avseende på karriär och utbildning. Med person avses i momentet fysiska personer, eftersom syftet med Kompetensstigen är att vara ett stöd i enskildas utbildnings- och karriärplanering samt kompetensutveckling. Detta utgör det ursprungliga syftet för insamling av uppgifter i informationsresursen för kompetenser enligt propositionen.

Enligt föreslagna 1 mom. ingår Kompetensstigen i en digital tjänst vars syfte är att vara till stöd för personer som söker utbildning eller arbete eller befinner sig i därtill anknytande övergångsskeden samt när syftet är att upprätthålla den egna kompetensen eller använda de uppgifter som ingår i den egna utbildnings- och karriärinformationen. I lagförslaget används därefter beteckningen *tjänsten* för tjänsten i fråga, det vill säga Kompetensstigen. En person som så önskar kan utnyttja de uppgifter som personen har fört in i tjänsten till exempel vid jobsökning eller i handlednings- och rådgivningssituationer.

Enligt föreslagna 2 mom. är syftet med informationsresursen dessutom att tillhandahålla ett underlag på basis av vilket en lägesbild kan upprätthållas i fråga om undervisning, utbildning, handledning och kompetens, och som är till stöd för utveckling och framsyn på dessa områden. Dessa är ytterligare ändamål för behandling av personuppgifter, det vill säga andra ändamål än de för vilka personuppgifterna ursprungligen insamlades i informationsresursen för kompetenser. Den föreslagna bestämmelsen om dessa andra ändamål med informationsresursen för kompetenser i momentet utnyttjar det nationella handlingsutrymme som ges i artikel 6.4 i den allmänna dataskyddsförordningen. Enligt artikeln ska medlemsstatens nationella bestämmelser om ytterligare behandling utgöra en nödvändig och proportionell åtgärd för att skydda bland annat rättigheterna för andra än den registrerade eller medlemsstatens viktiga mål av generellt allmänt intresse, däribland ekonomiska intressen, penningfrågor och social trygghet. Ändamålet för ytterligare behandling avses vara att bidra till framsyn och utveckling i fråga om bland annat kompetens och utbildning. Det främjar bland annat en ändamålsenlig fördelning av de offentligt finansierade utbildningsresurserna och förutseendet av samhällets kompetensbehov. I artikel 6.4 nämns också den registrerades samtycke som alternativ grund för ytterligare behandling. Även om ett sådant samtycke som avses i den allmänna dataskyddsförordningen inte används som grund för behandling i informationsresursen för kompetenser förutsätter ytterligare behandling av personuppgifter i allmänhet den registrerades samtycke som skyddsåtgärd, så som föreskrivs senare i lagförslaget.

2 §. Gemensamt personuppgiftsansvariga och ansvarsfördelning. I paragrafen föreslås bestämmelser om de gemensamt personuppgiftsansvariga för informationsresursen och om ansvarsfördelningen mellan dem. Bestämmelserna föreslås med stöd av det handlingsutrymme som artikel 4.7 och artikel 26 i den allmänna dataskyddsförordningen medger. Om ändamålen och medlen för behandlingen bestäms av en medlemsstats nationella rätt kan den personuppgiftsansvarige enligt artikel 4.7 föreskrivas i unionsrätten eller i medlemsstaternas nationella rätt. Enligt riktlinjer givna av Europeiska dataskyddsstyrelsen (Europeiska dataskyddsstyrelsen: Riktlinjer 07/2020 angående begreppen personuppgiftsansvarig och personuppgiftsbiträde i GDPR, version 2.0, antaget den 7 juli 2021) innebär bestämmande av ändamålen och medlen att man bestämmer ”varför” respektive ”hur” behandlingen sker. Den personuppgiftsansvarige ansvarar särskilt för att fastställa de väsentliga medlen, vilket avser medel som är nära kopplade till behandlingens ändamål och omfattning, till exempel vilken typ av personuppgifter som behandlas (vilka uppgifter ska behandlas?), behandlingens varaktighet (hur länge ska de behandlas?), mottagarkategorierna (vem ska ha åtkomst till dem?) och kategorierna av registrerade personer (vems personuppgifter behandlas?). Tillsammans med ändamålet med behandlingen är de väsentliga medlen också nära kopplade till frågan om huruvida behandlingen är laglig, nödvändig och proportionell. Det övergripande kriteriet för att

gemensamt personuppgiftsansvar ska föreligga är gemensamt deltagande av två eller flera enheter i fastställandet av behandlingsändamål och behandlingssätt.

De övriga paragraferna i den föreslagna lagen innehåller bestämmelser om behandlingsändamål och behandlingssätt med avseende på personuppgifter i informationsresursen för kompetenser. Eftersom en del av uppgifterna i de övriga paragraferna föreslås för Utbildningsstyrelsen och en del också för Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret, föreslås Utbildningsstyrelsen och Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret vara gemensamt personuppgiftsansvariga för den informationsresurs som avses i paragrafens 1 mom. Ett sådant förslag beror särskilt på att användningssyftena för informationsresursen för kompetenser har anknytning till både undervisnings- och kulturministeriets och arbets- och näringsministeriets förvaltningsområden. Av det följer att båda förvaltningsområdenas synpunkter är viktiga när ändamålen och medlen för behandlingen av uppgifter fastställs. Det är inte möjligt att i lag bestämma ändamålen och medlen för behandling på ett uttömmande sätt, utan det är de gemensamt personuppgiftsansvariga som avses precisera dem när de tillämpar lagen. Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde avses bidra med sin synvinkel genom Utbildningsstyrelsen; arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde med sin genom Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret. Det i paragrafen nämnda Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret är det namn som utvecklings- och förvaltningscentret får vid ingången av 2026 då namnet ändras. Namnändringen behandlas närmare i beskrivningen av nuläget i avsnitt 2.1.2 ”Närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter (utvecklings- och förvaltningscentret)”.

Enligt artikel 26.1 i den allmänna dataskyddsförordningen kan de personuppgiftsansvarigas respektive skyldigheter fastställas bland annat genom en medlemsstats nationella rätt. Bestämmelser om dessa skyldigheter, det vill säga ansvarsområden, behövs även med hänsyn till grundlagens 2 § 3 mom., enligt vilket all utövning av offentlig makt ska bygga på lag. Det betyder att myndigheternas uppgifter ska regleras i lag. Enligt artikel 26.2 i den allmänna dataskyddsförordningen ska det arrangemang som avser ansvarsfördelning återspegla de gemensamt personuppgiftsansvarigas respektive roller och förhållanden gentemot registrerade, och det väsentliga innehållet i arrangemanget ska göras tillgängligt för den registrerade. I artikel 26 i förordningen nämns utövandet av den registrerades rättigheter som en väsentlig uppgift för den personuppgiftsansvarige, samt skyldigheterna att tillhandahålla den information som avses bland annat i artikel 13. I artikeln betonas dessutom att de gemensamt personuppgiftsansvarigas respektive roller och förhållanden gentemot registrerade ska framgå på ett sätt som återspeglar verkligheten, och det väsentliga innehållet i arrangemanget ska göras tillgängligt för den registrerade. För att i synnerhet tillgodoseendet av de registrerades rättigheter tydligt ska framgå av den föreslagna paragrafen, föreslås ett uttryckligt omnämnande av detta i 2 mom. Enligt det momentet svarar Utbildningsstyrelsen för tillgodoseendet av registrerades rättigheter enligt kapitel III i den allmänna dataskyddsförordningen och för den personuppgiftsansvariges övriga ansvar enligt förordningen och dataskyddslagen, om inte de gemensamt personuppgiftsansvariga åläggs att svara för dem tillsammans i den föreslagna paragrafen. Dock får den registrerade oberoende av detta utöva sina rättigheter enligt den allmänna dataskyddsförordningen med avseende på och emot var och en av de personuppgiftsansvariga så som föreskrivs i artikel 26.3 i den förordningen. Därför åläggs också Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret till exempel att reagera när registrerade tar kontakt och vid behov vidarebefordra ärendet till Utbildningsstyrelsen för behandling i enlighet med den föreslagna ansvarsfördelningen.

Enligt föreslagna 3 mom. ska de gemensamt personuppgiftsansvariga tillsammans bestämma ändamålen och medlen för behandling av personuppgifter så som avses i artiklarna 4.7 och 26 i den allmänna dataskyddsförordningen. Enligt Europeiska dataskyddsstyrelsens riktlinjer kan

gemensamt deltagande i fastställandet av ändamål och medel till exempel anta formen av ett gemensamt beslut som fattas av två eller flera enheter eller härrör från konvergerande beslut från två eller flera enheter angående ändamål och väsentliga medel. Vid beredningen av propositionen har den mest ändamålsenliga principen bedömts vara att Utbildningsstyrelsen och Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret i första hand ska fatta gemensamma beslut.

Enligt föreslagna 3 mom. ska de gemensamt personuppgiftsansvariga dessutom svara tillsammans för ansvarsskyldigheten enligt artikel 5.2 i den allmänna dataskyddsförordningen, laglig behandling av personuppgifter enligt artikel 6, bedömning enligt artikel 11 och enligt annan lagstiftning av huruvida den registrerade behöver identifieras, de allmänna skyldigheterna för personuppgiftsansvariga och personuppgiftsbiträden enligt kapitel IV avsnitt 1, skyldigheterna avseende anmälan av personuppgiftsincidenter och avseende information om sådana incidenter enligt artiklarna 33 och 34, och konsekvensbedömning avseende dataskydd samt föregående samråd enligt kapitel IV avsnitt 3 i den allmänna dataskyddsförordningen. Enligt föreslagna 4 mom. svarar de gemensamt personuppgiftsansvariga dessutom tillsammans för i 6 § 2 mom. 9 punkten i dataskyddslagen avsedda åtgärder som gäller iakttagande av särskilda förfaranderegler, i 10 punkten avsett utförande av en konsekvensbedömning avseende dataskydd och i 11 punkten avsedda andra förfarandemässiga och organisatoriska åtgärder. Tekniska åtgärder, som nämns i 11 punkten, föreslås bli utelämnade från 4 mom., eftersom Utbildningsstyrelsen avses ansvara för sådana åtgärder. Skyldigheterna enligt dataskyddslagen motsvarar i huvudsak de ovannämnda skyldigheterna enligt den allmänna dataskyddsförordningen.

Enligt den föreslagna ansvarsfördelningen svarar Utbildningsstyrelsen för de uppgifter som personuppgiftsansvarig som har mer teknisk karaktär. Vid beredningen av propositionen har man bedömt att endast Utbildningsstyrelsen behöver åtkomst till personuppgifter för att sköta de uppgifter som föreslås för de gemensamt personuppgiftsansvariga. Enligt Europeiska dataskyddsstyrelsens riktlinjer är det inte nödvändigt att den personuppgiftsansvarige har åtkomst till uppgifterna som behandlas för att vara kvalificerad som personuppgiftsansvarig. Således kan Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret vara gemensamt personuppgiftsansvarig och ansvara för de mer allmänna skyldigheterna även om centret inte har åtkomst till de personuppgifter som behandlas. Därför omfattar lagförslaget inte heller någon bestämmelse med stöd av vilken de gemensamt personuppgiftsansvariga till exempel skulle kunna få uppgifter ur informationsresursen av varandra trots sekretessbestämmelserna i syfte att sköta uppgifter som personuppgiftsansvarig.

I de ansvar som föreskrivs i det föreslagna momentet ingår inget särskilt omnämnande av dataskyddsombud enligt kapitel IV avsnitt 4 i den allmänna dataskyddsförordningen eller av utnämning av ett dataskyddsombud enligt 6 § 2 mom. 3 punkten i dataskyddslagen. De skyldigheter som gäller utnämning av ett dataskyddsombud avser den personuppgiftsansvarige, inte en enskild behandlingsåtgärd eller samlade behandlingsåtgärder, så det är inte nödvändigt att ta in dem i bestämmelserna om ansvarsfördelning. Bägge gemensamt personuppgiftsansvariga ska i sina respektive organisationer fullgöra sina skyldigheter med avseende på dataskyddsombud.

Nedan föreslås det att en person som använder Kompetensstigen ska kunna begära att uppgifter om personen i de register och informationsresurser som avses i lagen om nationella studie- och examensregister och uppgifter om personen i den jobbsökarprofil som finns på Jobbmarknaden hämtas in i informationsresursen för kompetenser. När uppgifter lämnas ut i dessa syften och i andra eventuella syften är den personuppgiftsansvarige som lämnar ut uppgifterna ansvarig med stöd av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen för att principen om korrekthet

enligt artikel 5.1 d har iakttagits i den behandling som denna personuppgiftsansvarige har utfört fram till utlämnandet av uppgifterna. Dessutom avses den ursprunglige personuppgiftsansvarige svara för den registrerades rätt enligt artikel 16 att få uppgifter rättade i det register från vilket uppgifterna lämnas ut.

3 §. Uppgifter som får föras in i informationsresursen. Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om de uppgifter som finns i informationsresursen för kompetenser. I bestämmelserna utnyttjas det handlingsutrymme som medges i artiklarna 6.2 och 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen, som omfattar en anpassningsmöjlighet avseende bland annat vilka typer av uppgifter som ska behandlas, förutsatt att lagstiftningen uppfyller ett mål av allmänt intresse och är proportionell mot det legitima mål som eftersträvas.

Enligt 1 mom. får en person föra in sådana uppgifter om sig själv i informationsresursen för kompetenser som den personen själv frivilligt bestämmer att föra in. Enligt lagförslaget är det frivilligt att använda informationsresursen för kompetenser och Kompetensstigen, ingen kan åläggas eller förpliktas att använda den. Att använda Kompetensstigen är inte heller någon förutsättning för att man ska få någon viss tjänst, förmån eller annan prestation som det allmänna ansvarar för.

I föreslagna 1 mom. preciseras det att uppgifterna ska gälla personens utbildningsbakgrund, tidigare sysselsättning och kompetenser samt de planer och mål som personen har med avseende på sin utbildning, karriär och kompetens. Syftet är begränsa de uppgifter som lämnas till tjänsten så att endast sådana uppgifter lämnas som är väsentliga med avseende på den information som nämns i momentet och så att uppgifter som inte på något sätt hänför sig till informationen i momentet inte lämnas till tjänsten. Kompetens (ä. v. kunnande) är upptaget i ordlistan för kontinuerligt lärande ([undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet samt Terminologicalcentralen rf: ordlistan för kontinuerligt lärande, undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2025:12](#)) enligt vilken termen i synnerhet i internationella sammanhang avser den samlade kunskap och de samlade färdigheter som en individ besitter samt beredskapen att använda dem för ett visst ändamål, såsom en arbetsuppgift eller för yrkesmässig eller personlig utveckling. En persons kompetens eller kunnande ökar genom till exempel utbildning, arbetserfarenhet, frivilligverksamhet, hobbyverksamhet och informellt lärande. Enligt ordlistan kan man också tala om kompetenser, det vill säga typer av kompetens, som beroende på sammahang avgränsas på olika sätt och med olika exakthet. Ett exempel är de praktiska kompetenser som behövs på arbetsmarknaden, såsom social kompetens. Man kan också tala allmänt om till exempel kompetens inom musik eller inom hälso- och sjukvård. Enligt ordlistan bygger den beredskap som en individ har att använda sina kunskaper och färdigheter bland annat på individens attityder, värderingar och beteende. Det är dock inte meningen att allmän information om till exempel en individs värderingar ska samlas i informationsresursen för kompetenser, utan snarare information om sådana faktorer som har betydelse för hur individen kan utnyttja sina kunskaper och färdigheter i praktiken. Kompetensutveckling kan omfatta till exempel att identifiera mål och intressen. Det avses inte vara obligatoriskt att lämna någon information som hänför sig till kompetens eller kompetensutveckling till tjänsten. En person får själv välja vilka uppgifter personen lämnar till tjänsten.

Enligt föreslagna 2 mom. är det förbjudet att lämna sekretessbelagda uppgifter och uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter till informationsresursen. Enligt momentet får en person, om personen så önskar, till informationsresursen lämna uppgifter om sina lärdomsprov och sin vetenskapliga forskning, om psykologiska test och lämplighetsprov som personen har genomgått, intyg som personen har fått av läroanstalter, föreningsverksamhet som personen har deltagit i samt fritidsintressen och andra motsvarande uppgifter, om dessa är nödvändiga i fråga om personens utbildningsbakgrund, tidigare sysselsättning och kompetenser

samt de planer och mål som personen har med avseende på sin utbildning, karriär och kompetens. De uppgifter som räknas upp i momentet är sekretessbelagda enligt 24 § 1 mom. 21, 29, 30 och 32 i offentlighetslagen. Punkt 21 omfattar uppgifter som gäller planering eller utvecklingsarbete med avseende på lärdomsprov eller vetenskaplig forskning eller uppgifter som gäller bedömning av dessa. Enligt 29 punkten är uppgifter om psykologiska test eller lämplighetsprov som gäller en person eller resultatet av dem sekretessbelagda. Punkt 30 omfattar bland annat sådana av en läroanstalt utfärdade betyg och andra handlingar som innehåller uppgifter om verbala bedömningar av en elevs personliga egenskaper. Punkt 32 omfattar bland annat uppgifter om deltagande i föreningsverksamhet eller fritidssysselsättningar. Det avses vara möjligt för en person som så önskar att lämna sådana uppgifter om sig själv till Kompetensstigen i de fall då de föreskrivna grunderna för sekretess är menade att skydda personen själv. Uppgifter av detta slag kan vara väsentliga i fråga om personens kompetenser samt de planer och mål som personen har med avseende på sin karriär och utbildning. Det är däremot inte meningen att uppgifter som är sekretessbelagda på andra grunder ska föras in i informationsresursen. Utbildningsstyrelsen ska upplysa dem som använder tjänsten om att de inte ska lämna sådan information till informationsresursen för kompetenser som är sekretessbelagda av andra orsaker.

Ibland kan till exempel uppgifter som gäller föreningsverksamhet eller fritidsintressen höra till de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen. Därför preciseras i den föreslagna paragrafen den möjlighet att behandla också särskilda kategorier av personuppgifter som föreskrivs i artikel 9.2 g i förordningen och i 6 § 1 mom. 2 punkten i dataskyddslagen, som kompletterar den artikeln. I artikel 9.2 g i den allmänna dataskyddsförordningen möjliggörs avvikelse från förbudet mot behandling av särskilda kategorier av personuppgifter, om behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse på grundval av en medlemsstats nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträfvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen. Enligt dataskyddslagens 6 § 1 mom. 2 punkt, som grundar sig på den artikeln, får särskilda kategorier av personuppgifter behandlas om sådan behandling regleras i lag eller föranleds av en uppgift som direkt har ålagts den personuppgiftsansvarige i lag. När det gäller Kompetensstigen har behandlingen av eventuella särskilda kategorier av personuppgifter som direkt orsak att Utbildningsstyrelsen behandlar sådana i paragrafen avsedda uppgifter som en person lämnar eller lagrar i syfte att använda Kompetensstigen. Dataskyddslagens 6 § 2 mom. innehåller bestämmelser om skyddsåtgärder som ska vidtas när personuppgifter behandlas i en situation som avses i lagens 6 § 1 mom. Momentet om skyddsåtgärder är tillämpligt på behandlingen av särskilda kategorier av personuppgifter i den föreslagna nationella informationsresursen för kompetenser.

Enligt föreslagna 3 mom. får Utbildningsstyrelsen i informationsresursen för kompetenser dessutom föra in val som gäller tjänsternas funktioner. Med sådana avses till exempel val i handledarens del och uppgift om huruvida personen använder tjänsten i egenskap av handledare. I praktiken handlar det om information om verksamheten och intresseområden som handledare. Uppgifterna i fråga är sådana som personen frivilligt för in i tjänsten till exempel för att få rekommendationer om material till stöd för handledningsarbetet och utveckling av yrkeskompetensen. Det blir i regel studiehandledare och karriärvägledare som ger sådana uppgifter som avses i momentet, eftersom materialen är avsedda särskilt till stöd för deras handledningsarbete och yrkesmässiga utveckling. I momentet föreslås dock ingen begränsning avseende vem som får använda dessa för handledare framtagna funktioner, utan den information som avses i momentet kan ges av vem som helst som identifierar sig som handledare för att få rekommendationer om material som är avsedda för handledare.

Enligt föreslagna 3 mom. får Utbildningsstyrelsen dessutom föra in uppgifter om en persons geografiska område, ålder och språk i informationsresursen. Sådana uppgifter behövs i synnerhet för att producera statistisk information i den informationstjänst som ingår i servicehelheten, för utvecklingssyften inom utbildning och arbetsförvaltning. Det ska dock vara frivilligt att föra in också bakgrundsinformation, eftersom en förpliktande karaktär för sådan information kan inverka på människors vilja att använda tjänsten till stöd för sin kompetensutveckling.

Det är meningen att man ska kunna använda tjänsten också utan att identifiera sig i den. För att kunna återvända till sin profil krävs det dock i praktiken att profilen sparas och att man identifierar sig på något sätt. Behovet av identifiering och identifieringsmetoden ska bedömas i enlighet med den allmänna bestämmelsen i 6 § i lagen om digitala tjänster samt med beaktande av kravet på uppgiftsminimering i artikel 5.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen, som det hänvisas till i motiveringen till lagen om digitala tjänster (RP 60/2018 rd, s. 70). Enligt motiveringen kan en myndighet inte kräva att någon identifierar sig till exempel för att komma åt tomma blanketter eller information som tillhandahålls allmänt i de digitala tjänsterna. Om handledare vill använda tjänsten till exempel under skolornas elevhandledningstimmar, måste studerande kunna använda tjänsten också anonymt, till exempel genom att enbart göra val och på basis därpå få utbildnings- och karriärförslag.

Enligt föreslagna 4 mom. ska Utbildningsstyrelsen innan uppgifterna lämnas informera personen om vilka begränsningar som de uppgifter som personen lämnar omfattas av, hur skyddet av personens personuppgifter påverkas och vilka möjligheter personen har att administrera sina uppgifter i tjänsten. ”Begränsningar som de uppgifter som personen lämnar omfattas” av avser i synnerhet de begränsningar som anges i 1 och 2 mom. i den föreslagna paragrafen och som beskrivs ovan. En motsvarande informationsskyldighet föreskrivs i 128 § 2 mom. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice för administratören för plattformen i fråga om jobbsökarprofiler på Jobbmarknaden. Den föreslagna bestämmelsen är avsedd att begränsa utlämnandet av särskilt sekretessbelagda och särskilda kategorier av personuppgifter till tjänsten. Den kompletterar de skyddsåtgärder som avses i den allmänna dataskyddsförordningen och i 6 § 2 mom. i dataskyddslagen. Dessutom avses syftet med informationen vara att även mer allmänt begränsa vilka uppgifter som lämnas till tjänsten till uppgifter som är väsentliga med tanke på personens utbildningsbakgrund, tidigare sysselsättning och kompetenser samt de planer och mål som personen har med avseende på sin utbildning, karriär och kompetens. Sådana begränsningar av vilka uppgifter som lämnas är nödvändiga särskilt i anslutning till fritextfälten i tjänsten, med beaktande av principen om uppgiftsminimering i artikel 5.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen. Enligt den principen ska personuppgifter vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas. Information om de i momentet avsedda möjligheter en person har att administrera sina uppgifter i tjänsten är till exempel information om hur personen kan administrera bevarandet av sina uppgifter i tjänsten på det sätt som föreslås i 4 §. Ett väsentligt element i möjligheten att administrera uppgifter är också hur personen kan påverka sättet på vilket personens uppgifter utnyttjas genom de samtycken, val och förbud som avses i lagförslaget.

I sin allmänna kommentar nr 25 (2021) om barnets rättigheter i relation till den digitala miljön konstaterar Förenta nationernas kommitté för barnets rättigheter i punkt 72 att konventionsstaterna bör förse barn, föräldrar och omvårdare med information i dataskyddsfrågor, på barnvänligt språk och i tillgängliga format. De som använder tjänsten bör även informeras om de frågor som anges i föreslagna 4 mom. på ett sätt som är lämpligt för till exempel för barn och andra som behöver ett tillgängligt språk och ett tillgänglighetsanpassat tekniskt genomförande. Den information som avses i 4 mom. ska ges på ett sätt som är klart och tillgängligt för användarna, och den ska finnas på ett sådant ställe i tjänsten där användaren lätt

kan se den. Syftet med den informationsskyldighet som föreslås i momentet är att användaren på kortfattat sätt ska få den viktigaste informationen till exempel på samma webbplats där användaren lämnar sina uppgifter, även om mer ingående information finns att läsa i en separat dataskyddsbeskrivning i enlighet med de allmänna bestämmelserna om dataskydd.

4 §. Bevaringstid för uppgifter. Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om bevaringstid för de uppgifter som förts in i informationsresursen för kompetenser. I bestämmelserna utnyttjas det handlingsutrymme som medges i artiklarna 6.2 och 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen, som omfattar en anpassningsmöjlighet avseende lagringstiden för de uppgifter som ska behandlas, förutsatt att lagstiftningen uppfyller ett mål av allmänt intresse och är proportionell mot det legitima mål som eftersträvas. I 1 mom. föreslås huvudregeln vara att uppgifter om en person bevaras tills personen själv raderar dem. En person kan radera sina uppgifter helt och hållet eller endast en del av dem. I artikel 5.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen fastställs principen om lagringsminimering, enligt vilken personuppgifter ska förvaras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade endast den tid det är nödvändigt för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas. Informationsresursen avses finnas till främst för den karriärplanering som personen själv gör. Det vore dock svårt att föreskriva en enda objektiv bevaringstid som tillgodoser alla användares behov. Medan någon endast behöver de uppgifter som den fört in i tjänsten i exempelvis ett år under ett övergångsskede i karriären, behöver någon annan ny tillgång till sin kompetensinformation ett par år senare. De planer som till exempel unga gör avseende sin utbildningsstig kan omfatta ett tidsspänn på upp till tio år framåt, och där sådana planer tar slut kan planer avseende arbete ta vid. Skulle uppgifterna försvinna automatiskt ur tjänsten så att man inte har nytta av tjänsten när man har behov av den, kan användningen av tjänsten och nyttan av den bli mindre. Även om uppgifterna finns kvar i tjänsten oanvända, kan en person på det sätt som föreslås nedan administrera sina uppgifter så att personuppgifter som förs in i informationsresursen för kompetenser bevaras främst för personernas egna syften.

Enligt föreslagna 1 mom. ska emellertid Utbildningsstyrelsen radera uppgifter som gäller avlidna personer ur informationsresursen. Grundlagsutskottet (GrUU 31/2017 rd, s. 5–6 och de utlåtanden som det hänvisas till där) har yttrat sig om bevarande av uppgifter efter den registrerades död. Även om en avliden person i princip inte är subjekt i Finlands system med grundläggande fri- och rättigheter anser utskottet att bestämmelsen i 1 § 2 mom. i grundlagen om människovärdets okränkbarhet har större räckvidd än bara behandlingen av levande människovarelser och lagringstiderna bör bedömas med beaktande av den bestämmelsen. Varaktig lagring av uppgifter är enligt utskottet inte förenlig med skyddet för personuppgifter om den inte är befogad av skäl som är kopplade till informationssystemets art eller syfte. Utskottet har betonat vikten av att begränsa förvaringstiden särskilt för känsliga uppgifter till det som är nödvändigt för att uppnå det syfte för vilket uppgifterna har registrerats i systemet. En person för in uppgifter i informationsresursen för kompetenser i syfte att kunna föra in och administrera uppgifterna om sin kompetens och om sina intressen och planer med avseende på karriär och utbildning och därigenom få stöd av Kompetensstigen när personen söker utbildning eller arbete eller befinner sig i därtill anknytande övergångsskeden samt när syftet är att upprätthålla den egna kompetensen eller använda de uppgifter som ingår i den egna utbildnings- och karriärinformationen. Behovet av att bevara uppgifter för dessa ändamål upphör senast vid personens död. Utbildningsstyrelsen ska alltså se till att personuppgifter inte blir permanent kvar i tjänsten enbart därför att den person som skapat profilen inte har raderat uppgifterna före sin död. Enligt skäl 27 till den allmänna dataskyddsförordningen gäller förordningen inte behandling av personuppgifter rörande avlidna personer, utan medlemsstaterna får fastställa bestämmelser för sådan behandling.

Även om regeln avseende radering av uppgifter enligt föreslagna 1 mom. är bunden till den tidpunkt när personen själv raderar sina uppgifter ur tjänsten, föreslås en bestämmelse i 2 mom. enligt vilken Utbildningsstyrelsen och Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret vid behov och på de grunder som avses i 21 § 1 mom. i informationshanteringslagen kan fastställa andra bevaringstider. Sådana grunder är 1) i vilken utsträckning informationsmaterialet behövs i myndighetens verksamhet för det ursprungliga användningsändamålet, 2) genomförandet och verifieringen av fysiska eller juridiska personers förmåner, rättigheter, förpliktelser och rättssäkerhet, 3) rättsverkningarna av avtal eller andra privaträttsliga rättshandlingar, 4) de skadeståndsrättsliga preskriptionstiderna, och 5) de straffrättsliga preskriptionstiderna. Det ursprungliga användningsändamålet för informationsmaterialet hänför sig inte primärt till myndighetens utan till individens verksamhet, men myndigheten behöver bevara informationen för att tillhandahålla individen tjänsten på det sätt som föreskrivs i den föreslagna lagen. Under vissa förutsättningar kan uppgifterna också utnyttjas för de ändamål som nämns i andra paragrafer i lagen. Dessa är bland annat produktion av den öppna informationstjänst som hör till tjänsten samt för annan med allmänintresset förenlig bedömning, forskning, utveckling, statistikföring, övrig uppföljning, styrning och planering samt arkivering inom undervisning, utbildning och kompetens. Även enligt den princip om lagringsminimering som avses i den allmänna dataskyddsförordningen får personuppgifter bevaras längre än vad som är nödvändigt för de ändamål för vilka de behandlas, om personuppgifterna behandlas endast för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål i enlighet med artikel 89.1 i den allmänna dataskyddsförordningen. Enligt den allmänna dataskyddsförordningen ska i samband därmed tekniska och organisatoriska åtgärder genomföras för att säkerställa den registrerades rättigheter och friheter. Exempelvis ska uppgifterna anonymiseras.

En väsentlig sak att beakta när bevaringstider bestäms i enlighet med 21 § 1 mom. i informationshanteringslagen är att tjänsten Kompetensstigen inte fattar beslut som gäller personer och i vilka omprövning kan begäras eller ändring sökas. Syftet med tjänsten är inte heller att bevara uppgifter för att fatta sådana beslut. Den personuppgiftsansvarige och administratören behöver däremot ges möjligheten att bestämma en tillräckligt lång bevaringstid för att de vid behov ska kunna påvisa ändamålsenligheten i tillhandahållandet av tjänsten. Enligt den föreslagna lagstiftningen är bevaringstiderna, förutom av de skadeståndsrättsliga och straffrättsliga preskriptionstider som avses i 21 § 1 mom. 4 och 5 punkten i informationshanteringslagen, beroende av vilka uppgifter administratören behöver bevara som bevis på efterlevnad av skyldigheterna enligt bland annat den allmänna dataskyddsförordningen och AI-förordningen. Syftet är att personuppgiftsansvariga vid behov ska kunna bestämma olika bevaringstider för olika datamaterial, såsom logguppgifter, dock med beaktande av de principer i den allmänna dataskyddsförordningen som begränsar bevaringstiden för personuppgifter. Eftersom det ännu inte har hunnit uppstå rättspraxis avseende till exempel efterlevnaden av AI-förordningen, är det ändamålsenliga för personuppgiftsansvariga att flexibelt kunna bestämma bevaringstiderna för datamaterial med stöd av den allmänna bestämmelsen i 21 § i informationshanteringslagen i sina planer för informationsstyrning.

Att fastställa hur länge personuppgifter behandlas är att fastställa ett väsentligt medel för behandling av personuppgifter så som anförs i motiveringen till 2 §. På grundval av den ansvarsfördelning som föreslås i 2 § är det därför de gemensamt personuppgiftsansvariga tillsammans som ska fastställa de bevaringstider som avses i 4 § 2 mom.

5 §. Automatiserad behandling av uppgifter. Såsom anges i avsnitt 2.3.1.3 ovan förbjuder artikel 22.1 i den allmänna dataskyddsförordningen sådan behandling av personuppgifter som grundar sig enbart på automatisering och som resulterar i ett beslut som i betydande grad påverkar den berörda personen. Även om det i artikeln talas om beslut, har Europeiska unionens domstol gjort

en extensiv tolkning av vilka slags åtgärder som omfattas av artikeln. Enligt domstolens praxis omfattar artikeln inte bara beslut i egentlig mening, utan ett i artikeln avsett beslut kan också vara en annan typ av åtgärd som i betydande grad påverkar den registrerade. Enligt domstolen kan artikeln omfatta till exempel automatiserat fastställande av uppgifter som underlag för senare beslut. Enligt riktlinjerna antagna av EU:s arbetsgrupp för uppgiftsskydd (Riktlinjer om automatiserat individuellt beslutsfattande och profilering enligt förordning (EU) 2016/679; antagna den 3 oktober 2017, senast granskade och antagna den 6 februari 2018; WP251rev.01) omfattar artikeln bland annat beslut som påverkar personers beteende, valmöjligheter, omständigheter, tillgång till utbildning, anställningsmöjligheter eller ekonomiska situation. I riktlinjerna nämns också beslut med långvariga eller permanenta konsekvenser för den registrerade eller som i värsta fall leda till att individer utestängs eller diskrimineras. Enligt riktlinjerna kan dessutom beslut som enbart grundas på automatiserad behandling som påverkar ett barns valmöjligheter potentiellt få rättsliga eller på liknande sätt betydande följder för dem, beroende på valmöjligheternas och det aktuella beteendets natur.

I artikel 22.2 b i den allmänna dataskyddsförordningen ges ett nationellt handlingsutrymme för att tillåta sådan automatiserad behandling som avses i artikeln. Med stöd av detta handlingsutrymme föreslås i 5 § ett undantag från den registrerades rätt enligt artikel 22.1.

Kompetensstigen har som syfte att med hjälp av artificiell intelligens och annan automatiserad behandling erbjuda individer stöd för kompetensutveckling samt för karriärplanering och utbildningsplanering. Funktioner som avses bygga enbart på automatiserad behandling är till exempel kartläggning av personens kompetens och intressen samt visning av utbildningsalternativ och karriäralternativ i tjänsten. Den automatiserade behandlingen avses bygga på uppgifter som personen själv lämnar till tjänsten om sina kompetenser, planer och mål samt om sina intressen. Genom att exempelvis jämföra de uppgifter som personen lämnat med utbudet av arbets- och utbildningsmöjligheter räknar Kompetensstigen ut lämpliga arbets- eller utbildningsmöjligheter för personen i fråga. Den avsedda automatiserade behandlingen av personuppgifter i Kompetensstigen har delvis gemensamma drag med åtgärder som på ovan förklarad sätt anses utgöra sådan automatiserad behandling som avses i artikel 22 i den allmänna dataskyddsförordningen. Till exempel kan förslag på utbildnings- och karriäralternativ ha också betydande konsekvenser för de registrerade. Även om Kompetensstigen inte fattar beslut med rättsverkningar om enskilda personer, ges Kompetensstigen förslag till stöd för beslut om karriär- och utbildningsval och utifrån dem kan en person fatta beslut som på lång sikt inverkar på personens utbildning och karriär, och därigenom på personens ekonomiska situation. Vid beredningen av propositionen har det konstaterats inte vara entydigt huruvida sådana förslag omfattas av sådan automatiserad behandling som avses i artikel 22 i den allmänna dataskyddsförordningen, eftersom det inte råder klarhet om artikelns räckvidd. Det mest ändamålsenliga och tydliga alternativet i detta fall har dock ansetts vara att den föreslagna lagen innehåller en bestämmelse som tillåter automatiserad behandling. Den föreslagna paragrafen möjliggör också sådan behandling som omfattas av artikel 22, även om all behandling av personuppgifter i Kompetensstigen inte omfattas av artikeln; frågan bör bedömas för varje funktion fall för fall.

Enligt den föreslagna paragrafen får uppgifter som en person lämnat eller fört in och avgränsningsval som personen gjort behandlas helt och hållet automatiskt enligt vad som avses i artikel 22.1 i den allmänna dataskyddsförordningen i syfte att kartlägga och visa utbildnings- och arbetsmöjligheter. Bestämmelsen möjliggör behandling av även barns personuppgifter för detta ändamål. Enligt ovannämnda riktlinjer från arbetsgruppen för uppgiftsskydd (s. 29) görs det ingen skillnad i artikel 22 mellan om behandlingen avser barn eller vuxna. Enligt skäl 71 till förordningen bör sådan behandling som avses i artikeln inte gälla barn. Eftersom denna formulering inte används i själva artikeln anser arbetsgruppen att det inte är fråga om ett absolut

förbud. Med stöd av arbetsgruppens riktlinjer bör man förhålla sig restriktivt till sådan automatiserad behandling av barns personuppgifter som avses i artikeln. Det kan dock finnas situationer där det är nödvändigt, till exempel för att skydda deras välbefinnande. Enligt riktlinjerna får i så fall behandlingen i förekommande fall utföras med stöd av undantagen i artikel 22.2. Kompetensstigen är avsedd att filtrera fram information till stöd för beslut om karriärval och utbildningsval, vilket sannolikt gör det lättare för särskilt barn att i massan av information hitta sådan information som är relevant för en själv. Därför är det varken motiverat eller jämlikhetsfrämjande att begränsa barns tillgång till förslag från Kompetensstigen till stöd för deras val, om de frivilligt utnyttjar tjänsten i syfte att planera sin yrkesbana och utbildning.

När grunden för behandling av särskilda kategorier av personuppgifter är artikel 9.2 g i den allmänna dataskyddsförordningen, såsom i fallet Kompetensstigen, kan automatiserad behandling som tillåts i nationell lag också utgå från särskilda kategorier av personuppgifter. Vid beredningen av propositionen har bedömningen dock varit att särskilda kategorier av personuppgifter inte behövs i de funktioner i Kompetensstigen som bygger på automatiserad behandling. Med stöd av grundregeln i 3 § ovan ska inte heller uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter lämnas till Kompetensstigen. Sådana uppgifter kan dock ibland ingå till exempel i de uppgifter som en person lämnar om fritidsintressen eller föreningsverksamhet. I dylika fall skulle särskilda kategorier av personuppgifter vara tillgängliga för automatiserad behandling och det är möjligt att till exempel AI skulle lära sig att utnyttja dem självständigt. Med hjälp av de tekniska lösningarna i tjänsten bör man dock sträva efter att den automatiserade behandlingen inte har tillgång till särskilda kategorier av personuppgifter, om inte det är nödvändigt att behandla sådana uppgifter.

I artikel 22 i den allmänna dataskyddsförordningen ställs kravet att lämpliga åtgärder fastställs och vidtas till skydd för den registrerades rättigheter, friheter och berättigade intressen när man tillåter beslut som enbart grundas på automatiserad behandling. Enligt skäl 71 till förordningen inkluderar lämpliga skyddsåtgärder specifik information till den registrerade och rätt till mänskligt ingripande, att framföra sina synpunkter, att erhålla en förklaring till det beslut som fattas efter sådan bedömning och att överklaga beslutet.

Föreslagna 5 § innehåller även bestämmelser om sådana skyddsåtgärder som är tillbörliga i Kompetensstigens fall. Automatiserad behandling enligt paragrafen förutsätter att personen i tjänsten väljer automatiserad behandling för det ändamål som nämns i paragrafen. Det avses vara frivilligt att använda Kompetensstigen, så man ska kunna välja om man vill söka till exempel lämpliga karriär- och utbildningsmöjligheter i tjänsten. I paragrafen förutsätts det dock att personen i fråga uttryckligen väljer att använda en viss funktion i tjänsten, som utifrån de uppgifter personen lämnat till exempel föreslår lämpliga karriär- och utbildningsmöjligheter. Det ska alltid vara möjligt att välja bort en sådan funktion där tjänsten producerar automatiserade förslag. I stället kan en person som så önskar använda Kompetensstigen för att söka information om aktörer som erbjuder handledning eller bläddra i en förteckning över utbildnings- och karriärmöjligheter, utan att förslagen sätts i viss ordning på basis av personens uppgifter.

Enligt den föreslagna paragrafen ska Utbildningsstyrelsen innan valet görs informera personen tydligt i tjänsten om den automatiserade behandlingen. När en möjlighet visas för en person ska personen dessutom informeras i tjänsten om hur dennas uppgifter och avgränsningsval har beaktats för att ta fram möjligheten. Genom att trycka på informationen om en viss möjlighet kunde personen till exempel få se en vy som visar vilka kompetenser som är relevanta för möjligheten i fråga. Enligt ovannämnda riktlinjer från arbetsgruppen för uppgiftsskydd (s. 26–27) bör den personuppgiftsansvarige försöka att på ett enkelt sätt förklara logiken bakom, eller kriterierna för att komma fram till, beslutet för den registrerade. I dataskyddsförordningen

åläggs den personuppgiftsansvarige att lämna meningsfull information om logiken bakom behandlingen, inte nödvändigtvis en komplex förklaring av de algoritmer som används eller att lämna ut den fullständiga algoritmen. Den information som tillhandahålls bör emellertid vara tillräckligt heltäckande för att den registrerade ska förstå skälen till beslutet. Om det automatiserade beslutsfattandet och profileringen inte omfattas av definitionen i artikel 22.1 är det enligt arbetsgruppen ändå god praxis att tillhandahålla ovannämnda information. Därför bör informationsskyldigheten enligt den föreslagna paragrafen gärna iakttas också i gränsfall där det inte är säkert huruvida det är fråga om sådan automatiserad behandling som avses i artikel 22 och som kan ha betydande konsekvenser för personen.

Syftet med Kompetensstigens förslag är att erbjuda människor olika alternativ; förslagen förpliktar inte användaren till något. Det är alltid personen själv som gör sina karriär- och utbildningsval, och som väljer att utnyttja eller inte utnyttja den information som Kompetensstigen visar.

6 §. Anonymisering av uppgifter. Den allmänna dataskyddsförordningen omfattar inte helt anonymiserade personuppgifter, det vill säga sådana personuppgifter av vilka den registrerade inte kan identifieras, vare sig direkt eller indirekt. Anonymisering av personuppgifter är dock en sådan behandlingsåtgärd som avses i förordningen. Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen kan en i nationell lag fastställd grund för behandling innehålla anpassningar avseende bland annat ändamålsbegränsningar och typer av behandling. Med stöd av handlingsutrymmet i förordningen föreslås det i paragrafen att Utbildningsstyrelsen ska få ändra informationen i informationsresursen för kompetenser så att en person inte längre kan identifieras. Enligt förslaget får Utbildningsstyrelsen anonymisera uppgifter för produktion av den öppna informationstjänst som hör till tjänsten samt för annan med allmänintresset förenlig bedömning, forskning, utveckling, statistikföring, övrig uppföljning, styrning och planering samt arkivering inom undervisning, utbildning och kompetens (1 punkten). Dessutom får Utbildningsstyrelsen anonymisera uppgifter för utveckling av funktionerna i tjänsten (2 punkten). Föreslagna 2 punkten omfattar anonymisering av uppgifter för utveckling av funktionerna i en tjänst som utnyttjar artificiell intelligens. Vid anonymisering ska identifierbarheten avlägsnas så att uppgifterna varken direkt eller indirekt kan kopplas till personen.

Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om grunderna för anonymiserande behandling, inte om rätten till information. Rätten till anonymiserad information avses grunda sig på den allmänna lagstiftningen. Inte heller den öppna informationstjänst som nämns i paragrafen regleras närmare i den föreslagna lagen utan avses bygga på allmän lagstiftning på samma sätt som nuvarande informationstjänster, till exempel utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen och utvecklings- och förvaltningscentrets dataplattform Mylly.

Enligt den föreslagna paragrafen är det Utbildningsstyrelsen som ska sköta anonymiseringen av uppgifter, eftersom Utbildningsstyrelsen ansvarar för de tekniska behandlingsåtgärderna enligt den ansvarsfördelning mellan de gemensamt personuppgiftsansvariga som föreslås i 2 §. Utvecklings- och förvaltningscentret kan få uppgifter för ändamål av allmänt intresse via utlämnande av uppgifter. Enligt riktlinjerna från Europeiska dataskyddsstyrelsen bör exempelvis utbyte av samma data eller uppsättning data mellan två enheter utan gemensamt bestämda ändamål eller gemensamt bestämda behandlingsmedel betraktas som en överföring av data mellan separata personuppgiftsansvariga, inte gemensamt personuppgiftsansvariga. Varje gemensamt personuppgiftsansvarig är skyldig att säkerställa att den har en rättslig grund för behandlingen och att uppgifterna inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med de ändamål för vilka de ursprungligen samlades in av den personuppgiftsansvarige.

Anonymisering möjliggör tillgång till anonymiserade datamaterial med kompetensinformation för utveckling av tjänsten och för många ändamål av allmänt intresse. Anonymiserade uppgifter kan till exempel användas för att följa hur algoritmen fungerar och ta fram statistik. Hur användbara anonymiserade material är till exempel för vetenskaplig forskning beror på vilka forskningsfrågor som kan besvaras med hjälp av sådana material.

7 §. *Behandling av uppgifter i syfte att utveckla funktioner baserade på artificiell intelligens.* I den föreslagna paragrafen används motsvarande nationella handlingsutrymme som i 6 §. Enligt paragrafen ska det vara möjligt att använda de personuppgifter som finns i informationsresursen för kompetenser för att utveckla de funktioner i Kompetensstigen som är baserade på artificiell intelligens när dessa funktioner inte kan utvecklas tillräckligt med sådana anonymiserade uppgifter som avses i 6 §. Vid beredningen av propositionen har man bedömt att det åtminstone i en början är möjligt att utveckla Kompetensstigen funktioner baserade på artificiell intelligens med i huvudsak anonyma uppgifter. Bestämmelsen är dock avsedd att skapa en beredskap för eventuella framtida utvecklingsbehov så att också personuppgifter som i det inledande skedet förs in i informationsresursen för kompetenser vid behov kan användas för att utveckla de funktioner i Kompetensstigen som är baserade på artificiell intelligens.

I den föreslagna paragrafen avses med artificiell intelligens sådana egenskaper som artificiell intelligens har enligt definitionerna av artificiell intelligens i AI-förordningen och Europarådets ramkonvention om artificiell intelligens. I artikel 3.1 i AI-förordningen definieras "AI-system" som ett system som är utformat för att fungera med varierande grad av autonomi, som kan uppvisa anpassningsförmåga efter införande och som, för uttryckliga eller underförstådda mål, drar slutsatser härledda från den indata det tar emot, om hur utdata såsom förutsägelser, innehåll, rekommendationer eller beslut som kan påverka fysiska eller virtuella miljöer ska genereras. Även i ramkonventionen avses med AI-system ett system som, för uttryckliga eller underförstådda mål, drar slutsatser härledda från den indata det tar emot om hur utdata såsom förutsägelser, innehåll, rekommendationer eller beslut som kan påverka fysiska eller virtuella miljöer ska genereras. Enligt ramkonventionen varierar olika AI-system i fråga om autonomi och anpassningsförmåga efter införandet.

Enligt föreslagna 1 mom. ska utvecklandet ske så att personuppgifter inte lämnas ut till tredje part. Med detta avses att personuppgifter ska hållas inom Kompetensstigen, också när man utvecklar funktioner baserade på artificiell intelligens, och inte får lämnas ut till exempel till ursprungliga leverantörer av de modeller för artificiell intelligens som används.

Enligt föreslagna 2 mom. har en person rätt att förbjuda att uppgifter om personen används för att utveckla de funktioner i tjänsten som är baserade på artificiell intelligens. Eftersom behandlingen i Kompetensstigen avses vara grundad på allmänintresset enligt vad som avses i artikel 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen, har en person med stöd av artikel 21 i förordningen dessutom rätt att göra invändningar mot behandling av personuppgifter avseende personen.

8 §. *Rätt att få egna uppgifter inhämtade och att överföra dem mellan register.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs en rätt för personer att trots sekretessbestämmelserna få sina egna uppgifter inhämtade från eller överförda till i paragrafen avsedda register, informationsresurser eller tjänster. Enligt föreslagna 1 mom. har en person rätt att få sina uppgifter inhämtade till informationsresursen för kompetenser ur de register och informationsresurser som avses i studie- och examensregisterlagen. I momentet görs en hänvisning till studie- och examensregisterlagen under det ändrade namn som lagen föreslås få nedan i denna proposition. Enligt 2 mom. ska en person ha rätt att få sina uppgifter inhämtade ur sin jobbsökarprofil till informationsresursen för kompetenser. Dessutom ska en person ha rätt att få sina uppgifter

överförda från informationsresursen för kompetenser till jobbsökarprofilen. Enligt paragrafen är Utbildningsstyrelsen skyldig att lämna ut uppgifter från en i paragrafen nämnd informationsresurs till en annan, om personen uttrycker ett sådant önskemål till exempel i Kompetensstigen. I paragrafen utnyttjas det nationella handlingsutrymme som medges i artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen och ändamål för vilka personuppgifter får lämnas ut anges på grundval av den paragrafen.

9 §. Utlämnande av uppgifter. I paragrafen utnyttjas det nationella handlingsutrymme som artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen medger för att utfärda bestämmelser om förutsättningarna för behandling av uppgifter och de ändamål för vilka personuppgifter får lämnas ut. Paragrafens 1 mom. innehåller en bestämmelse som begränsar den rätt eller skyldighet att lämna ut uppgifter som härrör direkt från offentlighetslagen eller någon annan lag. Enligt bestämmelsen får inte Utbildningsstyrelsen, med avvikelse från vad som i offentlighetslagen och annanstans i lag föreskrivs om utlämnande av uppgifter, lämna ut personuppgifter som förts in i informationsresursen för kompetenser, om inte personen eller dennes vårdnadshavare eller annan laglig företrädare har gett sitt samtycke till det innan uppgifterna lämnas ut.

Grundlagsutskottet (GrUU 14/2022 rd, s. 3) har ansett att uppgifterna i Jobbmarknadens jobbsökarprofiler är sådana myndighetshandlingar som avses i offentlighetslagen, eftersom serviceplattformen drivs av en myndighet. I offentlighetslagen avses med myndighetshandling till exempel en handling som innehåller av en myndighet och som har inkommit till en myndighet för behandling av ett visst ärende eller i övrigt inkommit i samband med ett ärende som hör till myndighetens verksamhetsområde eller uppgifter. Detsamma gäller uppgifterna i informationsresursen för kompetenser. Föreslagna 3 mom. innehåller en specialbestämmelse i förhållande till de allmänna lagarna, såsom offentlighetslagen, och avses gälla i stället för till exempel offentlighetslagens bestämmelser om rätten att få uppgifter ur en myndighetshandling. Meningen är att man i regel endast med personens samtycke eller i anonymiserad form ska få utnyttja uppgifterna i informationsresursen för kompetenser. Vid beredningen av propositionen har detta ansetts vara proportionellt i förhållande till tjänstens primära syfte – att tjäna som stöd till personer vid karriärplanering, kompetensutveckling och upprätthållande av kompetensen. För att de personer som använder tjänsten ska kunna dra nytta av den så som avses, ges de i propositionen en omfattande rätt att administrera de uppgifter som de lämnar till tjänsten. En möjlighet att på de grunder som anges i offentlighetslagen och utan samtycke lämna uppgifter vidare utan anonymisering skulle sannolikt påverka människors vilja att använda den frivilliga tjänsten.

Föreslagna 2 och 3 mom. innehåller bestämmelser om de ändamål för vilka uppgifter får lämnas ut på grundval av samtycke. Föreslagna 2 mom. avser det ursprungliga syfte i vilket en person lämnar sina uppgifter till informationsresursen för kompetenser, nämligen att via resursen kunna utnyttja sin kompetensinformation för sina egna ändamål. Enligt momentet kan samtycke ges till att uppgifter i informationsresursen lämnas ut till en myndighet eller till någon annan aktör för personens egna ändamål, även trots sekretessbestämmelserna. En person kan alltså välja att använda sina uppgifter för sina egna ändamål, såsom jobbsökning. Till exempel kan personen i tjänsten skapa en länk till Kompetensstigen som skickas till en arbetsgivare. Dessutom kan en person välja att lämna ut sina uppgifter, till exempel för egen handledning och rådgivning. En person kan också välja att dela sina data med andra digitala tjänster inom ramen för vad den allmänna lagstiftningen och tekniken tillåter. Om den som använder tjänsten inte vill lämna ut sina uppgifter någonstans, ska i regel endast personen själv och Utbildningsstyrelsen, som är den av de gemensamt personuppgiftsansvariga som administrerar informationsresursen, ha tillgång till uppgifterna i en sådan form som kan kopplas till personen. Avsikten är att det alltid ska vara frivilligt för en person att låta sina uppgifter röra sig mellan informationsresursen för

kompetenser och andra informationsresurser, eftersom det är personen själv som administrerar sina uppgifter i informationsresursen för kompetenser.

Enligt föreslagna 3 mom. kan samtycke dessutom ges till att uppgifter lämnas ut för bedömning, utveckling, övrig uppföljning, styrning och planering inom undervisning, utbildning och kompetens. Av sådana uppgifter som är sekretessbelagda får Utbildningsstyrelsen i dessa fall lämna ut endast de uppgifter som är nödvändiga. Att lämna ut uppgifter för de ändamål som nämns i momentet utgör ytterligare användning för andra ändamål än de för vilka personen ursprungligen lämnat sina uppgifter till informationsresursen för kompetenser. Artikel 6.4 i den allmänna dataskyddsförordningen ger nationellt handlingsutrymme att utfärda bestämmelser om ytterligare användning, förutsatt att bestämmelserna är nödvändiga för att skydda bland annat rättigheterna för andra än den registrerade eller medlemsstatens viktiga mål av generellt allmänt intresse, däribland ekonomiska intressen. I det föreslagna momentet begränsas ändamålen för ytterligare användning till sådana ändamål som bland annat bidrar till att en ändamålsenlig fördelning av de offentligt finansierade utbildningsresurserna och framsyn med avseende på kompetensbehoven i samhället. För att personuppgifter i informationsresursen för kompetenser ska kunna utnyttjas för dessa ändamål utan att vara fullständigt anonymiserade krävs emellertid enligt den föreslagna paragrafen alltid samtycke av personen eller dennes vårdnadshavare eller annan laglig företrädare.

Samtycket i paragrafen är avsett att vara en skyddsåtgärd. Också i 9 § avses behandlingsgrunden enligt den allmänna dataskyddsförordningen vara allmänintresset, så samtycke avser inte det slags samtycke som i den allmänna dataskyddsförordningen utgör en grund för behandling. Därför innehåller föreslagna 4 mom. bestämmelser om villkoren för samtycke samt om hur samtycke ska ges och återtas. Grundlagsutskottet (se till exempel GrUU 20/2020 rd, s. 8) har ansett att när det inte är fråga om sådan behandling som grundar sig på samtycke enligt den allmänna dataskyddsförordningen och artikel 7 inte ska tillämpas ska bestämmelserna om samtycke vara exakta. I bestämmelserna ska det föreskrivas om sättet att ge och återkalla samtycket samt om säkerställande av att samtycket är äkta och baserar sig på fri vilja. I bestämmelserna ska det också säkerställas att samtycket grundar sig på tillräcklig information också i fråga om olika användningsändamål och till exempel utlämnande av uppgifter. I punkt 71 i allmän kommentar nr 25 (2021) om barnets rättigheter i relation till den digitala miljön konstaterar Förenta nationernas kommitté för barnets rättigheter att om samtycke efterfrågas för att bearbeta ett barns personuppgifter bör konventionsstaterna se till att det rör sig om informerat samtycke som ges fritt. Samtycke ska erhållas innan uppgifterna bearbetas. Om föräldrasamtycke krävs bör det verifieras att samtycket är informerat, meningsfullt och verkligen ges av barnets förälder eller omvårdare.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken det samtycke som avses i paragrafen kan ges och när som helst återtas via tjänsten. Samtycket ska vara frivilligt, uttryckligt och informerat med avseende på vilket ändamål uppgifterna kan komma att användas eller lämnas ut för. Grundlagsutskottet (GrUU 20/2020 rd, s. 8 och GrUU 1/2018 rd, s. 10) har ansett att kundtjänsten inom hälso- och sjukvården är en sådan obalanserad situation att ett samtycke som kunden ger där inte nödvändigtvis är genuint frivilligt. Inte heller har kunden nödvändigtvis faktiska möjligheter att tänka igenom vad samtycket innebär. Ett samtycke som givits i en sådan situation får enligt utskottet inte användas som grund för att lämna ut exempelvis personuppgifter inom social- och hälsovården för utvecklings- och innovationsverksamhet. Däremot anser utskottet (GrUU 42/2016 rd, s. 4 och GrUU 20/2020 rd, s. 5) att det uppsökande ungdomsarbetet präglas av ett sådant frivillighetsbaserat samarbete mellan serviceanordnaren och den unga som behöver stöd att den aktuella regleringskontexten kan stödja sig på behandling av personuppgifter baserad på samtycke, även om det var fråga om myndighetsverksamhet. Avsikten är att de uppgifter som personen fört in i informationsresursen

för kompetenser ska kunna utnyttjas till exempel i handledningssituationer för att ge personen handledning. I sådana fall avses det typiska vara att samtycket till att uppgifterna ska få användas inhämtas i styrningssituationen. Handledaren ska dock inhämta samtycket på ett sådant sätt att personen förstår att det är frivilligt att ge samtycke och handledaren försäkras sig om att samtycket ges genuint frivilligt.

I 4 mom. föreslås också en bestämmelse om bevaringstiden för uppgifterna. Samtycket och ett eventuellt meddelande om återtaget samtycke ska enligt bestämmelsen bevaras lika länge som de uppgifter som kan kopplas till personen.

Vad som i 1 mom. föreskrivs om avvikelse från lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och annan lag gäller enligt föreslagna 5 mom. inte utlämnande av uppgifter för sådana ändamål inom arkivering, vetenskaplig och historisk forskning eller statistik som är förenliga med allmänintresset. Enligt principen om ändamålsbegränsning i artikel 5.1 i den allmänna dataskyddsförordningen ska ytterligare behandling för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål inte anses vara oförenlig i enlighet med artikel 89.1 med de ursprungliga ändamålen. Artikel 89 ger nationellt handlingsutrymme att begränsa de registrerades rättigheter, men däremot ingen möjlighet, åtminstone ingen uttrycklig sådan, att föreskriva mer omfattande rättigheter för registrerade i fråga om de ändamål som nämns i artikeln. Vid sådan behandling ska det enligt artikeln dock säkerställas att särskilt principen om uppgiftsminimering iakttas. Enligt artikeln kan uppgifter minimeras till exempel genom pseudonymisering eller anonymisering, om ändamålen med behandlingen kan uppnås på detta sätt. Också när uppgifter lämnas ut för de ändamål som nämns i 5 mom. ska uppgifterna alltså i regel anonymiseras, om det räcker till för de ändamål som nämns i momentet. Eftersom grunden för behandling här avses vara allmänintresset, har den berörda personen också en i artikel 21 avsedd rätt att göra invändningar mot behandling av sina uppgifter för dessa ändamål.

Genom föreslagna 5 mom. skapas ingen ny rätt till information och den nuvarande regleringen i fråga om utlämnande av uppgifter för de ändamål som nämns i momentet ändras inte heller på något annat sätt. Till exempel i 15 § 1 mom. i statistiklagen (280/2004) föreskrivs en rätt för Statistikcentralen att av statliga myndigheter trots sekretessbestämmelserna få de personuppgifter som är nödvändiga för statistikframställningen. Sådana uppgifter är enligt 5 punkten bland annat personuppgifter som beskriver en persons utbildning samt sysselsättning och arbetsförhållanden. Frågan om utlämnande av uppgifter om en persons studier för till exempel statistikföring har behandlats i en proposition där det föreslogs att uppgifter om prestationer i utbildning med fri inriktning inom fritt bildningsarbete förs in i den informationsresurs som avses i lagen om nationella studie- och examensregister (RP 19/2021 rd). Då bedömdes det att de uppgifter som förs in frivilligt inte kommer att bilda någon heltäckande databas som det vore ändamålsenligt att utnyttja för statistikföring. Å andra sidan var det i den propositionen fråga om uppgifter som på ett mer heltäckande sätt fanns tillgängliga hos huvudmännen för läroanstalterna för fritt bildningsarbete på samma sätt som dittills. Trots att uppgifter enligt den propositionen inte fick lämnas ut på någon annan grund än samtycke givet i tjänsten av den studerande själv, konstaterades det att till exempel Statistikcentralen med stöd av sin egen lagstiftning har möjlighet att inhämta samma uppgifter ur informationsresursen som centralen hade rätt att få av huvudmän för läroanstalter. I sitt betänkande om RP 19/2021 rd konstaterade Kulturutskottet (KuUB 2/2021 rd) att eftersom det enligt propositionen är frivilligt att föra in uppgifter, kommer uppgifterna inte att vara heltäckande, vilket försvårar användningen av uppgifterna för forskning, statistik och samhälleligt beslutsfattande. Sådana uppgifter om prestationer kan enligt utskottet jämföras med egna data, eftersom de i regel endast är tillgängliga för personen själv, huvudmannen för den läroanstalt som fört in uppgifterna och Utbildningsstyrelsen. Eftersom det avses vara helt frivilligt att föra in uppgifter

i informationsresursen för kompetenser omfattas resursen av samma slags iakttagelser om uppgifternas representativitet och möjligheterna att utnyttja dem.

10 §. Ikraftträdande. Paragrafen innehåller en bestämmelse om lagens ikraftträdande. Enligt propositionen avses lagen träda i kraft den 1 januari 2026.

7.2 Lag om ändring av lagen om nationella studie- och examensregister

Lagens rubrik. Den nuvarande studie- och examensregisterlagen innehåller bestämmelser om studier, utbildning, examina och kompetensmärken inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Eftersom lagens tillämpningsområde enligt propositionen utvidgas till att omfatta utbildning inom även andra förvaltningsområden så som beskrivs nedan, föreslås lagens rubrik bli utökad med förledet *utbildnings-*. Lagens föreslagna nya rubrik är *lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister*. Det föreslagna förledet *utbildnings-* preciserar dessutom lagens nuvarande tillämpningsområde, eftersom tillämpningsområdet sedan ikraftträdandet av den ursprungliga lagen har utvidgats till att omfatta bland annat utbildning inom fritt bildningsarbete och utbildning enligt lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning.

2 §. Tillämpningsområde. Lagens 2 § 1 mom. är en informativ bestämmelse om i vilka lagar avsedda utbildningar och examina som ska omfattas av lagens tillämpningsområde (RP 72/2017 rd, s. 36). Enligt paragrafen ska lagen tillämpas på utbildning, examina och kompetensmärken om vilka det föreskrivs i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), gymnasielagen (714/2018), lagen om studentexamen (502/2019), lagen om yrkesutbildning (531/2017), yrkeshögskolelagen (932/2014), universitetslagen (558/2009), lagen om fritt bildningsarbete (632/1998), lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020), lagen om Europeiska skolan i Helsingfors (1463/2007), lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998) och lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (682/2021). Längre ner i lagen preciseras vilka uppgifter om de utbildningar som regleras i dessa lagar som ska föras in i de nuvarande studie- och examensregister som avses i lagen. På motsvarande sätt föreslås nya 4 a kap. innehålla bestämmelser om i vilken omfattning utbildning som regleras i dessa lagar ska föras in i den informationsresurs som avses i 4 a kap.

I 2 § föreslås dessutom ett nytt 2 mom. enligt vilket bestämmelserna i 4 a kap. utöver på de utbildningar, examina och kompetensmärken som avses i 1 mom. ska tillämpas på utbildning och träning som det föreskrivs om i lagen om ordnande av arbetskraftsservice. Eftersom endast 4 a kap. i studie- och examensregisterlagen avses gälla utbildning och träning enligt lagen om ordnande av arbetskraftsservice föreslås det av tydlighetsskäl att den lagen tas med i tillämpningsområdet för lagen om studie- och examensregister i ett separat moment.

I nya 2 mom. föreslås dessutom ett informativt omnämnande av att 4 a kap. dessutom ska tillämpas på annan utbildning enligt vad som anges i det kapitlet. På basis av detta ska föreslagna 4 a kap. tillämpas bland annat på offentligt finansierad utbildning inom andra förvaltningsområden än utbildningsförvaltningen och arbetsförvaltningen. Till exempel Försvarshögskolan som hör till försvarsministeriets förvaltningsområde samt Polisyrkeshögskolan och Räddningsinstitutet som hör till inrikesministeriets förvaltningsområde har sådana utbildningar.

Enligt propositionen blir paragrafens nuvarande 2 mom. nya 3 mom. I momentet uppräknas de informationsresurser som lagen innehåller bestämmelser om. Momentet föreslås bli utökad med ett omnämnande av att lagen också innehåller bestämmelser om informationsresurser för utbildningsutbud. I lagens finska språkdräkt föreslås samtidigt en teknisk korrigerings genom att

ordet *tässä* fogas till början av den sista meningen, så att hänvisningen till lagen lyder på samma sätt som i den första meningen i momentet.

4 a kap. *Informationsresursen för utbildningsutbud.* Lagen föreslås bli utökad med ett nytt 4 a kap. med bestämmelser om informationsresursen för utbildningsutbud. Den nya informationsresursen för utbildningsutbud skiljer sig från de nuvarande informationsresurser som avses i studie- och examensregisterlagen genom att de uppgifter som förs in i dessa i regel gäller enskilda personer, till exempel enskildas studieprestationer, fullgörande av läroplikten eller sökande av studieplatser. I den nya informationsresursen är det däremot inte fråga om studier som enskilda personer genomfört, utan om framtida utbildningsmöjligheter som står till buds. Informationen kan länkas till uppgifterna om enskilda personer i den informationsresurs för kompetenser som avses i den föreslagna lagen om den nationella informationsresursen för kompetenser, men avsikten är att sammanlänkningen ska göras i den informationsresursen. Uppgifterna i den föreslagna informationsresursen för utbildningsutbud är i huvudsak inte personuppgifter. Vid behov kan det dock finnas till exempel namn och kontaktuppgifter för utbildningars kontaktpersoner eller lärares namn och bakgrundsinformation.

22 a §. *Ändamålet med informationsresursen för utbildningsutbud.* I paragrafen föreslås bestämmelser om användningsändamålet med informationsresursen för utbildningsutbud. Enligt föreslagna 1 mom. utgör informationsresursen för utbildningsutbud det informationsunderlag på basis av vilket utbildningsmöjligheter visas som en del av den tjänst som avses i 1 § 1 mom. i lagen om den nationella informationsresursen för kompetenser. De utbildningsmöjligheter som förs in i informationsresursen kan visas för en person som förslag på lämpliga utbildningar utgående från vilka uppgifter personen har gett om sig själv och vilka val personen har gjort i tjänsten. Allt utbildningsutbud i informationsresursen avses dock inte tjäna som underlag för den information som visas i tjänsten om en enskild persons möjligheter att utveckla sin kompetens. Till exempel arbetskraftsutbildning med en viss målgrupp eller för ett visst företag föreslås inte i tjänsten.

Vid beredningen av propositionen har man bedömt att den synlighet som utbildning får i tjänsten uppfyller definitionen för statligt stöd i artikel 107 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, om stödet kanaliseras vidare till sådan näringsverksamhet som avses i artikeln. Stöd som ges i form av synlighet för i artikel 107 avsedd näringsverksamhet är förbjudet i enlighet med artikeln, om det inte finns godtagbara grunder för det enligt Europeiska unionens regler om statligt stöd. Villkoren i bestämmelserna om statligt stöd bör alltid beaktas i fråga om vilka utbildningsmöjligheter som lyfts fram via tjänsten.

I artikel 107 fastställs att stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, är oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna. I kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (publicerat den 19 juli 2016 i Europeiska unionens officiella tidning, 2016/C 262/01) preciseras termen ”företag” i artikeln genom att hänvisa till domstolens rättspraxis, där den har definierats som enheter som bedriver ekonomisk verksamhet, oberoende av deras rättsliga ställning och hur de finansieras. Därmed omfattar termen bland annat föreningar som bedriver ekonomisk verksamhet och enheter som formellt utgör en del av den offentliga förvaltningen. Reglerna om statligt stöd gäller dessutom oberoende av om verksamheten drivs i vinstsyfte. En enhet som bedriver både ekonomisk och icke-ekonomisk verksamhet betraktas som ett företag endast i fråga om den ekonomiska verksamheten. Ekonomisk verksamhet är all verksamhet där exempelvis tjänster erbjuds på en marknad. I tillkännagivandet konstaterar kommissionen att en offentlig myndighets beslut att inte tillåta tredje man att tillhandahålla en viss tjänst inte

utesluter förekomsten av en ekonomisk verksamhet. Trots en sådan avskärmning av marknaden kan det vara fråga om en ekonomisk verksamhet om andra aktörer skulle ha vilja och kapacitet att tillhandahålla tjänsten på den berörda marknaden.

I tillkännagivandet bedöms utbildning i förhållande till reglerna om statligt stöd enligt följande: Allmän utbildning som anordnas inom ett nationellt utbildningssystem som finansieras och står under tillsyn av staten kan betraktas som en icke-ekonomisk verksamhet. Domstolen har slagit fast att staten, ”genom att upprätta och upprätthålla ett sådant system för offentlig undervisning som i regel finansieras med medel ur den offentliga budgeten och inte av eleverna eller deras föräldrar, inte avser att bedriva verksamhet i vinstsyfte utan endast att uppfylla sina sociala, kulturella och utbildningspolitiska uppgifter gentemot sina medborgare”. Den offentliga utbildningens icke-ekonomiska art påverkas i princip inte av att elever eller deras föräldrar ibland måste betala undervisnings- eller inskrivningsavgifter som bidrar till att finansiera kostnaderna för att driva systemet. Sådana avgifter täcker ofta endast en bråkdel av de verkliga kostnaderna för tjänsten och kan således inte betraktas som betalning för den tjänst som tillhandahålls. Därför ändrar de inte det faktum att en offentlig utbildningstjänst som främst finansieras med offentliga medel är av icke-ekonomisk art. Dessa principer kan gälla för offentliga undervisningstjänster såsom yrkesutbildning, privata och offentliga grundskolor och förskolor, sekundär undervisning vid universitet samt universitetsutbildning. Sådana offentliga utbildningstjänster måste särskiljas från tjänster som finansieras främst av föräldrar och elever eller genom kommersiella intäkter. Till exempel omfattas högre utbildning som finansieras helt och hållet av studenter helt klart av den senare kategorin. I vissa medlemsstater kan offentliga institutioner även erbjuda utbildningstjänster som, på grund av sin art, finansieringsstruktur och förekomsten av konkurrerande privata organisationer, ska betraktas som ekonomiska. Längre ner i tillkännagivandet konstaterar kommissionen att bland annat konstskolor som huvudsakligen finansieras genom terminsavgifter bör anses vara av ekonomisk art.

När det gäller urvalet i informationsresursen för utbildningsutbud är det meningen att Kompetensstigen i det inledande skedet ska föreslå utbildning som är offentlig så som avses i kommissionens tillkännagivande och som anordnas inom ramen för ett nationellt utbildningssystem som finansieras och övervakas av staten. Avsikten är dock att det utbildningsutbud som visas i Kompetensstigen senare ska kunna utvidgas i takt med att frågor som gäller vad som utgör stöd och de tillämpliga förfarandena i unionens regler om statligt stöd utreds för varje utbildning. Europeiska unionens lagstiftning omfattar betydande undantag med stöd av vilka också ekonomisk verksamhet kan stödjas på vissa villkor och enligt vissa förfaranden. Sådana bestämmelser finns till exempel i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, kallad den allmänna gruppundantagsförordningen. I kommissionens förordning (EU) 2023/2831 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionsätt på stöd av mindre betydelse, kallad de minimis-förordningen, föreskrivs dessutom en gräns i euro för stöd som anses vara av mindre betydelse. Gränsen är företagsspecifik och ska bestämmas med beaktande av alla stöd som olika myndigheter beviljar företaget. När utbildningsförslag visas i Kompetensstigen är det inte fråga om stöd i form av ett konkret penningbelopp, utan stöd i form av synlighet vars värde är kalkylerat. Det kalkylerade värdet av stödet kan beräknas med större precision efter att Kompetensstigen har införts, när mer ingående uppgifter om tjänstens funktion och genomslag fås. Vidare har kommissionens konkurrensavdelning publicerat [vägledande mallar för statligt stöd med avseende på RRF-projekt](#). Innan sådana i informationsresursen införda utbildningsmöjligheter som tillhandahålls som ekonomisk verksamhet kan visas som möjligheter till kompetensutveckling, bör det utredas om stödet är godtagbart enligt unionens regler om statligt stöd, stödet vid behov anmälas till kommissionen och utlåtande begäras av företagsstödsdelegationen, som finns i anslutning till arbets- och näringsministeriet. Ur

statsstödssynvinkel är det eventuellt problematiskt om delar av till exempel det utbildningsutbud som högskolorna tillhandahåller på affärsmässiga grunder får synlighet i Kompetensstigen, medan utbildning som andra aktörer anordnar inte godtas till informationsresursen. Att visa andra aktörers utbildningar i tjänsten vore emellertid vanskligt, med tanke på att visning av utbildningar i tjänsten kan av tjänstens användare tolkas som tecken på kvalitet och tillförlitlighet, när myndigheterna i själva verket inte kan övervaka utbildningens kvalitet. Först bör det finnas en process genom vilken andra utbildningsanordnare utbildningar godkänns i informationsresursen.

Enligt föreslagna 22 a § 2 mom. är informationsresursen dessutom avsedd att vara till stöd för bedömning, forskning, utveckling, statistikföring, övrig uppföljning, styrning och planering inom undervisning och utbildning. I sin helhet avses informationen i utbildningsutbudet bli använd för att producera sammanställningar av olika slag, till exempel statistik. Avsikten är också att den offentligt finansierade utbildningen ska föras i en enda informationsresurs, för att få ett nationellt bedömningsunderlag för sådan utbildning.

Föreslagna 3 mom. innehåller en bestämmelse om att Utbildningsstyrelsen får använda uppgifterna i informationsresursen för de ändamål som antagningsregistret används för enligt 17 §. I antagningsregistret finns redan i nuläget information om utbudet av utbildning. Utbudet förs in i registret på grundval av ändamålen med delregistren enligt 17 § 3 mom. Av antagningsregistrets delregister används enligt 17 § 3 mom. 1 punkten registret för ansökan till högskolorna vid antagning av studerande till studier som leder till sådana lägre och högre högskoleexamina som avses i universitetslagen och sådan yrkeshögskoleexamen och högre yrkeshögskoleexamen som avses i yrkeshögskolelagen samt, enligt universitetens och yrkeshögskolornas bedömning, även vid antagning av studerande till annan utbildning som erbjuds av högskolan i fråga, samt för övervakning av begränsningarna vid mottagandet av studieplats. För närvarande måste i praktiken högskolors examensutbildning föras in i registret för ansökan till högskolorna, eftersom upplysningar om mottagna examensplatser behövs i tillsynen avseende regeln om en plats per studerande. Som i punkten avsedd annan utbildning som erbjuds av högskolan är det för närvarande möjligt att i föra in till exempel examensdelar, och sådana har de facto förts in i detta delregister till antagningsregistret.

Det andra av antagningsregistrets delregister, registret för ansökan till yrkesutbildning, gymnasieutbildning och övrig utbildning efter den grundläggande utbildningen, används enligt 2 punkten vid antagning av studerande till sådana utbildningar och examina som avses i lagen om yrkesutbildning och gymnasielagen samt till utbildning som avses i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning och sådan utbildning för läropliktiga som avses i lagen om fritt bildningsarbete. I detta register måste i praktiken sådan utbildning föras in som ingår i en gemensam ansökan på det sätt som avses i statsrådets förordning om det riksomfattande ansökningsförfarandet till utbildning efter den grundläggande utbildningen (834/2021), kallad förordningen om gemensam ansökan. Läroanstalter har för närvarande även möjlighet att föra in utbildning som inte ingår i en gemensam ansökan i registret.

Avsikten är att utbildningsanordnare inte ska behöva föra in uppgifterna om sitt utbildningsutbud två gånger, i den föreslagna informationsresursen för utbildningsutbud och i antagningsregistret. I stället ska de uppgifter om utbildningsutbudet som förts in en gång kunna utnyttjas för bådas syften, och i bådas fall med beaktande av villkoren i artikel 107 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Eftersom bestämmelserna om antagningsregistret inte omfattar någon direkt reglering om vilket utbildningsutbud som ska föras in i registret, föreslås tydligare bestämmelser om detta i kapitlet om informationsresursen för utbildningsutbud.

Det kan hända att det blir möjligt eller obligatoriskt att föra in någon utbildning i informationsresursen med stöd av flera föreslagna bestämmelser. I en sådan situation är det viktigt att administratören av informationsresursen, det vill säga Utbildningsstyrelsen, och den som överför uppgifterna, det vill säga utvecklings- och förvaltningscentret, ser till att överlappande utbildningsutbud inte förekommer i informationsresursen, åtminstone inte i så stor omfattning att det till exempel snedvrider algoritmens funktion eller statistiken.

22 b §. *Utbildningsutbud som ska föras in i informationsresursen.* I paragrafen föreslås bestämmelser om vilket utbildningsutbud som ska ingå i informationsresursen i heltäckande syfte. Föreslagna 1 mom. innehåller en förteckning över utbildningsutbud som utbildningsanordnare ska föra in i informationsresursen. En stor del av informationen om det utbildningsutbud som anges i momentet ingår i praktiken i det nuvarande antagningsregistret.

Eftersom Kompetensstigen är avsedd till stöd för karriärplanering särskilt från och med steget till andra stadiet, föreslås det inte att tjänsten ska omfatta information om utbudet av småbarnspedagogik, förskoleundervisning eller grundläggande utbildning för barn. Enligt föreslagna 1 mom. ska dock information om utbudet av grundläggande utbildning för vuxna enligt lagen om grundläggande utbildning (1 punkten) föras in i informationsresursen. Vid beredningen av propositionen har man konstaterat att den grundläggande utbildningen för vuxna inte är införd i det nuvarande antagningsregistret i sin helhet, vilket innebär att de som ordnar grundläggande utbildning för vuxna till denna del åläggs en ny skyldighet att föra in information om utbildningsutbud.

Enligt föreslagna 1 mom. ska även information om utbudet av utbildning enligt gymnasielagen och av studentexamina enligt lagen om studentexamen (2 punkten) föras in i informationsresursen. Däremot avses inte registreringskyldigheten omfatta bland annat möjligheten att avlägga en i 36 § 2 mom. i gymnasielagen avsedd särskild examen, eftersom det är fråga om självständiga studier enligt överenskommelse mellan studerande och utbildningsanordnare. Föreslagna 22 c § avses däremot omfatta vissa examina som till nivån motsvarar studentexamen enligt 25 § i lagen om studentexamen, det vill säga det avses vara frivilligt för utbildningsanordnare att föra in dem i informationsresursen.

Vidare ska information om utbudet av examina, examensdelar, kompetensområden och övrig utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (3 punkten) föras in i informationsresursen. Enligt 13 § i lagen om yrkesutbildning består yrkesinriktade examina av yrkesinriktade examensdelar och gemensamma examensdelar. Det vore motiverat att tjänsten i kompetensutvecklingssyfte också kan föreslå examensdelar för användaren. Förslag som skräddarsys utifrån utbudet av examensdelar kan vara ett stöd i planeringen av studier för till exempel personer som blivit utan studieplats. Dessutom kan sådana skräddarsydda förslag vara till hjälp för personer som vill utveckla sin kompetens men som redan har avlagt en examen. Fenomenet med överlappande examensutbildning kunde avhjälpas av att användare också får information om möjligheterna att komplettera sitt kompetens med enbart examensdelar. Yrkesinriktade examina omfattar olika kompetensområden inom vilka examen kan avläggas, men alla dessa består av examensdelar. I den föreslagna punkten nämns dock kompetensområden separat, eftersom det är fråga om väsentlig information för den som överväger utbildningsalternativ. Det utbildningsutbud inom yrkesinriktad utbildning som det i paragrafen föreslås vara obligatoriskt att föra in följer examensstrukturen. Personlig tillämpning inom yrkesinriktade examina möjliggör ett bredare innehåll än så, som omfattar till exempel mindre delar än en examensdel vilka plockas ur olika examina. Vid personlig tillämpning går utbildningsanordnare och studerande tillsammans igenom det kunnande som den studerande redan har och avtalar om kunnande som den studerande ska förvärva. Även om möjligheterna med personlig tillämpning svårligen kan

inkluderas i informationsresursen för utbildningsutbud, kan upplysningar om möjligheten till personlig tillämpning ges i tjänsten i samband med den information som följer examensstrukturen. Till den utbildning som avses i punkten hör också till exempel i 8 § i lagen om yrkesutbildning avsedd utbildning som förbereder för yrkesuppgifter samt mindre delar än en examensdel. Mindre delar än en examensdel ordnas med statsandelnsfinansiering, finansiering från Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning samt privat finansiering. När de visas som möjligheter för kompetensutveckling bör därför villkoren för unionens regler om statligt stöd beaktas vid behov.

Enligt föreslagna 1 mom. ska information om utbudet av examensutbildning, utbildning ordnad som öppen yrkeshögskoleundervisning, yrkespedagogisk lärarutbildning, förstavårdarutbildning, hälsovårdarutbildning, barnmorskeutbildning och utbildning som handleder för högskolestudier enligt yrkeshögskolelagen (4 punkten) föras in i informationsresursen för utbildningsutbud. I fråga om examensdelar begränsas den föreslagna punkten till utbildning ordnad som öppen yrkeshögskoleundervisning därför att avsikten inte är att högskolor ska vara tvungna att föra in information om alla sina kurser i informationsresursen. Examensdelar ordnade som öppen yrkeshögskoleundervisning finansieras delvis offentligt, även om det också betalas elevavgifter för dem. Enligt en proposition om förstavårdarutbildning, hälsovårdarutbildning och barnmorskeutbildning som är under beredning avses det bli möjligt att inleda sådan utbildning från och med 2027 eller 2028. Dessa utbildningar ska föras in i informationsresursen i det skede när de planeras och anordnas. Propositionen avses bli lämnad till riksdagen hösten 2025. Närmare information om projektet finns i avsnitt 11 Samband med andra propositioner. Enligt 8 § 2 mom. i yrkeshögskolelagen kan yrkeshögskolans tillstånd ge rätt att ordna yrkesinriktad lärarutbildning. Enligt föreslagna 4 punkten ska yrkeshögskolor också föra in information om utbudet av sådan handledande utbildning för invandrare som avses i 10 § 3 mom. i yrkeshögskolelagen, vars syfte är att ge färdigheter för yrkeshögskolestudier. Enligt paragrafförslaget ska också information om utbudet av examensutbildning, utbildning som ordnas som öppen universitetsundervisning och lärarutbildning som avläggs som fristående studier enligt universitetslagen (5 punkten) föras in i informationsresursen.

Enligt förslaget ska även information om utbudet av utbildning som riktar sig till läropliktiga enligt 7 a kap. i lagen om fritt bildningsarbete (6 punkten) samt om utbudet av utbildning enligt lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (7 punkten) föras in i informationsresursen, eftersom skraddarsydda förslag om sådan utbildning kan vara ett stöd för personer som är på väg att slutföra eller har slutfört den grundläggande utbildningen som hjälper dem stanna kvar på studievägen och söka till andra stadiet. Utbildning som handleder för examensutbildning utgör orienterande och förberedande utbildning för examensinriktad utbildning efter den grundläggande utbildningen, som ger den studerande färdigheter att söka till gymnasieutbildning eller yrkesinriktad examensutbildning, orienterar den studerande i utarbetandet av en plan för fortsatta studier och arbetsliv och stärker den studerandes förutsättningar att slutföra gymnasieutbildningens lärokurs och avlägga studentexamen efter den eller att avlägga yrkesinriktad examen.

Enligt föreslagna 2 mom. ska sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret från den nationella informationsresurs för arbetskraftsservice som avses i 121 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice överföra information om utbudet av i den lagen avsedd utbildning och träning till informationsresursen för utbildningsutbud. De utbildningar som avses i den lagen är arbetskraftsutbildning och utbildning inom omställningsskyddet. Liksom i lagförslag 1 används i lagförslag 2 namnet Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret, vilket är det nya namn som utvecklings- och förvaltningscentret namn får vid ingången av 2026. Namnändringen

behandlas närmare i beskrivningen av nuläget i avsnitt 2.1.2 "Närings-, trafik- och miljöcentralernas utvecklings- och förvaltningscenter (utvecklings- och förvaltningscentret)".

Den arbetskraftsutbildning som avses i föreslagna 2 mom. ska också omfatta sådan gemensamt anskaffad utbildning som avses i 62 § 1 mom. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice. Enligt det momentet kan en arbetskraftsmyndighet ordna arbetskraftsutbildning tillsammans med en arbetsgivare, en uppdragsgivare till en person som ämnar bli företagare eller ett företag som överlåter företagarrättigheter så att den aktören deltar i finansieringen av utbildningen. Gemensamt anskaffad utbildning kan ordnas 1) för personer som anställs av eller redan arbetar som anställda eller hyrda arbetstagare hos den arbetsgivare som deltar i finansieringen av utbildningen, eller 2) för personer som ämnar bli företagare och som skulle ha få uppdragsgivare eller som är i färd att skaffa sig företagarrättigheter från ett annat företag.

Enligt föreslagna 2 mom. ska också information om sådan integrationsutbildningar som avses i lagen om främjande av integration (681/2023) och som ordnas som arbetskraftsutbildning föras in i informationsresursen. Enligt 27 § 2 mom. i den lagen ordnas integrationsutbildningen för en integrationskund som är registrerad som arbetsökande i regel som arbetskraftsutbildning i enlighet med lagen om ordnande av arbetskraftsservice. Enligt momentet kan integrationsutbildning också ordnas i form av frivilliga studier, men sådan utbildning ingår inte i den utbildning enligt föreslagna 2 mom. som utvecklings- och förvaltningscentret ska överföra information om till informationsresursen. Frivillig integrationsutbildning kan dock ordnas i form av utbildning som förs in i informationsresursen för utbildningsutbud på grundval av andra föreslagna bestämmelser. Enligt 26 § 5 mom. i lagen om främjande av integration kan utbildning i läs- och skrivkunnsighet som ges i enlighet med Utbildningsstyrelsens rekommendation för läroplan för utbildning i grundläggande litteracitet inom fritt bildningsarbete genomföras som integrationsutbildning. Utbildning i läs- och skrivkunnsighet genomförs av läroanstalter inom fritt bildningsarbete. Även grundläggande utbildning för vuxna som ges i enlighet med Utbildningsstyrelsens grunder för läroplanen för den grundläggande utbildningen för vuxna kan genomföras som integrationsutbildning. För närvarande genomförs dessa två integrationsutbildningar endast i form av frivillig utbildning. Utbudet av grundläggande utbildning för vuxna enligt lagen om grundläggande utbildning ska föras in i informationsresursen för utbildningsutbud med stöd av föreslagna 22 b § 1 mom. 1 punkten. Bestämmelser om införande av utbildning inom fritt bildningsarbete finns i föreslagna 22 b § 1 mom. 6 punkten och 22 c § 1 mom. 2 punkten.

Enligt föreslagna 2 mom. ska dessutom information om träning som avses i lagen om ordnande av arbetskraftsservice överföras till informationsresursen. Den nationella informationsresursen för arbetskraftsservicens innehåller information om olika slag av träning, bland vilka det även finns ett utbildningsutbud som är relevant för Kompetensstogens målgrupper. Utbildningar och träning ligger dessutom innehållsmässigt nära varandra.

Bestämmelser om uppgifter som ska föras in i den nationella informationsresursen för arbetskraftsservice finns i 121 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice. Enligt 1 mom. 1 punkten är arbetskraftsmyndigheter och Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret skyldiga att i den nationella informationsresursen föra in bland annat de uppgifter som behövs för att ordna och producera arbetskraftsservice. I 2 mom. preciseras det att de uppgifter som avses i 1 mom. omfattar åtminstone de uppgifter som avses i 114 § och att närmare bestämmelser om uppgifter som inte är personuppgifter och som ska föras in i den nationella informationsresursen får utfärdas genom förordning av statsrådet. I lagens 114 § anges vilka uppgifter om enskilda kunder, arbetsgivare som ansöker om eller får arbetskraftsservice samt producenter av arbetskraftsservice som får behandlas. Avsikten med bestämmelserna om den

nationella informationsresursen för arbetskraftsservice har varit att också privata aktörer ska kunna föra in sina tjänster i informationsresursen.

I lagen om ordnande av arbetskraftsservice har det ansetts att en del av utbildningen eller träningen omfattas av definitionen av statligt stöd i artikel 107 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Enligt till exempel 53 § 2 mom. kan arbetskraftsmyndigheter för företag ordna träning i anställning av arbetstagare och i arbetsgivarfärdigheter. Priset på servicen betraktas som de minimis-stöd till företaget. Enligt föreslagna 22 b § 2 mom. i studie- och examensregisterlagen ska utvecklings- och förvaltningscentret till informationsresursen för utbildningsutbud överföra också sådan utbildning som omfattas av artikel 107, i de syften som anges i föreslagna 22 a § 2 mom. När uppgifter om utbildningsutbud utnyttjas, i synnerhet för att visa utbildningsmöjligheter enligt föreslagna 22 a § 1 mom., bör dock villkoren i artikel 107 avseende stöd som är oförenligt med den inre marknaden beaktas.

22 c §. Utbildningsutbud som det är frivilligt att föra in. Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om vilket utbildningsutbud som får föras in i informationsresursen utöver den information som avses i 22 b §. I föreslagna 22 c § är det fråga om utbildningsutbud som utbildningsanordnare och Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning får föra in i informationsresursen om de så önskar. Det avses alltså inte vara förpliktande att föra in utbildningsutbudet i paragrafen.

Enligt 1 mom. får utbildningsanordnare i informationsresursen föra in information om utbudet av specialiseringsutbildning, utbildning som innehåller examensdelar och som ordnas i form av fortbildning eller i form av andra fristående studier samt annan fortbildning enligt yrkeshögskolelagen och universitetslagen (1 punkten). En examensdel kan vara till exempel en enskild kurs eller en större helhet som består av flera kurser. Till exempel examensdelar som avses i yrkeshögskolelagen och universitetslagen kan ordnas som öppen utbildning (enligt avgiftsförordning) eller fortbildning. Fortbildning kan dock också bestå av annat än examensdelar. Viss fortbildning består av skräddarsydd utbildning på marknadsvillkor, det vill säga utbildning som täcker kostnaderna, och studiepoäng har inte definierats för all fortbildning. Dessutom ordnar sådana högskoleägda aktiebolag som avses i yrkeshögskolelagen och universitetslagen fortbildning på affärsmässiga grunder. Den föreslagna punkten omfattar utbildningsutbud som tillhandahålls av både högskolor och högskoleägda aktiebolag. Med tanke på att fortbildning anordnad av högskoleägda aktiebolag jämföras med i 1 punkten avsedd fortbildning som ordnas av högskolor är det motiverat att högskoleägda aktiebolags fortbildning kan föras in i informationsresursen så att tjänsten får tillgång till den. När dessa visas som möjligheter för kompetensutveckling bör man dock beakta villkoren för unionens regler om statligt stöd.

Enligt förslaget får även information om utbudet av utbildning och kompetensmärken enligt lagen om fritt bildningsarbete, med undantag av i 22 b § 1 mom. 6 punkten avsedd utbildning, föras in i informationsresursen (2 punkten). Fritt bildningsarbete är i enlighet med sin benämning fritt och kan omfatta utbildning av många olika slag, från kortkurser till utbildning som pågår ett helt läsår. Allt fritt bildningsarbete förs inte in i den nuvarande tjänsten Studieinfo, utan utbudet där omfattar främst längre studier. Det kan ligga i läroanstalternas intresse att föra in sitt utbildningsutbud i Kompetensstigen men utan tillskottsfinansiering är det inte motiverat att ålägga dem att göra det, eftersom läroanstalter har mycket varierande resurser att fullgöra en sådan skyldighet. Studieinnehållet inom det fria bildningsarbetet leds i allmänhet inte enligt de riksomfattande läroplansgrunderna eller motsvarande föreskrifter av utbildningsförvaltningen. Det vore därför sannolikt arbetsdrygt att föra in hela utbildningsutbudet inom fritt bildningsarbete. Eftersom det dessutom vore svårt att övervaka efterlevnaden av en sådan skyldighet att föra in informationen, föreslås det inte att huvudmännen för läroanstalterna för

fritt bildningsarbete ska ha någon skyldighet utan endast en möjlighet att föra in information om utbildningsmöjligheterna vid deras anstalter. Detta gäller annan utbildning än sådan som ordnas av folkhögskolor och som riktar sig till läropliktiga. Enligt föreslagna 22 b § 1 mom. ska det vara obligatoriskt att föra in utbudet av sådan utbildning i informationsresursen. Huvudmän för läroanstalter för fritt bildningsarbete ska enligt förslaget ha möjlighet att föra in information om utbildningsmöjligheter i informationsresursen för utbildningsutbud också i det fall att de inte utnyttjar möjligheten i den nuvarande lagen om studie- och examensregister att föra in uppgifter om studieprestationer i nuvarande datalager och informationsresurser.

Vidare får enligt förslaget information om utbudet av utbildning enligt lagen om grundläggande konstundervisning föras in i informationsresursen (3 punkten). Grundläggande konstundervisning erbjuds i Finland i över 85 procent av kommunerna, vid sammanlagt cirka 400 läroanstalter. Fältet av aktörer som erbjuder grundläggande konstundervisning är brett och omfattar kommunala och privata läroanstalter, undervisning inom nio olika konstområden och två lärokurser av olika omfattning. År 2024 erbjöd 138 läroanstalter grundläggande konstundervisning finansierad med statsandel per undervisningstimme för grundläggande konstundervisning. Dessutom erbjuder läroanstalter för fritt bildningsarbete undervisning enligt lagen om grundläggande konstundervisning finansierad med statsandel för fritt bildningsarbete. Omkring 120 medborgarinstitut har grundläggande konstundervisning i form av fritt bildningsarbete i en omfattning som motsvarar cirka en tiondel av antalet undervisningstimmar vid läroanstalterna för grundläggande konstundervisning. Grundläggande konstundervisning ges dessutom vid läroanstalter som inte omfattas av systemet med statsandel per undervisningstimme. I dessa fall är utbildningsanordnaren en kommun, i enlighet med lagen om grundläggande konstundervisning. För att till exempel kommunala läroanstalter för fritt bildningsarbete ska kunna följa samma tillvägagångssätt oberoende av om det är fråga om grundläggande konstundervisning eller fritt bildningsarbete är det motiverat att i föreslagna 4 a kap. utfärda en bestämmelse avseende grundläggande konstundervisning som motsvarar bestämmelsen avseende fritt bildningsarbete. Information i Kompetensstigen om möjligheten att avlägga studier inom grundläggande konstundervisning kan vara genuint värdefull för elever som är intresserade av fortsatta studier inom olika konstområden. Till exempel en ung person som studerat bildkonst inom den grundläggande konstundervisningen kan i tjänsten bli visad alternativet att söka till bildkonstgymnasium eller Konstuniversitetet. Via tjänsten kan eleven få neutral information om sina studie- och karriärmöjligheter oberoende av hur elevens omgivning förhåller sig till olika karriäralternativ.

I 1 mom. föreslås också att information om utbudet av gymnasieundervisning och europeisk studentexamen enligt lagen om Europeiska skolan i Helsingfors ska få föras in i informationsresursen (4 punkten). Enligt 5 § 1 mom. i lagen om Europeiska skolan i Helsingfors är undervisningen indelad i en tvåårig förskola, en femårig primärnivå med inledande grundskoleundervisning och en sjuårig sekundärnivå med fortsatt grundskoleundervisning och gymnasieundervisning enligt vad som närmare anges i undervisnings- och kulturministeriets beslut. Eftersom 22 b § föreslås innehålla en bestämmelse om att information om utbildning enligt gymnasielagen ska föras in i informationsresursen, är det motiverat att Europeiska skolan i Helsingfors, som omfattas av lagen om studie- och examensregister, får föra in information om sin gymnasieutbildning i informationsresursen.

Enligt det föreslagna momentet får också information om utbudet av examina enligt 25 § i lagen om studentexamen och av utbildning som leder till dessa examina föras in i informationsresursen (5 punkten). Förutom europeisk studentexamen som avläggs vid Europaskolorna avser paragrafen International Baccalaureate-examen, Reifeprüfung-examen eller Deutsche Internationale Abitur-examen som avläggs efter sådan utbildning som avses i gymnasielagen.

I momentet föreslås också att information om utbudet av undervisning i samiska och samisk kultur enligt lagen om Sameområdets utbildningscentral (252/2010) får föras in i informationsresursen för utbildningsutbud (6 punkten). Sameområdets utbildningscentral ordnar också yrkesutbildning och examina enligt lagen om yrkesutbildning. Information om dem förs in i tjänsten på grundval av de bestämmelser i föreslagna 22 b § som gäller införande av utbudet av examina, examensdelar, kompetensområden och övrig utbildning enligt den lagen.

Enligt föreslagna 2 mom. får det servicecenter som avses i lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning föra in i informationsresursen information om utbudet av utbildning och andra kompetenstjänster enligt 2 kap. i den lagen som centret finansierar eller anskaffar. Information om utbudet av sådan utbildning och sådana kompetenstjänster får också föras in av den som anordnar utbildningen eller kompetenstjänsten i fråga. Enligt 8 § kan Servicecentret bevilja statsunderstöd för 1) anordnande av sådana examina och examensdelar som avses i 5 § i lagen om yrkesutbildning, 2) utbildning som ordnas av huvudmannen för en läroanstalt som avses i lagen om fritt bildningsarbete, 3) anordnande av i 7 § i universitetslagen avsedda examina, specialiseringsutbildning och utbildning som innehåller examensdelar, 4) anordnande av i 10 § i yrkeshögskolelagen avsedda examina, yrkespedagogisk lärarutbildning, specialiseringsutbildning och utbildning som innehåller delar av examina samt utbildning som är avsedd för invandrare, 5) anordnande av sådan undervisning i samiska och samisk kultur som avses i lagen om Sameområdets utbildningscentral, 6) verksamhet som stöder ansökan till utbildning och deltagande i utbildning samt 7) utveckling av och försök med verksamhet som hör till ansvarsområdet. En stor del av den utbildning som avses i momentet ska eller får alltså föras in i informationsresursen för utbildningsutbud, med stöd av både detta moment och andra ovannämnda laghänvisningar. Lagen omfattar offentligt reglerad och finansierad utbildning samt utbildning som ordnas som sådan ekonomisk verksamhet som avses i artikel 107 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (se RP 76/2021 rd, s. 50–52). Således ska villkoren för unionens regler om statligt stöd beaktas i valet av vilken utbildning som föreslås i tjänsten som en möjlighet till kompetensutveckling.

Enligt föreslagna 3 mom. får utöver de utbildningsanordnare som nämns i 22 b och c § även anordnare av annan offentligt finansierad utbildning föra in information om utbudet av sådan utbildning i informationsresursen, med undantag för småbarnspedagogik, förskoleundervisning och sådan undervisning i årskurserna 1–9 som avses i 26 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning. Med stöd av momentet kan till exempel Försvarshögskolan, som hör till försvarsministeriets förvaltningsområde, föra in information om sitt utbud av offentligt finansierad utbildning i informationsresursen. Försvarshögskolan tillhandahåller bland annat kandidatexamen i militärvetenskaper enligt 6 § 1 mom. 1 punkten i lagen om Försvarshögskolan (1121/2008) och magisterexamen i militärvetenskaper enligt 6 § 1 mom. 2 punkten i den lagen. Också till exempel Polisyркeshögskolan, Räddningsinstitutet och Gräns- och sjöbevakningsskolan, vilka hör till inrikesministeriets ansvarsområde, får föra in information om sitt utbud av offentligt finansierad utbildning så att tjänsten får tillgång till den. Vid Polisyркeshögskolan ges enligt 13 § i lagen om Polisyркeshögskolan (1164/2013) sådan undervisning inom området för inre säkerhet som leder till högskoleexamen och ordnas yrkesinriktade specialiseringsstudier och annan utbildning. Enligt 14 § kan yrkeshögskoleexamina och högre yrkeshögskoleexamina inom området för inre säkerhet avläggas vid högskolan. Enligt 2 § i lagen om Räddningsinstitutet (607/2006) ordnar institutet yrkesinriktad grundutbildning inom räddningsväsendet och nödcentralsverksamheten, utbildning som leder till yrkeshögskoleexamen för räddningsväsendets befäl samt utbildning som ger beredskap för störningar under normala förhållanden och för undantagsförhållanden. Enligt 25 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005) kan Gräns- och sjöbevakningsskolan ge utbildning som är behörighetsvillkor för gränsbevakningsväsendets

tjänster samt kompletterande utbildning och specialutbildning för gränsbevakningsväsendets personal och andra personer. Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde ordnas specialistläkar- och specialisttandläkarutbildning, inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde specialveterinärutbildning.

22 d §. Ansvar för att uppgifter är korrekta. I paragrafen föreskrivs en skyldighet för dem som för in sådan i 22 b § 1 mom. och 22 c § avsedd information som inte omfattas av tillämpningsområdet för den allmänna dataskyddsförordningen att se till att uppgifterna är korrekta innan de förs in i informationsresursen. Största delen av informationen i informationsresursen för utbildningsutbud är av denna typ, det vill säga uppgifter som inte är personuppgifter. Det är motiverat att de som för in information svarar för uppgifternas exakthet och till exempel för att felaktiga uppgifter rättas, eftersom de har bättre förutsättningar att utreda vad som är korrekt i fråga om utbildningar som de anordnar jämfört med Utbildningsstyrelsen som föreslås administrera informationsresursen. Om någon tar kontakt med Utbildningsstyrelsen om felaktiga uppgifter, kan den kontakta den aktör som fört in uppgifterna. Att personuppgifter är korrekta är en av de principer för behandling av personuppgifter som anges i artikel 5 i den allmänna dataskyddsförordningen och som varje personuppgiftsansvarig ansvarar för i fråga om det register som den personuppgiftsansvarige för.

Paragrafen innehåller dessutom en informativ hänvisning om att bestämmelser om ansvaret för att i 22 b § 2 mom. avsedda uppgifter som överförs från den nationella informationsresursen för arbetskraftsservicens är korrekta finns i 123 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice. Enligt 1 mom. i den paragrafen är utvecklings- och förvaltningscentret och arbetskraftsmyndigheterna gemensamt personuppgiftsansvariga för den nationella informationsresursen för arbetskraftsservice. Ansvaret för att uppgifterna är korrekta ingår i den personuppgiftsansvariges övriga skyldigheter enligt 2 mom., vilka arbetskraftsmyndigheterna ansvarar för.

22 e §. Administratörens och den personuppgiftsansvariges uppgifter. Enligt den föreslagna paragrafen är Utbildningsstyrelsen administratör och personuppgiftsansvarig för informationsresursen för utbildningsutbud. Vad Utbildningsstyrelsens avsedda uppgifter som bland annat personuppgiftsansvarig och informationshanteringsenhet ska bestå av bestäms i allmän lagstiftning, såsom den allmänna dataskyddsförordningen, dataskyddslagen och informationshanteringslagen.

Enligt föreslagna 2 mom. meddelar Utbildningsstyrelsen närmare föreskrifter om datastrukturen i fråga om de uppgifter som avses i 22 b och 22 c § och om hur de som för in uppgifter ska hålla uppgifterna uppdaterade. Motsvarande bestämmelser ingår i den gällande lagen om studie- och examensregister.

I föreslagna nya 4 a kap. ingår ingen bestämmelse om hur länge informationen i informationsresursen för utbildningsutbud ska bevaras, utan Utbildningsstyrelsen som administratör och personuppgiftsansvarig avses vara den som bestämmer det med stöd av den allmänna bestämmelsen i 21 § i informationshanteringslagen. Till exempel 22 § i studie- och examensregisterlagen innehåller bestämmelser om bevaringstiden för uppgifterna i det nuvarande antagningsregistret. Enligt den paragrafen ska uppgifterna i antagningsregistret bevaras i fem år från det att ett beslut om antagning har fattats; dock ska de uppgifter om mottagandet av en studieplats som finns i registret för ansökan till högskolorna bevaras permanent. Enligt motiveringen till bestämmelsen (RP 72/2017 rd, s. 49–50) är skälet till permanent bevaring det att en del av studieplatserna enligt universitetslagen och yrkeshögskolelagen i den gemensamma ansökan ska reserveras för dem som inte tidigare har avlagt högskoleexamen inom utbildningssystemet i Finland eller mottagit en studieplats i en

utbildning som leder till högskoleexamen, eller som har tagit emot en studieplats i en utbildning som börjat vårterminen 2014 eller tidigare, men inte har avlagt högskoleexamen. Enligt 122 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice ska å sin sida utvecklings- och förvaltningscentret radera alla uppgifter om en kund eller serviceproducent ur den nationella informationsresursen när fyra år har förflutit från den dag då kundrelationen eller avtalsförhållandet upphörde. En uppgift behöver dock inte raderas om den behövs för att sköta ett uppdrag som baserar sig på bestämmelser eller ett ärende som fortfarande är anhängigt.

Eftersom Kompetensstigen inte avses bli använd exempelvis för att söka till studier eller anta studerande, behövs informationen i informationsresursen för utbildningsdata enligt det ursprungliga användningsändamål som avses i 21 § 1 mom. 1 punkten i informationshanteringslagen så länge utbildningen i fråga står till buds. Denna tid kan variera beroende på utbildning. Vissa utbildningar anordnas eventuellt endast några gånger, medan till exempel vissa examina erbjuds i tiotals år. Därför är det ändamålsenligt att Utbildningsstyrelsen kan fastställa bevaringstiderna med stöd av den allmänna bestämmelsen i 21 § i informationshanteringslagen, enligt de behov och särdrag som informationen om utbudet av utbildning har i varje fall.

Till exempel ur forskningens synvinkel kan uppgifterna i utbildningsdatalagret vara värdefullt informationsmaterial också efter flera år. Arkivverket kan med stöd av 8 § 3 mom. i arkivlagen (831/1994) bestämma om varaktig förvaring av uppgifter för sådana ändamål.

Ikraftträdandebestämmelse. Bestämmelsen innehåller en ikraftträdande- och övergångsbestämmelse. Enligt propositionen avses lagen träda i kraft den 1 januari 2026. Enligt övergångsbestämmelsen ska det utbildningsutbud som avses i 22 b § föras in i informationsresursen för utbildningsutbud senast inom sju månader från ikraftträdandet av lagen. Enligt propositionen avses övergångsperioden upphöra den 31 juli 2026.

7.3 Lag om ändring av 11 § i läropliktslagen

11 §. Handlednings- och tillsynsansvar i fråga om skyldigheten att söka till utbildning. I 3 mom. ändras rubriken för studie- och examensregisterlagen i enlighet med lagens föreslagna nya rubrik, genom att ordet *utbildning* fogas till momentet. Det är fråga om en teknisk ändring.

7.4 Lag om ändring av lagen om småbarnspedagogik

68 §. Införande av uppgifter i informationsresursen. I 4 mom. ändras rubriken för studie- och examensregisterlagen i enlighet med lagens föreslagna nya rubrik, genom att ordet *utbildning* fogas till momentet. I paragrafens svenska språkdräkt rättas också det felaktigt skrivna *examensregistret* i slutet av rubriken till *examensregister* i enlighet med rubriken för lagen om studie- och examensregister. Det är fråga om tekniska och språkliga ändringar.

71 §. Kontroll av uppgifter i andra informationskällor. I paragrafen ändras rubriken för studie- och examensregisterlagen i enlighet med lagens föreslagna nya rubrik, genom att ordet *utbildning* fogas till momentet. I paragrafens svenska språkdräkt rättas också det felaktigt skrivna *studerande-* i lagrubriken till *studie-* i enlighet med rubriken för lagen om studie- och examensregister. Det är fråga om tekniska och språkliga ändringar.

72 §. Tid för förvarande av uppgifter i informationsresursen. I 5 mom. ändras rubriken för studie- och examensregisterlagen i enlighet med lagens föreslagna nya rubrik, genom att ordet *utbildning* fogas till momentet. Det är fråga om en teknisk ändring.

7.5 Lag om ändring av 109 a § i lagen om yrkesutbildning

109 a §. *Rätt att få uppgifter om en studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet.* I 1 mom. ändras rubriken för studie- och examensregisterlagen i enlighet med lagens föreslagna nya rubrik, genom att ordet *utbildning* fogas till momentet. Det är fråga om en teknisk ändring.

7.6 Lag om ändring av 28 a och 28 c § i yrkeshögskolelagen

28 a §. *Gemensam ansökan och separata antagningar.* I 1 mom. ändras rubriken för studie- och examensregisterlagen i enlighet med lagens föreslagna nya rubrik, genom att ordet *utbildning* fogas till momentet. Det är fråga om en teknisk ändring.

28 c §. *Mottagande av studieplats.* Enligt paragrafens gällande 2 mom. ska yrkeshögskolan i det register för ansökan till högskolorna som avses i 1 § i lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret utan dröjsmål göra en anteckning om att studieplatsen har tagits emot. Den lag som det hänvisas till i momentet har upphävts genom den gällande studie- och examensregisterlagen, och enligt 17 § i den lagen är registret för ansökan till högskolorna ett delregister till antagningsregistret. Hänvisningen uppdateras så att yrkeshögskolan i det register för ansökan till högskolorna som avses i 17 § i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister utan dröjsmål ska göra en anteckning om att studieplatsen har tagits emot. Det är fråga om en enbart teknisk uppdatering.

7.7 Lag om ändring av 36 a och 38 § i universitetslagen

36 a §. *Gemensam ansökan och separata antagningar.* I 1 mom. ändras rubriken för studie- och examensregisterlagen i enlighet med lagens föreslagna nya rubrik, genom att ordet *utbildning* fogas till momentet. Det är fråga om en teknisk ändring.

38 §. *Mottagande av studieplats.* Enligt paragrafens gällande 2 mom. ska universitetet i det register för ansökan till högskolorna som avses i 1 § i lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret utan dröjsmål göra en anteckning om att studieplatsen har tagits emot. Den lag som det hänvisas till i momentet har upphävts genom den gällande studie- och examensregisterlagen, och enligt 17 § i den lagen är registret för ansökan till högskolorna ett delregister till antagningsregistret. Hänvisningen uppdateras så att universitetet i det register för ansökan till högskolorna som avses i 17 § i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister utan dröjsmål ska göra en anteckning om att studieplatsen har tagits emot. Det är fråga om en enbart teknisk uppdatering.

7.8 Lag om ändring av 6 b och 6 c § i lagen om fritt bildningsarbete

6 b §. *Omfattning och bedömning av utbildning som förs in i nationella informationsresursen inom undervisning och utbildning.* I paragrafen ändras rubriken för studie- och examensregisterlagen i enlighet med lagens föreslagna nya rubrik, genom att ordet *utbildning* fogas till momentet. Det är fråga om en teknisk ändring.

6 c §. *Kompetensmärken inom fritt bildningsarbete.* I 4 mom. ändras rubriken för studie- och examensregisterlagen i enlighet med lagens föreslagna nya rubrik, genom att ordet *utbildning* fogas till momentet. Det är fråga om en teknisk ändring.

7.9 Lag om ändring av 7 a § i lagen om grundläggande konstundervisning

7 a §. *Omfattning av utbildning som förs in i nationella informationsresursen inom undervisning och utbildning.* I paragrafen ändras rubriken för studie- och examensregisterlagen i enlighet med lagens föreslagna nya rubrik, genom att ordet utbildning fogas till momentet. Det är fråga om en teknisk ändring.

Ikraftträdandebestämmelser. Lagförslagen i punkterna 7.3–7.9 innehåller en ikraftträdandebestämmelse. Enligt propositionen avses de tekniska och språkliga ändringarna i de lagarna träda i kraft samtidigt som den ändrade rubriken för studie- och examensregisterlagen, det vill säga den 1 januari 2026.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Föreslagna nya 4 a kap. 22 e § 2 mom. i lagen om studie- och examensregister innehåller en bestämmelse enligt vilken Utbildningsstyrelsen meddelar närmare föreskrifter om datastrukturen i fråga om uppgifter som förs in i informationsresursen för utbildningsutbud och hur de som för in uppgifter ska hålla uppgifterna uppdaterade. Det är fråga om föreskrifter av teknisk natur avsedda att till exempel säkerställa kompatibilitet för uppgifter. Motsvarande bemyndiganden att meddela föreskrifter ingår i den gällande studie- och examensregisterlagen även i fråga om de andra register och informationsresurser som regleras i den lagen.

I lagen om ordnande av arbetskraftsservice innehåller gällande 121 § 2 mom. ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om uppgifter som inte är personuppgifter och som ska föras in i den nationella informationsresursen för arbetskraftsservice. Vilka uppgifter om utbildningsutbud som förs in i den informationsresursen och som utvecklings- och förvaltningscentret överför till informationsresursen för utbildningsutbud kan alltså vid behov preciseras genom förordning.

9 Ikraftträdande

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2026, så att ikraftträdandet sammanfaller med ibruktagandet av tjänsten.

I den ändring av studie- och examensregisterlagen som gäller informationsresursen för utbildningsutbud föreslås dessutom en övergångsbestämmelse. Det utbildningsutbud som avses i 22 b § ska enligt förslaget föras in i informationsresursen för utbildningsutbud senast inom sju månader från ikraftträdandet av lagen.

Den information om utbildningsutbud som förs in i informationsresursen för utbildningsutbud används för att visa utbildningsmöjligheter i tjänsten Kompetensstigen. Den övergångsperiod som avses gälla informationsresursen för utbildningsutbud kan därför inverka på omfattningen i vilken utbildningsmöjligheter kan visas medan övergångstiden löper. När utbildningsmöjligheter visas är det således viktigt att tjänstens användare informeras om att övergångsperioden kan inverkan på omfattningen av de förslag som tjänsten ger.

10 Verkställighet och uppföljning

Enligt propositionen är det Utbildningsstyrelsen och utvecklings- och förvaltningscentret som ansvarar för verkställigheten av den föreslagna lagen om den nationella informationsresursen för kompetenser, på det sätt som fastställs i lagförslaget i fråga. Utbildningsstyrelsen föreslås ansvara i huvudsak för verkställigheten av föreslagna nya 4 a kap. i studie- och

examensregisterlagen. Enligt lagförslaget är Utbildningsstyrelsen administratör och personuppgiftsansvarig för den föreslagna informationsresursen för utbildningsutbud. Utvecklings- och förvaltningscentret deltar i verkställigheten av det föreslagna kapitlet i den utsträckning som följer av att centret enligt propositionen är skyldigt att se till att uppgifter överförs till den nya informationsresursen för utbildningsutbud.

För verkställigheten av de föreslagna lagarna är det efter ikraftträdandet viktigt att övervaka hur uppgifter förs in i informationsresursen för kompetenser och informationsresursen för utbildningsutbud. När det gäller informationsresursen för kompetenser är det viktigt att följa med huruvida informationen till användarna av Kompetensstigen räcker till för att hindra att onödiga personuppgifter lämnas till exempel i tjänstens fritextfält. När det gäller informationsresursen för utbildningsutbud är det viktigt att följa med i vilken omfattning skyldigheten att föra in information å ena sidan och införandet av information på frivillig basis å andra bidrar till inflödet av information om utbildningsutbud till informationsresursen. Bestämmelserna om det utbildningsutbud som ska föras in i tjänsten kan ändras senare utifrån eventuella upptäckta behov, och man kan till exempel utreda med vilka kriterier man i större utsträckning kunde möjliggöra att utbildningar som inte finansieras med offentliga medel förs in i tjänsten på jämlika villkor.

11 Samband med andra propositioner

11.1 Propositionen med förslag till lagstiftning om utveckling av serviceprocessen för arbetssökande och arbetsförmedlingsservice

Vid arbets- och näringsministeriet bereds [en proposition med förslag till lagstiftning om utveckling av serviceprocessen och arbetsförmedlingstjänsterna för arbetssökande \(TEM025:00/2024\)](#). Enligt propositionen ska i regel alla personer som registrerat sig som arbetssökande skapa och publicera en jobbsökarprofil på serviceplattformen, såvida inget undantag från skyldigheten att skapa och publicera en jobbsökarprofil är tillämpligt. Om en arbetssökande inte själv skapar och publicerar sin jobbsökarprofil inom utsatt tid, skapar och publicerar Arbetskraftsmyndigheten en jobbsökarprofil för den arbetssökande på serviceplattformen. Jobbsökarprofilen kan innehålla sådana uppgifter om den arbetssökandes utbildning, arbetserfarenhet, övriga kompetenser och arbetsönskemål som är väsentliga för att söka jobb och få arbete. Dessutom kan profilen innehålla en fritt formulerad presentation av den arbetssökande och länkar till tjänster utanför serviceplattformen. Den arbetssökande kan till exempel – frivilligt – lägga till kontaktinformation i form av ett telefonnummer eller en e-postadress till sin jobbsökarprofil. Jobbsökarprofiler ska i regel vara anonyma, anonymitet kan emellertid inte garanteras. Profilen får inte innehålla uppgifter som enligt lag är sekretessbelagda. Inte bara arbetssökande utan vilken person som helst kan enligt förslaget publicera en jobbsökarprofil, också personer som inte har registrerat sig som arbetssökande. De ändringar som gäller serviceplattformen och jobbsökarprofiler avses träda i kraft den 1 september 2026. Propositionen avses bli överlämnad hösten 2025 som lag som har samband med budgetpropositionen.

Den föreslagna skyldigheten att publicera jobbsökarprofiler kan i betydande grad påverka hur information rör sig mellan jobbsökarprofiler och den informationsresurs för kompetenser som föreslås i denna proposition. Enligt uppgift från arbetsförvaltningens kundinformationssystem URA publicerade cirka 9 procent av alla arbetssökande en jobbsökarprofil under perioden mellan den 1 april 2023 och den 31 mars 2024. Sammanlagt cirka 33 300 jobbsökarprofiler publicerades under perioden i fråga. Sett till åldersgrupp publicerade yngre arbetssökande fler jobbsökarprofiler än äldre arbetssökande. Enligt arbetsförmedlingsstatistiken var 508 654 personer arbetssökande i februari 2024. Uppskattningsvis över 450 000 arbetssökande är alltså

sådana som kan publicera en jobbsökarprofil, om alla arbetssökande har möjlighet eller skyldighet att göra det. Om så här många fler jobbsökarprofiler publiceras, gör det sannolikt både Jobbmarknaden och tjänsten Kompetensstigen mer kända. Informationsresursen för jobbsökarprofiler avses också innehålla mer information än för närvarande som frivilligt kan hämtas till informationsresursen för kompetenser. För en kompetensprofil avses det inte vara avgörande huruvida en jobbsökarprofil har publicerats på Jobbmarknaden, utan huruvida det över huvud taget finns information lagrad i Jobbmarknaden som via jobbsökarprofilen kan överföras till kompetensprofilen.

11.2 Proposition om förstavårdarutbildning, hälsovårdarutbildning och barnmorskeutbildning

Vid undervisnings- och kulturministeriet bereds ett lagstiftningsprojekt [OKM011:00/2025](#) som handlar om en reformer av utbildningen för förstavårdare, barnmorskor och hälsovårdare. Avsikten är att propositionen överlämnas hösten 2025. Den nämnda propositionen medför att sådan förstavårdarutbildning, hälsovårdarutbildning och barnmorskeutbildning som avses i föreslagna 22 b § 1 mom. 4 punkten i denna proposition, där de beaktas i förväg, kan inledas.

11.3 Revidering av lagstiftningen om grundläggande konstundervisning

En revidering av lagstiftningen om grundläggande konstundervisning pågår hos undervisnings- och kulturministeriet i projekt [OKM034:00/2025](#). Reformen kan påverka den hänvisning till lagen om grundläggande konstundervisning som görs i föreslagna nya 4 a kap. 22 c § 1 mom. 3 punkten i studie- och examensregisterlagen.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

12.1 Lagbundenhet i tjänster som myndigheter är huvudmän för

Det är frivilligt för enskilda att använda Kompetensstigen, även om det är fråga om en tjänst som myndigheter är huvudmän för. Vid beredningen har man därför övervägt att inte utfärda bestämmelser i lag om tillhandahållandet av tjänsten, utan att behandlingen av personuppgifter ska grunda sig på samtycke enligt den allmänna dataskyddsförordningen. Om behandling av uppgifter grundas på samtycke enligt den allmänna dataskyddsförordningen, finns det inget nationellt handlingsutrymme eller någon skyldighet att utfärda bestämmelser i lag om ett sådant samtycke, till skillnad från om behandlingen grundas på en uppgift av allmänt intresse så som i denna proposition, där det utgör grunden för behandling av personuppgifter när enskilda tillhandahålls den avsedda tjänsten.

Grundlagsutskottet (GrUU 20/2020 rd, s. 7–8) har ansett att samtycke enligt den allmänna dataskyddsförordningen i vissa exceptionella situationer kan anses utgöra en tillräcklig grund för behandling av personuppgifter också ur konstitutionell synvinkel. Ett exempel på detta är informationssystemet Coronablinkern, som det var frivilligt för enskilda att använda. Utskottet ansåg att samtycke utgjorde en tillräcklig grund för behandling eftersom det i fallet Coronablinkern inte förelåg någon sådan ojämlikhet mellan den registrerade och den personuppgiftsansvarige som skulle leda till att anse att samtycket inte har lämnats frivilligt i alla förhållanden. Utskottet har i sammanhang som dessa hänvisat till skäl 43 i dataskyddsförordningen, enligt vilket samtycke inte bör utgöra giltig rättslig grund för behandling av personuppgifter i ett särskilt fall där det råder betydande ojämlikhet mellan den registrerade och den personuppgiftsansvarige. Utskottet har dessutom hänvisat till det faktum att samtycke enligt skäl 42 inte bör betraktas som frivilligt om den registrerade inte har någon genuin eller fri valmöjlighet eller inte utan problem kan vägra eller ta tillbaka sitt samtycke.

Grundlagsutskottet (GrUU 1/2018 rd och GrUU 20/2020 rd, s. 8) har ansett att ett samtycke inte nödvändigtvis är genuint frivilligt om det till exempel har givits i ett administrativt förfarande eller i en kundtjänst. I en sådan situation har inte kunden nödvändigtvis faktiska möjligheter att tänka igenom vad samtycket innebär. Därför anser utskottet att samtycke som givits i en obalanserad situation inte får användas som grund för lämnande av till exempel hälsouppgifter för utvecklings- och innovationsverksamhet. Däremot präglas till exempel uppsökande ungdomsarbete av ett sådant frivillighetsbaserat samarbete mellan serviceanordnaren och den unga i behov av stöd att man i den regleringskontexten kan stödja sig på behandling av personuppgifter baserad på samtycke, även om det är fråga om myndighetsverksamhet (GrUU 42/2016 rd, s 4 och GrUU 20/2020 rd, s. 5).

Avsikten är att ge enskilda möjlighet att använda Kompetensstigen, men det ska vara frivilligt att använda tjänsten. Enligt lagförslaget får en person föra in sådana uppgifter om sig själv i informationsresursen för kompetenser som den personen själv frivilligt bestämmer att föra in. Det avses också i regel vara personen själv som beslutar för vilka ändamål de lämnade uppgifterna får användas när de används i en sådan form att personen kan identifieras med hjälp av dem. Enligt förslaget är det dock möjligt att använda Kompetensstigen i många olika situationer. Under till exempel skolans elevhandledningstimmar kan elever få handledning i hur man använder tjänsten. I sådana situationer kan inte nödvändigtvis ett genuint frivilligt samtycke inhämtas till tjänsten av elever eller deras vårdnadshavare.

Grundlagsutskottet har poängterat hur viktigt det är att vara mycket återhållsam med att godkänna samtycke som rättslig grund för att ingripa i de grundläggande fri- och rättigheterna, eftersom ett sådant förfarande inte är förenligt med rättsstatsprincipen enligt 2 § 3 mom. i grundlagen, där det sägs att all utövning av offentlig makt ska bygga på lag (GrUU 20/2020 rd, s. 6–7). Kompetensstigen avses vara en tjänst för vilken Utbildningsstyrelsen och utvecklings- och förvaltningscentret är huvudmän, men uppgifterna som huvudman och personuppgiftsansvarig för tjänsten ingår inte i den gällande lagstiftningen om Utbildningsstyrelsen eller utvecklings- och förvaltningscentret. För närvarande finns motsvarande bestämmelser om digitala tjänster som dessa myndigheter driver, såsom registren och informationsresurserna enligt studie- och examensregisterlagen samt jobbsökarprofilerna på Jobbmarknaden, i speciallagar. Grundlagsutskottet (GrUU 14/2022 rd, s. 3) har poängterat lagbundenhet bland annat när utskottet har behandlat lagförslaget om jobbsökarprofiler. Enligt utskottet ska man när förvaltningens verksamhet och till exempel serviceplattformens funktioner utvecklas se till att utövningen av offentlig makt grundar sig på lag och att bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag.

Enligt utskottet är regleringen av befogenheter vanligen relevant också i förhållande till de i grundlagen inskrivna grundläggande fri- och rättigheterna, såsom skyddet för personuppgifter (GrUU 14/2018 rd, s. 6 och GrUU 51/2006 rd, s. 2/1). I synnerhet med hänsyn till lagbundenhet anses det i propositionen vara motiverat att utfärda bestämmelser om Kompetensstigen i lag, och grunden för behandling föreslås inte vara samtycke utan en uppgift av allmänt intresse. För användning av icke-anonymiserade personuppgifter för ändamål av allmänt intresse ska det dock i regel dessutom krävas samtycke, som konstitutionell skyddsåtgärd. Bestämmelser om villkoren för samtycke finns i den föreslagna lagen om informationsresursen för kompetenser. I de föreslagna bestämmelserna beaktas grundlagsutskottets praxis, som behandlas i avsnitt 12.3 i anslutning till utlämnande av uppgifter.

12.2 Behandling av känsliga personuppgifter

Enligt grundlagsutskottet är uppgifter om hälsotillstånd personuppgifter som i konstitutionellt hänseende bedöms vara känsliga (GrUU 20/2020 rd, s. 3 och de utlåtanden som det hänvisas till

där). Enligt utskottet berör tillåtelse av behandling av känsliga uppgifter själva kärnan i det skydd för personuppgifter som hör till privatlivet. Därför anser utskottet att inrättande av register som innehåller sådana uppgifter ska bedömas med avseende på villkoren för inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna, särskilt inskränkningarnas acceptabilitet och proportionalitet. Vidare har grundlagsutskottet särskilt påpekat att det bör finnas exakta och noga avgränsade bestämmelser om att det är tillåtet att behandla känsliga uppgifter bara om det är absolut nödvändigt, för att motverka de hot och risker för de grundläggande fri- och rättigheterna som behandling av känsliga uppgifter medför. En sådan avgränsning har i utskottets nyare praxis ansetts vara en fråga som har betydelse för lagstiftningsordningen. (Se GrUU 7/2019 rd, s. 3 och de utlåtanden som nämns där.) För att lagförslag som gäller informationsresurser ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning har grundlagsutskottet förutsatt att bestämmelserna om behandling av uppgifter om hälsotillstånd och andra känsliga personuppgifter i informationsresursen är heltäckande. Ett annat alternativ är att bestämmelserna om informationsresursen ändras till att inga uppgifter om hälsotillstånd eller andra känsliga uppgifter får behandlas där (GrUU 17/2018 rd, s. 7).

Enligt grundlagsutskottet är det inte helt problemfritt om lagförslag inte har utarbetats med tanke på kravet på att behandlingen av känsliga uppgifter ska vara nödvändig och föreslagna bestämmelser inte anses nödvändiga med tanke på deras syfte. Utskottet anser att förslag om att en digital tjänst ska vara frivillig understryker att behandlingen av personuppgifter inte är nödvändig. Samtidigt är det av betydelse om behandlingen av personuppgifter i informationssystemet grundar sig på genuin frivillighet. Utskottet har dessutom sett ändamålet med behandlingen som relevant, eftersom behandlingen möjliggör utövning av offentlig makt gällande individer. Utskottet har bland annat dragit uppmärksamhet till att användning av en avsedd digital tjänst inte ens indirekt föreskrivits som en förutsättning för att få någon tjänst, förmån eller annan prestation som det allmänna ansvarar för. En annan viktig fråga som utskottet har betonat är huruvida var och en kan om han eller hon så önskar låta bli att använda applikationen utan att det medför olägenhet för honom eller henne. Med avseende på Coronablinkern har det enligt utskottet också varit relevant att patientlagen på normalt sätt tillämpas på behandlingen av uppgifter inom hälso- och sjukvården. I en sådan situation har utskottet ansett att till exempel lagförslaget om Coronablinkern till sin grundläggande lösning kan anses vara förenligt med grundlagen, trots att det har varit fråga om en tjänst som det är frivilligt att använda. Utskottet har ansett att rätten att bestämma över information om sig själv bör anses vara central med tanke på skyddet av personuppgifter. Av betydelse med avseende på den självbestämmanderätten är bland annat bestämmelser om en i lag förankrad rätt att behandla känsliga personuppgifter efter återkallat samtycke. Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett att självbestämmanderätten är kopplad till ett flertal grundläggande fri- och rättigheter, i synnerhet till grundlagens 7 § om personlig frihet och integritet och 10 § om skydd för privatlivet. (GrUU 20/2020 rd s. 5–6 och de utlåtanden som nämns där.)

Lagförslaget utgår från ett förbud mot att lämna sekretessbelagda uppgifter och särskilda kategorier av personuppgifter till informationsresursen för kompetenser. Samtidigt är Kompetensstigen primärt avsedd att vara ett stöd för enskilda som vill utveckla sin kompetens och planera sin utbildning och karriär enligt sina egna syften. För att det ska vara möjligt för en person att utnyttja Kompetensstigen kan det för att tjäna personens egna syften vara nödvändigt att behandla vissa sekretessbelagda uppgifter. Därför innehåller det lagförslag som gäller informationsresursen för kompetenser en bestämmelse enligt vilken en person som så önskar får till informationsresursen lämna uppgifter om egna lärdomsprov, egen vetenskaplig forskning, psykologiska test och lämplighetsprov som personen har genomgått, intyg som personen har fått av läroanstalter, föreningsverksamhet som personen har deltagit i samt fritidsintressen och motsvarande uppgifter, om dessa är nödvändiga i fråga om personens utbildningsbakgrund, tidigare sysselsättning och kompetenser samt de planer och mål som

personen har med avseende på sin utbildning, karriär och kompetens. Sådan information kan omfatta i offentlighetslagen avsedda sekretessbelagda uppgifter, och i vissa fall kan det av informationen också indirekt framgå särskilda kategorier av personuppgifter. Lämnandet av sådana uppgifter binds av ett nödvändighetsvillkor, men det avses vara personen själv som gör bedömningen av huruvida uppgifterna är nödvändiga när personen använder Kompetensstigen. Det ska vara frivilligt för enskilda att använda tjänsten, och det är inte i sig nödvändigt att behandla någon uppgift. En person har enligt förslaget en omfattande självbestämmanderätt i fråga om vilka uppgifter personen lämnar till tjänsten och vilka ändamål uppgifterna används för. Att använda Kompetensstigen är inte någon förutsättning, inte ens indirekt, för att få någon tjänst, förmån eller annan prestation som det allmänna ansvarar för. En person orsakas ingen olägenhet av att inte använda Kompetensstigen. Det kan dock vara problematiskt om person i tjänstens fritextfält lämnar sådan känslig information som inte är nödvändig för att använda tjänsten. För att förhindra detta har huvudmannen ålagts en informationsskyldighet, men risken kan inte helt uteslutas. Risken för att icke-nödvändiga känsliga uppgifter lämnas är inte större än i andra myndigheters digitala tjänster där användaren kan fylla i fritextfält.

När grundlagsutskottet har bedömt situationen för personer med funktionsnedsättning i utbildningssystemet har utskottet betonat jämlikhetsbestämmelsen i 6 § i grundlagen (GrUU 60/2010 rd, s. 2/II och GrUU 17/2018 rd, s. 3). Utskottet har dessutom betonat 16 § 2 mom. i grundlagen, som föreskriver att det allmänna ska säkerställa lika möjligheter för var och en att enligt sin förmåga och sina särskilda behov också få annan utbildning än grundläggande utbildning. Utskottet menar att "enligt sina särskilda behov" avser bland annat att det allmänna ska försöka undanröja de eventuella hinder för studier som hälsotillstånd eller funktionsnedsättning medför. Utskottet pekar här också på Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I artikel 24 understryks bland annat att personer med funktionsnedsättning inte får utestängas från utbildningssystemet. Vid beredningen av propositionen har man utifrån remissvaren bedömt att de uppgifter som i Kompetensstigens fall är väsentliga för dessa mål är i första hand personens egna önskemål, intressen och kompetenser. Däremot får till exempel en sjukdom eller skada inte styra eller begränsa tjänstens operativa logik. Vid beredningen har man därför ansett att det inte är nödvändigt att lämna eller föra in personuppgifter inom social- och hälsovård, utan att eventuella begränsningar och förbehåll kan beaktas på något annat sätt. Exempelvis kan de förslag på utbildningsmöjligheter som tjänsten visar innehålla en allmän upplysning, om de är förenade med krav eller särdrag med avseende på hälsotillstånd.

12.3 Förhållandet mellan skyddet för personuppgifter och offentlighetsprincipen

Grundlagsutskottet (GrUU 14/2018 rd, s. 7–8 och de utlåtanden som det hänvisas till där) har betonat att skyddet för personuppgifter enligt den allmänna dataskyddsförordningen bör förenas med vissa andra rättigheter och intressen såsom offentlighetsprincipen när nationellt handlingsutrymme används. Det relevanta i en konstitutionell analys är dels de innehållsliga krav som ställs av skyddet för privatlivet och personuppgifter, dels relationen mellan skyddet för övriga informationsrelaterade grundläggande fri- och rättigheter och skyddet för privatlivet och personuppgifter. Grundlagsutskottet betonar att skyddet för privatlivet och personuppgifter bör stå i proportion till andra grundläggande och mänskliga rättigheter samt till andra vägande samhällsliga intressen. Lagstiftaren ska garantera skyddet för privatlivet och personuppgifter på ett sätt som är godtagbart med avseende på de samlade grundläggande fri- och rättigheterna.

Enligt offentlighetsprincipen i 12 § 2 mom. i grundlagen är handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna offentliga om inte offentligheten av tvingande skäl särskilt har begränsats genom lag. Var och en har rätt att ta del av offentliga handlingar och upptagningar. Uppgifter som förs in i en myndighets personregister är sådana i 12 § 2 mom. i grundlagen

avsedda handlingar och upptagningar som myndigheterna innehar (GrUU 3/2009 rd, s. 2/I och GrUU 7/2019 rd, sv. 6). Grundlagsutskottet har ansett att till exempel de uppgifter som ingår i jobbsökarprofilerna på Jobbmarknaden, som en myndighet är huvudman för, är myndighetshandlingar och därför omfattas av offentlighetsprincipen (GrUU 14/2022 rd, s. 3).

Begränsningar som avses i grundlagens 12 § 2 mom. och som det föreskrivs särskilt om i lag kan betyda att handlingar och andra upptagningar ska hållas hemliga eller att de är offentliga enligt tillstånd (GrUB 25/1994 rd, s. 9/II och GrUU 43/1998 rd, s. 2/II). Lagstiftaren får endast dra upp sådana gränser för offentligheten som kan anses nödvändiga enligt grundlagen (GrUU 43/1998 rd, s. 3/I). Nödvändighetskravet gäller inte enbart sekretessbestämmelser. Utskottet har ansett att om till exempel utlämnandet av personuppgifter i stor utsträckning knyts till ett användningsändamål innebär det att offentlighetsprincipen begränsas. Ett tvingande skäl att särskilt begränsa myndighetshandlingars offentlighet i lag kan enligt utskottet vara att begränsningen främjar någon annan grundläggande fri- eller rättighet, såsom skyddet för privatlivet i 10 § 1 mom. i grundlagen. Begränsningar av offentlighetsprincipen kan således anses ha godtagbara grunder enligt exempelvis 10 § i grundlagen. Skyddet för privatlivet och personuppgifter har emellertid inte företräde framför andra grundläggande fri- och rättigheter, utan analysen går ut på att samordna och avväga två eller flera bestämmelser om de grundläggande fri- och rättigheterna. Utskottet har särskilt lyft fram balansen mellan handlingars offentlighet och skyddet för personuppgifter. (GrUU 14/2018 rd, s. 8 och 15–16 samt de utlåtanden som nämns där.)

I fråga om till exempel regleringen av det centraliserade och till informationsinnehållet omfattande befolkningsdatasystemet ansåg grundlagsutskottet att de aspekter som gäller skydd av privatlivet och personuppgifter väger så pass tungt att det inte utgör något problem med avseende på grundlagens 12 § 2 mom. att utlämning av andra uppgifter än sedvanliga namn- och adressuppgifter och andra kontaktuppgifter knyts till ett visst användningsändamål (GrUU 3/2009 rd, s. 2/II). Utskottet har också ansett att de intressen som enligt 24 § i förslaget till offentlighetslag ska skyddas genom sekretessbestämmelser är sådana "nödvändiga orsaker" som tillåter att handlingars och upptagningars offentlighet begränsas (GrUU 43/1998 rd, s. 4/II).

I propositionen begränsas offentligheten för uppgifterna i informationsresursen för kompetenser genom att utlämnande av uppgifter som inte är anonymiserade i regel underkastas personens samtycke och knyts till de användningsändamål som anges i lagförslaget. Detta innebär att icke-anonymiserad kompetensinformation i regel inte får lämnas ut med stöd av offentlighetslagen utan samtycke av den berörda personen eller laglig företrädare. Syftet med de föreslagna begränsningarna är att främja inte bara skyddet för privatlivet enligt 10 § 1 mom. i grundlagen utan också vars och ens rätt att utveckla sig själv enligt 16 § 2 mom. i grundlagen. Det primära syftet med tjänsten Kompetensstigen är att stödja enskilda i deras kompetensutveckling, och det ska vara frivilligt för dem att använda tjänsten. Vid beredningen har man bedömt att ju mer omfattande rätten för enskilda att själv reglera användningen och utlämnandet av sina uppgifter via tjänsten är, desto mer omfattande kommer användningen av tjänsten att vara. I propositionen har man strävat efter att förena skyddet för personuppgifter och integritetsskyddet med offentlighetsprincipen så att Utbildningsstyrelsen får dock anonymisera uppgifter i informationsresursen för kompetenser för sådana med allmänintresset förenliga ändamål som specifikt anges i lagförslaget. Sådana anonymiserade uppgifter utgör sannolikt ett material som räcker till för många med allmänintresset förenliga ändamål. Vid beredningen av propositionen har bedömningen varit att det i första hand är en del av tjänstens vuxna användare som kan ge sådana uppgifter som kräver samtycke. Om inte samtycke krävdes för utlämnande av uppgifter, med den följderna att färre personer använde tjänsten, skulle även då det till buds stående informationsunderlaget krympa och det skulle inte heller finnas ett lika brett anonymiserat informationsunderlag.

I 26 § i offentlighetslagen anges samtycke som en grund för utlämnande av uppgifter ur en sekretessbelagd myndighetshandling. Enligt grundlagsutskottet (GrUU 20/2020 rd, s. 7–8 och de utlåtanden nämns där) kan en sådan handling också innehålla känsliga personuppgifter. Enligt utskottet kan skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna som rättslig fråga kan inte alltid förlora i betydelse bara för att det föreskrivs i lag att någon åtgärd kräver att den som saken gäller ger sitt samtycke. Skyddet kan inte i vilket som helst ärende vara beroende av den behöriga personens samtycke. I detta sammanhang har utskottet ansett att det väsentliga är vad som i en viss situation ska anses som relevant samtycke. När behandlingen av personuppgifter inte är sådan behandling som grundar sig på samtycke enligt den allmänna dataskyddsförordningen och artikel 7 inte ska tillämpas har grundlagsutskottet förutsatt att lagförslaget ska kompletteras med exakta bestämmelser om samtycke inom ramen för de skyddsåtgärder som dataskyddsförordningen tillåter till denna del. För att lagförslag i en sådan situation ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning har utskottet förutsatt följande: I bestämmelserna ska det föreskrivas om sättet att ge och återkalla samtycket samt om säkerställande av att samtycket är äkta och baserar sig på fri vilja. I bestämmelserna ska det också säkerställas att samtycket grundar sig på tillräcklig information, också i fråga om olika användningsändamål och till exempel utlämnande av uppgifter. Till exempel i fråga om Coronablinkern förutsatte utskottet att det av samtycket framgår att det inte har givits i kundtjänsten inom social- och hälsovården eller något annat myndighetsförfarande. Dessutom har utskottet med samtycke förutsatt att en lag som ingriper i skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna bland annat är noggrann och exakt samt att regleringen är nödvändig.

Grundlagsutskottet har bedömt bestämmelser om myndigheternas rätt att få och skyldighet att lämna ut information trots sekretessbestämmelserna med avseende på skyddet för privatliv och personuppgifter i 10 § 1 mom. i grundlagen (GrUU 31/2017 rd, s. 2, och GrUU 15/2018 rd, s. 39) och då noterat bland annat vad och vem rätten att få information gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut information kan gälla ”behövliga uppgifter” för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att ”uppgifterna är nödvändiga” för ett visst syfte. I sina analyser av regleringens exakthet och innehåll har utskottet lagt vikt vid att de uppgifter som lämnas ut är av känslig art (GrUU 14/2018 rd, s. 5, GrUU 15/2018 rd, s. 39 och GrUU 7/2019 rd, s. 7). Vid en särskiljning mellan behövlighet respektive nödvändighet att få eller lämna ut uppgifter är det enligt grundlagsutskottet (GrUU 15/2018 rd, s. 39, GrUU 7/2019 rd, s. 7 och de utlåtanden som nämns där) inte bara fråga om omfattningen av innehållet i uppgifterna utan också om att rätten till information, som går före sekretessbestämmelserna, i sista hand går ut på att den myndighet som är berättigad till informationen i och med sina egna behov åsidosätter de intressen som är skyddade med hjälp av sekretessen. Ju mer generella bestämmelserna om rätt till information är, desto större är risken att sådana intressen kan åsidosättas per automatik. Ju fullständigare bestämmelserna kopplar rätten till information till villkor i sak, desto mer sannolikt är det att en enskild begäran om information måste motiveras. Då kan också den som lämnar ut informationen bedöma begäran med avseende på de lagliga villkoren för utlämnandet. Genom att de facto vägra att lämna ut informationen kan den som innehar den få till stånd en situation där en utomstående myndighet måste undersöka skyldigheten att lämna ut information, det vill säga tolka bestämmelserna. Denna möjlighet är viktig då det gäller att anpassa tillgången till information och sekretessintressena till varandra. Utskottet (GrUU 7/2019 rd, s. 7 och de utlåtanden som nämns där) anser att de omständigheter som talar för särskiljande får särskild vikt när det föreskrivs om en myndighets rätt att trots sekretessbestämmelserna få eller lämna ut uppgifter i en elektronisk verksamhetsmiljö. Om avsikten med bestämmelser är att ge rätt till sekretessbelagda och känsliga uppgifter om personers hälsotillstånd, måste den föreslagna regleringen enligt utskottet (GrUU 17/2018 rd, s. 7 och GrUU 15/2018 rd, s. 39–41) preciseras så att den följer utskottets praxis för bestämmelser

som rör rätten att få och att lämna ut myndighetsuppgifter trots sekretess. Utskottet (GrUU 15/2018 rd, s. 39–41) har ansett att också detta är en förutsättning för att lagförslag ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Grundlagsutskottet påpekar att bestämmelsers ordalydelse inte tillåter att konfidentiella uppgifter lämnas ut, om det i ordalydelsen inte ingår någon skyldighet eller rätt att trots sekretessen lämna ut de avsedda uppgifterna.

I lagförslaget om informationsresursen för kompetenser innehåller 8 och 9 § bestämmelser om utlämnande av uppgifter, också trots sekretessbestämmelserna, och om villkoren för samtycke till att uppgifter lämnas ut. Enligt bestämmelserna krävs samtycke för att lämna ut sekretessbelagda uppgifter på samma sätt som för andra uppgifter i informationsresursen. I lagförslagets 8 § och 9 § 2 mom. är det fråga om utlämnande av uppgifter för en persons egna ändamål, så det är i praktiken personen själv som bestämmer om uppgifterna är behövliga. När en person vill att uppgifter lämnas ut för personens egna ändamål, såsom handledning eller jobsökning, kan däremot den som ska lämna ut uppgifterna – Utbildningsstyrelsen – ha svårt att bedöma om uppgifterna är behövliga eller nödvändiga. Föreslagna 9 § 3 mom. gäller samtycke till utlämnande av uppgifter för andra ändamål. I sådana fall får enligt förslaget endast sådana sekretessbelagda uppgifter lämnas ut som är nödvändiga för de ändamål som anges i paragrafen. Bestämmelser om villkoren för samtycke föreslås i 9 § 4 mom. i enlighet med grundlagsutskottets ovan beskrivna praxis. Kompetensinformation är dock en annan typ av information än uppgifterna i Coronablinkern, och det avses vara möjligt för en person att använda sin kompetensinformation till exempel i en handledningssituation, som har karaktär av kundservice. Därför föreslås det inget absolut förbud mot att samtycke ges i en kundtjänst eller motsvarande situation.

12.4 Jämlikhet

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Denna allmänna jämlikhetsklausul innehåller ett förbud mot godtycke och ett krav på samma behandling i likadana fall. Enligt förbudet mot diskriminering i 2 mom. i paragrafen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Enligt 3 mom. i den paragrafen ska barn bemötas som jämlika individer och de ska ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva. Paragrafens 3 mom. har haft relevans för det att möjligheten att få förslag på till exempel karriär- och utbildningsval inte har begränsats till att gälla enbart vuxna i propositionen.

I fråga om förslag på karriär- och utbildningsval föreslås en möjlighet att behandla personuppgifter automatiserat enligt vad som avses i artikel 22 i den allmänna dataskyddsförordningen. Så som beskrivs i avsnitt 2.3.1.3 ”Den registrerades rättigheter” bör man förhålla sig restriktivt till att barn blir föremål för sådan automatiserad behandling av personuppgifter som avses i artikeln. I vissa fall är det dock motiverat att barns personuppgifter behandlas på det sätt som avses i artikeln, till exempel när syftet är att främja barnets välbefinnande. Att använda Kompetensstigen kan främja till exempel den i 16 § i grundlagen tryggade rätten för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Därför föreslås det i propositionen att den behandling som avses i artikeln ska möjliggöras i Kompetensstigen också i fråga om barn. Kompetensstigen gör det sannolikt lättare särskilt för barn att i den stora massan av information hitta det som är relevant och hjälper dem göra utbildnings- och karriärval. Kompetensstigen kan också främja barnets rättigheter som tryggas i Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter (FördrS 60/1991). Förhållandet mellan Kompetensstigen och dessa internationella människorättsförpliktelser beskrivs i anslutning till propositionens konsekvenser i avsnitt 4.2.2.2.

Enligt 17 § 3 mom. i grundlagen har bland annat samer rätt att som urfolk bevara och utveckla sitt språk och sin kultur. Enligt momentet utfärdas bestämmelser om samernas rätt att använda samiska hos myndigheter i lag. I motiveringen till bestämmelsen (RP 309/1993 rd, s. 69/II–70/I) anförs det att samernas ställning som landets enda ursprungsfolk jämte de rättigheter som ansluter sig till internationella avtal konstateras särskilt i momentet. Bestämmelsen förpliktar det allmänna att tillåta och stöda utvecklingen av språket och kulturen i de grupper som avses i bestämmelsen. Enligt motiveringen innehåller momentet också en hänvisningsbestämmelse till samernas rätt att använda sitt eget språk hos myndigheter. Bestämmelsen förutsätter att man genom lag tryggar samernas individuella rättighet att hos myndigheter använda sitt modersmål, samiskan. Bestämmelser om rätten att använda samiska vid kontakt med myndigheter finns i samiska språklagen (1086/2003).

Justitiekanslerns avgörande (OKV/1161/1/2018), som gäller Folkpensionsanstaltens e-tjänster på samiska, har varit framme under beredningen av Kompetensstigen. Enligt avgörandet hade det vid digitaliseringen av förvaltningen varit viktigt med hänsyn till likabehandling att Folkpensionsanstaltens e-tjänst också hade varit tillgänglig för samiskspråkiga. Vid beredningen av Kompetensstigen har man utgått från att de myndigheter som bygger upp Kompetensstigen inte omfattas av samiska språklagen när det gäller Kompetensstigen. Samiska språklagen gäller de myndigheter som uppräknas i lagens 2 §, inbegripet deras digitala tjänster. Enligt paragrafen omfattar samiska språklagen bland annat Folkpensionsanstalten, som är föremål för justitiekanslersämbetets ovan nämnda avgörande.

Myndigheterna har en i 5 § i diskrimineringslagen föreskriven skyldighet att främja likabehandling, som var och en tryggas i grundlagen. Enligt den proposition som gällde stiftandet av diskrimineringslagen (RP 19/2014 rd, s. 64/II–65/I) innebär främjandet ofta åtgärder för att ordna offentliga tjänster på ett sätt som bättre beaktar behoven hos de grupper som riskerar att bli diskriminerade. I propositionen nämns e-tjänster som exempel – när sådana planeras och tas i bruk gäller det att säkerställa att de lämpar sig för äldre personer. Enligt 5 § i diskrimineringslagen ska de främjande åtgärderna vara effektiva, ändamålsenliga och proportionerliga med beaktande av myndighetens verksamhetsmiljö, resurser och övriga omständigheter. Enligt propositionen bör de främjande åtgärderna således dimensioneras så att de är tillräckliga och lämpliga med hänsyn till myndighetens personella och övriga resurser. Tills vidare har Kompetensstigen byggts upp på båda nationalspråken enligt 17 § 1 mom. i grundlagen, finska och svenska. Vid beredningen av propositionen har bedömningen varit att med till buds stående tekniska lösningar avseende artificiell intelligens och språkmodeller är det än så länge svårt att tillhandahålla Kompetensstigen på till exempel samiska. I framtiden kan det vara möjligt och behövligt att utvidga språkutbudet i Kompetensstigen, till exempel till de samiska språken eller andra språk.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen anser det dock önskvärt att grundlagsutskottet ger ett utlåtande i frågan i vilket det för första gången föreslås sektorspecifik användning av artificiell intelligens, och eftersom det typiskt för ett sådant ärende är fråga om tolkningsfrågor om samtycke, behandling av känsliga uppgifter och offentlighetsprincipen samt jämlikhet.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om den nationella informationsresursen för kompetenser

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Syftet med informationsresursen

Syftet med den nationella informationsresursen för kompetenser är att göra det möjligt för en person att registrera samt administrera information om sin kompetens och om sina intressen och planer med avseende på karriär och utbildning. Informationsresursen ingår i en digital tjänst, nedan *tjänsten*, vars syfte är att vara till stöd för personer som söker utbildning eller arbete eller befinner sig i därtill anknytande övergångsskeden samt när syftet är att upprätthålla den egna kompetensen eller använda de uppgifter som ingår i den egna utbildnings- och karriärinformationen.

Syftet med informationsresursen är dessutom att tillhandahålla ett underlag på basis av vilket en lägesbild kan upprätthållas i fråga om undervisning, utbildning, handledning och kompetens, och som är till stöd för utveckling och framsyn på dessa områden.

2 §

Gemensamt personuppgiftsansvariga och ansvarsfördelning

Gemensamt personuppgiftsansvariga för informationsresursen är Utbildningsstyrelsen och Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret.

Utbildningsstyrelsen svarar för tillgodoseendet av registrerades rättigheter enligt kapitel III i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *den allmänna dataskyddsförordningen*, och för den personuppgiftsansvariges övriga ansvar enligt förordningen och dataskyddslagen (1050/2018), om inte de gemensamt personuppgiftsansvariga åläggs att svara för dem tillsammans i denna paragraf.

De gemensamt personuppgiftsansvariga ska tillsammans bestämma ändamålen och medlen för behandling av personuppgifter så som avses i artiklarna 4.7 och 26 i den allmänna dataskyddsförordningen. Dessutom svarar de gemensamt personuppgiftsansvariga tillsammans för följande:

- 1) ansvarsskyldigheten enligt artikel 5.2 i den allmänna dataskyddsförordningen,
- 2) laglig behandling av personuppgifter enligt artikel 6 i den allmänna dataskyddsförordningen,
- 3) bedömning enligt artikel 11 i den allmänna dataskyddsförordningen och enligt annan lagstiftning av huruvida den registrerade behöver identifieras,
- 4) de allmänna skyldigheterna för personuppgiftsansvariga och personuppgiftsbiträden enligt kapitel IV avsnitt 1 i den allmänna dataskyddsförordningen,
- 5) skyldigheterna avseende anmälan av personuppgiftsincidenter och avseende information om sådana incidenter enligt artiklarna 33 och 34 i den allmänna dataskyddsförordningen, och

6) konsekvensbedömning avseende dataskydd samt föregående samråd enligt kapitel IV avsnitt 3 i den allmänna dataskyddsförordningen.

Dessutom svarar de gemensamt personuppgiftsansvariga tillsammans för i 6 § 2 mom. 9–11 punkten i dataskyddslagen avsedda åtgärder som gäller iakttagande av särskilda förfaranderegler, utförande av en konsekvensbedömning avseende dataskydd och andra förfarandemässiga och organisatoriska åtgärder.

3 §

Uppgifter som får föras in i informationsresursen

I informationsresursen för kompetenser får en person föra in sådana uppgifter om sig själv som personen själv frivilligt bestämmer att föra in. Uppgifterna ska gälla personens utbildningsbakgrund, tidigare sysselsättning och kompetenser samt de planer och mål som personen har med avseende på sin utbildning, karriär och kompetens.

Sekretessbelagda uppgifter eller uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter får inte lämnas till informationsresursen. Om en person så önskar får personen till informationsresursen lämna uppgifter om sina lärdomsprov och sin vetenskapliga forskning, om psykologiska test och lämplighetsprov som personen har genomgått, intyg som personen har fått av läroanstalter, föreningsverksamhet som personen har deltagit i samt fritidsintressen och andra motsvarande uppgifter, om dessa är nödvändiga i fråga om personens utbildningsbakgrund, tidigare sysselsättning och kompetenser samt de planer och mål som personen har med avseende på sin utbildning, karriär och kompetens.

I informationsresursen får Utbildningsstyrelsen dessutom spara val som gäller tjänstens funktioner samt uppgifter om personens geografiska område, ålder och språk.

Innan uppgifter lämnas ska Utbildningsstyrelsen informera personen om vilka begränsningar som de uppgifter som personen lämnar omfattas av, hur skyddet av personens personuppgifter påverkas och vilka möjligheter personen har att administrera sina uppgifter i tjänsten.

4 §

Bevaringstid för uppgifter

I informationsresursen för kompetenser införda uppgifter om en person bevaras tills personen själv raderar dem. Utbildningsstyrelsen ska dock radera uppgifter som gäller avlidna personer ur informationsresursen.

Vid behov kan Utbildningsstyrelsen och Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret på de grunder som avses i 21 § 1 mom. i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) fastställa andra bevaringstider.

5 §

Automatiserad behandling av uppgifter

Uppgifter som en person lämnat eller fört in och avgränsningsval som personen gjort får behandlas helt och hållet automatiskt enligt vad som avses i artikel 22.1 i den allmänna dataskyddsförordningen i syfte att kartlägga och visa utbildnings- och arbetsmöjligheter. En sådan behandling förutsätter att personen i tjänsten väljer automatiserad behandling för det ändamålet. Innan valet görs ska Utbildningsstyrelsen i tjänsten informera personen tydligt om den automatiserade behandlingen. När en möjlighet visas för en person ska personen informeras i tjänsten om hur dennas uppgifter och avgränsningsval har beaktats för att ta fram möjligheten.

6 §

Anonymisering av uppgifter

Utbildningsstyrelsen får ändra informationen i informationsresursen för kompetenser så att en person inte längre kan identifieras

- 1) för produktion av den öppna informationstjänst som hör till tjänsten samt för annan med allmänintresset förenlig bedömning, forskning, utveckling, statistikföring, övrig uppföljning, styrning och planering samt arkivering inom undervisning, utbildning och kompetens,
- 2) för utveckling av funktionerna i tjänsten.

7 §

Behandling av uppgifter i syfte att utveckla funktioner baserade på artificiell intelligens

Om de funktioner i tjänsten som är baserade på artificiell intelligens inte kan utvecklas tillräckligt med de uppgifter som avses i 6 §, får i informationsresursen för kompetenser införda personuppgifter användas i utvecklingssyfte, dock så att de inte lämnas ut till tredje part.

En person har rätt att förbjuda att uppgifter om personen används för att utveckla de funktioner i tjänsten som är baserade på artificiell intelligens.

8 §

Rätt att få egna uppgifter inhämtade och att överföra dem mellan register

Trots sekretessbestämmelserna har en person rätt att få sina uppgifter inhämtade till informationsresursen för kompetenser ur de register och informationsresurser som avses i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister (884/2017).

Trots sekretessbestämmelserna har en person rätt att få sina uppgifter inhämtade till informationsresursen för kompetenser ur den jobbsökarprofil som avses i 14 kap. i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023). Dessutom har en person rätt att få sina uppgifter överförda från informationsresursen för kompetenser till jobbsökarprofilen.

9 §

Utlämnande av uppgifter

Med avvikelse från vad som i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och annanstans i lag föreskrivs om utlämnande av uppgifter får inte Utbildningsstyrelsen lämna ut personuppgifter som förts in i informationsresursen för kompetenser, om inte personen eller dennes vårdnadshavare eller annan laglig företrädare har gett sitt samtycke till det innan uppgifterna lämnas ut.

Samtycke kan ges till att uppgifter i informationsresursen lämnas ut till en myndighet eller till någon annan aktör för personens egna ändamål, även trots sekretessbestämmelserna.

Dessutom kan samtycke ges till att uppgifter lämnas ut för bedömning, utveckling, övrig uppföljning, styrning och planering inom undervisning, utbildning och kompetens. I sådana fall får endast nödvändiga uppgifter lämnas ut trots sekretessbestämmelserna.

Det samtycke som avses i denna paragraf kan ges och när som helst återtas via tjänsten. Samtycket ska vara frivilligt, uttryckligt och informerat med avseende på vilket ändamål uppgifterna kan komma att användas eller lämnas ut för. Samtycket och ett eventuellt meddelande om återtaget samtycke ska bevaras lika länge som de uppgifter som kan kopplas till personen.

Vad som i 1 mom. föreskrivs om avvikelser från lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och annan lag gäller inte utlämnande av uppgifter för sådana ändamål inom arkivering, vetenskaplig och historisk forskning eller statistik som är förenliga med allmänintresset.

10 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

2.

Lag

om ändring av lagen om nationella studie- och examensregister

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017) lagens rubrik och 2 §, av dem 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 944/2022 och 1213/2023, och
fogas till lagen ett nytt 4 a kap. som följer:

Lag om nationella studie-, utbildnings- och examensregister

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag ska tillämpas på utbildning, examina och kompetensmärken om vilka det föreskrivs i

- 1) lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
- 2) gymnasielagen (714/2018),
- 3) lagen om studentexamen (502/2019),
- 4) lagen om yrkesutbildning (531/2017),
- 5) yrkeshögskolelagen (932/2014),
- 6) universitetslagen (558/2009),
- 7) lagen om fritt bildningsarbete (632/1998),
- 8) lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020),
- 9) lagen om Europeiska skolan i Helsingfors (1463/2007),
- 10) lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998),
- 11) lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (682/2021).

Utöver de utbildningar, examina och kompetensmärken som avses i 1 mom. tillämpas bestämmelserna i 4 a kap. på utbildning och träning som det föreskrivs om i lagen om ordnande av arbetskraftsservice (380/2023). Bestämmelserna i 4 a kap. tillämpas dessutom på annan utbildning enligt vad som anges i det kapitlet.

Denna lag innehåller bestämmelser om studentnummer och studentnummerregistret, nationella informationsresursen inom undervisning och utbildning, läropliktsregistret, studentexamensregistret, antagningsregistret, informationsresursen för utbildningsutbud, högskolornas riksomfattande datalager samt registret för annan än reglerad utbildning som anskaffats av Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (*servicecentret*). Lagen innehåller dessutom bestämmelser om den tjänst för utlämnande av studie- och examensuppgifter som Utbildningsstyrelsen svarar för.

4 a kap.

Informationsresursen för utbildningsutbud

22 a §

Ändamålet med informationsresursen för utbildningsutbud

Informationsresursen för utbildningsutbud utgör det informationsunderlag på basis av vilket utbildningsmöjligheter visas som en del av den tjänst som avses i 1 § 1 mom. i lagen om den nationella informationsresursen för kompetenser (xxx/20 xx).

Informationsresursen är dessutom avsedd att vara till stöd för bedömning, forskning, utveckling, statistikföring, övrig uppföljning, styrning och planering inom undervisning och utbildning.

Utbildningsstyrelsen får använda uppgifterna i informationsresursen för de ändamål som antagningsregistret används för enligt 17 §.

22 b §

Utbildningsutbud som ska föras in i informationsresursen

Utbildningsanordnare ska i informationsresursen för utbildningsutbud föra in information om

1) utbudet av grundläggande utbildning för vuxna enligt lagen om grundläggande utbildning,
2) utbudet av utbildning enligt gymnasielagen och av studentexamina enligt lagen om studentexamen,

3) utbudet av examina, examensdelar, kompetensområden och övrig utbildning enligt lagen om yrkesutbildning,

4) utbudet av examensutbildning, utbildning ordnad som öppen yrkeshögskoleundervisning, yrkespedagogisk lärarutbildning, förstavårdarutbildning, hälsovårdarutbildning, barnmorskeutbildning och utbildning som handleder för högskolestudier enligt yrkeshögskolelagen,

5) utbudet av examensutbildning, utbildning som ordnas som öppen universitetsundervisning och lärarutbildning som avläggs som fristående studier enligt universitetslagen,

6) utbudet av utbildning som riktar sig till läropliktiga enligt 7 a kap. i lagen om fritt bildningsarbete,

7) utbudet av utbildning enligt lagen om utbildning som handleder för examensutbildning.
Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret ska från den nationella informationsresurs för arbetskraftsservice som avses i 121 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice överföra information om utbudet av i den lagen avsedd utbildning och träning till informationsresursen för utbildningsutbud.

22 c §

Utbildningsutbud som det är frivilligt att föra in

Utbildningsanordnare får också föra in följande information i informationsresursen för utbildningsutbud:

1) utbudet av specialiseringsutbildning, utbildning som innehåller examensdelar och som ordnas i form av fortbildning eller i form av andra fristående studier samt annan fortbildning enligt yrkeshögskolelagen och universitetslagen,

2) utbudet av utbildning och kompetensmärken enligt lagen om fritt bildningsarbete, med undantag av i 22 b § 1 mom. 6 punkten avsedd utbildning,

- 3) utbudet av utbildning enligt lagen om grundläggande konstundervisning,
- 4) utbudet av gymnasieundervisning och europeisk studentexamen enligt lagen om Europeiska skolan i Helsingfors,
- 5) utbudet av examina enligt 25 § i lagen om studentexamen och av utbildning som leder till dessa examina,
- 6) utbudet av undervisning i samiska och samisk kultur enligt lagen om Sameområdets utbildningscentral (252/2010).

Det servicecenter som avses i lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning får i informationsresursen föra in information om utbudet av sådan utbildning och sådana andra kompetenstjänster enligt 2 kap. i den lagen som centret finansierar eller anskaffar. Information om utbudet av sådan utbildning och sådana kompetenstjänster får också föras in av den som anordnar utbildningen eller kompetenstjänsten i fråga.

Utöver de utbildningsanordnare som nämns i 22 b och 22 c § får anordnare av annan offentligt finansierad utbildning föra in information om utbudet av sådan utbildning i informationsresursen, med undantag för småbarnspedagogik, förskoleundervisning och sådan undervisning i årskurserna 1–9 som avses i 26 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning.

22 d §

Ansvar för att uppgifter är korrekta

I fråga om sådana i 22 b § 1 mom. och 22 c § avsedda uppgifter som inte omfattas av den allmänna dataskyddsförordningen ska de som för in uppgifterna se till att dessa är korrekta innan de förs in i informationsresursen för utbildningsutbud. Bestämmelser om ansvaret för att i 22 b § 2 mom. avsedda uppgifter som överförs från den nationella informationsresursen för arbetskraftsservice är korrekta finns i 123 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice.

22 e §

Administratörens och den personuppgiftsansvariges uppgifter

Administratör och personuppgiftsansvarig för informationsresursen för utbildningsutbud är Utbildningsstyrelsen.

Utbildningsstyrelsen meddelar närmare föreskrifter om datastrukturen i fråga om de uppgifter som avses i 22 b och 22 c § och om hur de som för in uppgifter ska hålla uppgifterna uppdaterade.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Det utbildningsutbud som avses i 22 b § ska föras in i informationsresursen för utbildningsutbud senast inom sju månader från ikraftträdandet av denna lag.

3.

Lag

om ändring av 11 § i läropliktslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i läropliktslagen (1214/2020) 11 § 3 mom. som följer:

11 §

Handlednings- och tillsynsansvar i fråga om skyldigheten att söka till utbildning

---

Utbildningsanordnaren utreder den läropliktiges ansökan till utbildning och inledande av studier utifrån de uppgifter som förts in i de register som avses i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister (884/2017). Läropliktiga ska på begäran av utbildningsanordnaren lämna en redogörelse över ansökningar till och inledande av studier, om uppgifterna inte framgår av de register som avses ovan.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

4.

Lag

om ändring av lagen om småbarnspedagogik

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om småbarnspedagogik (540/2018) 68 § 4 mom., 71 § och 72 § 5 mom. som följer:

68 §

Införande av uppgifter i informationsresursen

När sådana uppgifter om en person som avses i denna lag för första gången förs in i resursen ska registreraren få upplysning om personens studentnummer av Utbildningsstyrelsen. Om personen inte har något studentnummer ska Utbildningsstyrelsen skapa ett sådant nummer i enlighet med 3 § i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister (884/2017).

71 §

Kontroll av uppgifter i andra informationskällor

För att de identifikations- och kontaktuppgifter som en kommun, samkommun eller privat serviceproducent registrerat och som avses i 70 § och vårdnadshavarens rättigheter ska kunna kontrolleras ska behövliga uppgifter ur det studentnummerregister som avses i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister lämnas ut till informationsresursen.

72 §

Tid för förvarande av uppgifter i informationsresursen

Studentnumret och de identifikationsuppgifter som det baserar sig på ska förvaras i studentnummerregistret i enlighet med lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

5.

Lag

om ändring av 109 a § i lagen om yrkesutbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om yrkesutbildning (531/2017) 109 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 569/2019,
som följer:

109 a §

Rätt att få uppgifter om en studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet

Utbildningsanordnaren har rätt att med hjälp av ett tekniskt gränssnitt eller i något annat elektroniskt format få uppgifter om de studerandes personliga utvecklingsplaner för kunnandet. Med dessa uppgifter avses uppgifter som ingår i personliga utvecklingsplaner för kunnandet som med stöd av 9 § i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister (884/2017) har förts in i informationsresursen.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

6.

Lag

om ändring av 28 a och 28 c § i yrkeshögskolelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i yrkeshögskolelagen (932/2014) 28 a § 1 mom. och 28 c § 2 mom., sådana de lyder,
28 a § 1 mom. i lag 1368/2018 och 28 c § 2 mom. i lag 257/2015, som följer:

28 a §

Gemensam ansökan och separata antagningar

Antagning av studerande till studier som leder till yrkeshögskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen ordnas med en gemensam ansökan till högskolorna. Vid gemensam ansökan utnyttjas det antagningsregister som avses i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister (884/2017). Närmare bestämmelser om förrättandet av gemensam ansökan och om de förfaranden som då tillämpas utfärdas genom förordning av statsrådet.

---

28 c §

Mottagande av studieplats

Den som har antagits som studerande ska inom den tid som anges i yrkeshögskolans antagningsmeddelande meddela yrkeshögskolan att studieplatsen tas emot. I annat fall går studieplatsen förlorad. I det register för ansökan till högskolorna som avses i 17 § i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister ska yrkeshögskolan utan dröjsmål göra en anteckning om att studieplatsen har tagits emot.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

7.

Lag

om ändring av 36 a och 38 § i universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i universitetslagen (558/2009) 36 a § 1 mom. och 38 § 2 mom., sådana de lyder, 36 a § 1 mom. i lag 1367/2018 och 38 § 2 mom. i lag 256/2015, som följer:

36 a §

Gemensam ansökan och separata antagningar

Antagningen av studerande till utbildning som leder till examen ordnas med en gemensam ansökan till högskolorna, med undantag för antagningen till utbildning som leder till påbyggnadsexamen. Vid gemensam ansökan utnyttjas det antagningsregister som avses i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister (884/2017). Närmare bestämmelser om förrättandet av gemensam ansökan och om de förfaranden som då tillämpas utfärdas genom förordning av statsrådet.

---

38 §

Mottagande av studieplats

En sökande som har antagits som studerande ska inom den tid som anges i universitetets antagningsmeddelande meddela universitetet att studieplatsen tas emot. Om den sökande inte lämnar detta meddelande inom utsatt tid, går studieplatsen förlorad. I det register för ansökan till högskolorna som avses i 17 § i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister ska universitetet utan dröjsmål göra en anteckning om att studieplatsen har tagits emot.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

8.

Lag

om ändring av 6 b och 6 c § i lagen om fritt bildningsarbete

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) 6 b § och 6 c § 4 mom., sådana de lyder,
6 b § i lag 479/2021 och 6 c § 4 mom. i lag 1212/2023, som följer:

6 b §

Omfattning och bedömning av utbildning som förs in i nationella informationsresursen inom undervisning och utbildning

När andra uppgifter om fritt bildningsarbete än uppgifter om utbildning som avses i 7 a kap. i denna lag eller i 5 § 2 mom. i läropliktslagen (1214/2020) förs in i den informationsresurs som avses i 2 kap. i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister (884/2017) ska utbildningens omfattning anges i studiepoäng och den ska beskrivas och bedömas kompetensbaserat. Utbildningens omfattning anges i studiepoäng så att en studerandes arbetsinsats på i genomsnitt 27 timmar motsvarar en studiepoäng. Vid bedömningen av den studerandes kunskande tillämpas bestämmelserna i 25 g § 4 mom. och 25 k § i denna lag. Kunskandet bedöms antingen med vitsordet godkänd eller med vitsordet underkänd eller med hjälp av en skala.

6 c §

Kompetensmärken inom fritt bildningsarbete

Uppgifter om avlagda kompetensmärken får förs in i den informationsresurs som avses i 2 kap. i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

9.

Lag

om ändring av 7 a § i lagen om grundläggande konstundervisning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998) 7 a §, sådan den lyder i lag 945/2022, som följer:

7 a §

Omfattning av utbildning som förs in i nationella informationsresursen inom undervisning och utbildning

När uppgifter om grundläggande konstundervisning förs in i informationsresursen enligt 2 kap. i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister (884/2017) ska utbildningens omfattning anges i studiepoäng. Utbildningens omfattning anges i studiepoäng så att en elevs arbetsinsats på i genomsnitt 27 timmar motsvarar en studiepoäng.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 2 oktober 2025

Statsminister

Petteri Orpo

Undervisningsminister Anders Adlercreutz

2.

Lag

om ändring av lagen om nationella studie- och examensregister

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017) lagens rubrik och 2 §, av dem 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 944/2022 och 1213/2023, och *fogas* till lagen ett nytt 4 a kap. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag om nationella studie- och examensregister

Lag om nationella studie-, utbildnings- och examensregister

2 §

2 §

Tillämpningsområde

Tillämpningsområde

Denna lag ska tillämpas på utbildning, examina och kompetensmärken om vilka det föreskrivs i

- 1) lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
- 2) gymnasielagen (714/2018),
- 3) lagen om studentexamen (502/2019),
- 4) lagen om yrkesutbildning (531/2017),
- 5) yrkeshögskolelagen (932/2014),
- 6) universitetslagen (558/2009),
- 7) lagen om fritt bildningsarbete (632/1998),
- 8) lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020),
- 9) lagen om Europeiska skolan i Helsingfors (1463/2007),
- 10) lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998),
- 11) lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (682/2021).

Denna lag innehåller bestämmelser om studentnummer och studentnummerregistret, nationella informationsresursen inom undervisning och utbildning, läropliktsregistret, studentexamensregistret,

Denna lag ska tillämpas på utbildning, examina och kompetensmärken om vilka det föreskrivs i

- 1) lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
- 2) gymnasielagen (714/2018),
- 3) lagen om studentexamen (502/2019),
- 4) lagen om yrkesutbildning (531/2017),
- 5) yrkeshögskolelagen (932/2014),
- 6) universitetslagen (558/2009),
- 7) lagen om fritt bildningsarbete (632/1998),
- 8) lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020),
- 9) lagen om Europeiska skolan i Helsingfors (1463/2007),
- 10) lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998),
- 11) lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (682/2021).

Utöver de utbildningar, examina och kompetensmärken som avses i 1 mom. tillämpas bestämmelserna i 4 a kap. på utbildning och träning som det föreskrivs om i lagen om ordnande av arbetskraftsservice

Gällande lydelse

antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager samt registret för annan än reglerad utbildning som anskaffats av Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (*servicecentret*). Lagen innehåller dessutom bestämmelser om den tjänst för utlämnande av studie- och examensuppgifter som Utbildningsstyrelsen svarar för.

Föreslagen lydelse

(380/2023). *Bestämmelserna i 4 a kap. tillämpas dessutom på annan utbildning enligt vad som anges i det kapitlet.*

Denna lag innehåller bestämmelser om studentnummer och studentnummerregistret, nationella informationsresursen inom undervisning och utbildning, läropliktsregistret, studentexamensregistret, antagningsregistret, *informationsresursen för utbildningsutbud*, högskolornas riksomfattande datalager samt registret för annan än reglerad utbildning som anskaffats av Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (*servicecentret*). Lagen innehåller dessutom bestämmelser om den tjänst för utlämnande av studie- och examensuppgifter som Utbildningsstyrelsen svarar för.

4 a kap.

Informationsresursen för utbildningsutbud

22 a §

Ändamålet med informationsresursen för utbildningsutbud

Informationsresursen för utbildningsutbud utgör det informationsunderlag på basis av vilket utbildningsmöjligheter visas som en del av den tjänst som avses i 1 § 1 mom. i lagen om den nationella informationsresursen för kompetenser (xxx/20 xx).

Informationsresursen är dessutom avsedd att vara till stöd för bedömning, forskning, utveckling, statistikföring, övrig uppföljning, styrning och planering inom undervisning och utbildning.

Utbildningsstyrelsen får använda uppgifterna i informationsresursen för de ändamål som antagningsregistret används för enligt 17 §.

22 b §

Utbildningsutbud som ska föras in i informationsresursen

Utbildningsanordnare ska i informationsresursen för utbildningsutbud föra in information om

1) utbudet av grundläggande utbildning för vuxna enligt lagen om grundläggande utbildning,

2) utbudet av utbildning enligt gymnasielagen och av studentexamina enligt lagen om studentexamen,

3) utbudet av examina, examensdelar, kompetensområden och övrig utbildning enligt lagen om yrkesutbildning,

4) utbudet av examensutbildning, utbildning ordnad som öppen yrkeshögskoleundervisning, yrkespedagogisk lärarutbildning, förstavårdarutbildning, hälsovårdarutbildning, barnmorskeutbildning och utbildning som handleder för högskolestudier enligt yrkeshögskolelagen,

5) utbudet av examensutbildning, utbildning som ordnas som öppen universitetsundervisning och lärarutbildning som avläggs som fristående studier enligt universitetslagen,

6) utbudet av utbildning som riktar sig till läropliktiga enligt 7 a kap. i lagen om fritt bildningsarbete,

7) utbudet av utbildning enligt lagen om utbildning som handleder för examensutbildning.

Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret ska från den nationella informationsresurs för arbetskraftsservice som avses i 121 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice överföra information om utbudet av i den lagen avsedd utbildning och träning till informationsresursen för utbildningsutbud.

22 c §

Utbildningsutbud som det är frivilligt att föra in

Utbildningsanordnare får också föra in följande information i informationsresursen för utbildningsutbud:

1) utbudet av specialiseringsutbildning, utbildning som innehåller examensdelar och som ordnas i form av fortbildning eller i form av andra fristående studier samt annan fortbildning enligt yrkeshögskolelagen och universitetslagen,

2) utbudet av utbildning och kompetensmärken enligt lagen om fritt bildningsarbete, med undantag av i 22 b § 1 mom. 6 punkten avsedd utbildning,

3) utbudet av utbildning enligt lagen om grundläggande konstundervisning,

4) utbudet av gymnasieundervisning och europeisk studentexamen enligt lagen om Europeiska skolan i Helsingfors,

5) utbudet av examina enligt 25 § i lagen om studentexamen och av utbildning som leder till dessa examina,

6) utbudet av undervisning i samiska och samisk kultur enligt lagen om Sameområdets utbildningscentral (252/2010).

Det servicecenter som avses i lagen om Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning får i informationsresursen föra in information om utbudet av sådan utbildning och sådana andra kompetenstjänster enligt 2 kap. i den lagen som centret finansierar eller anskaffar. Information om utbudet av sådan utbildning och sådana kompetenstjänster får också föras in av den som anordnar utbildningen eller kompetenstjänsten i fråga.

Utöver de utbildningsanordnare som nämns i 22 b och 22 c § får anordnare av annan offentligt finansierad utbildning föra in information om utbudet av sådan utbildning i informationsresursen, med undantag för småbarnspedagogik, förskoleundervisning och sådan undervisning i årskurserna 1–9 som avses i 26 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

22 d §

Ansvar för att uppgifter är korrekta

I fråga om sådana i 22 b § 1 mom. och 22 c § avsedda uppgifter som inte omfattas av den allmänna dataskyddsförordningen ska de som för in uppgifterna se till att dessa är korrekta innan de förs in i informationsresursen för utbildningsutbud. Bestämmelser om ansvaret för att i 22 b § 2 mom. avsedda uppgifter som överförs från den nationella informationsresursen för arbetskraftsservice är korrekta finns i 123 § i lagen om ordnande av arbetskraftsservice.

22 e §

Administratörens och den personuppgiftsansvariges uppgifter

Administratör och personuppgiftsansvarig för informationsresursen för utbildningsutbud är Utbildningsstyrelsen.

Utbildningsstyrelsen meddelar närmare föreskrifter om datastrukturen i fråga om de uppgifter som avses i 22 b och 22 c § och om hur de som för in uppgifter ska hålla uppgifterna uppdaterade.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Det utbildningsutbud som avses i 22 b § ska föras in i informationsresursen för utbildningsutbud senast inom sju månader från ikraftträdandet av denna lag.

3.

Lag

om ändring av 11 § i läropliktslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i läropliktslagen (1214/2020) 11 § 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

11 §

*Handlednings- och tillsynsansvar i fråga om
skyldigheten att söka till utbildning*

*Handlednings- och tillsynsansvar i fråga om
skyldigheten att söka till utbildning*

Utbildningsanordnaren utreder den läropliktiges ansökan till utbildning och inledande av studier utifrån de uppgifter som förts in i de register som avses i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017). Läropliktiga ska på begäran av utbildningsanordnaren lämna en redogörelse över ansökningar till och inledande av studier, om uppgifterna inte framgår av de register som avses ovan.

Utbildningsanordnaren utreder den läropliktiges ansökan till utbildning och inledande av studier utifrån de uppgifter som förts in i de register som avses i lagen om nationella studie-, *utbildnings-* och examensregister (884/2017). Läropliktiga ska på begäran av utbildningsanordnaren lämna en redogörelse över ansökningar till och inledande av studier, om uppgifterna inte framgår av de register som avses ovan.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om småbarnspedagogik

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om småbarnspedagogik (540/2018) 68 § 4 mom., 71 § och 72 § 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

68 §

Införande av uppgifter i informationsresursen

När sådana uppgifter om en person som avses i denna lag för första gången förs in i resursen ska registreraren få upplysning om personens studentnummer av Utbildningsstyrelsen. Om personen inte har något studentnummer ska Utbildningsstyrelsen skapa ett sådant nummer i enlighet med 3 § i lagen om *det riksomfattande studie- och examensregistret* (884/2017).

71 §

Kontroll av uppgifter i andra informationskällor

För att de identifikations- och kontaktuppgifter som en kommun, samkommun eller privat serviceproducent registrerat och som avses i 70 § och vårdnadshavarens rättigheter ska kunna kontrolleras ska behövliga uppgifter ur det studentnummerregister som avses i lagen om nationella *studerande-* och examensregister lämnas ut till informationsresursen.

Föreslagen lydelse

68 §

Införande av uppgifter i informationsresursen

När sådana uppgifter om en person som avses i denna lag för första gången förs in i resursen ska registreraren få upplysning om personens studentnummer av Utbildningsstyrelsen. Om personen inte har något studentnummer ska Utbildningsstyrelsen skapa ett sådant nummer i enlighet med 3 § i lagen om *nationella studie-, utbildnings- och examensregister* (884/2017).

71 §

Kontroll av uppgifter i andra informationskällor

För att de identifikations- och kontaktuppgifter som en kommun, samkommun eller privat serviceproducent registrerat och som avses i 70 § och vårdnadshavarens rättigheter ska kunna kontrolleras ska behövliga uppgifter ur det studentnummerregister som avses i lagen om nationella *studie-, utbildnings-* och examensregister lämnas ut till informationsresursen.

Gällande lydelse

72 §

Tid för förvarande av uppgifter i informationsresursen

Studentnumret och de identifikationsuppgifter som det baserar sig på ska förvaras i studentnummerregistret enligt lagen om nationella studie- och examensregister.

Föreslagen lydelse

72 §

Tid för förvarande av uppgifter i informationsresursen

Studentnumret och de identifikationsuppgifter som det baserar sig på ska förvaras i studentnummerregistret enligt lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 109 a § i lagen om yrkesutbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om yrkesutbildning (531/2017) 109 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 569/2019,
som följer:

Gällande lydelse

109 a §

*Rätt att få uppgifter om en studerandes
personliga utvecklingsplan för kunnandet*

Utbildningsanordnaren har rätt att med hjälp av ett tekniskt gränssnitt eller i något annat elektroniskt format få uppgifter om de studerandes personliga utvecklingsplaner för kunnandet. Med dessa uppgifter avses uppgifter som ingår i personliga utvecklingsplaner för kunnandet som med stöd av 9 § i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017) har förts in i informationsresursen.

Föreslagen lydelse

109 a §

*Rätt att få uppgifter om en studerandes
personliga utvecklingsplan för kunnandet*

Utbildningsanordnaren har rätt att med hjälp av ett tekniskt gränssnitt eller i något annat elektroniskt format få uppgifter om de studerandes personliga utvecklingsplaner för kunnandet. Med dessa uppgifter avses uppgifter som ingår i personliga utvecklingsplaner för kunnandet som med stöd av 9 § i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister (884/2017) har förts in i informationsresursen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 28 a och 28 c § i yrkeshögskolelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i yrkeshögskolelagen (932/2014) 28 a § 1 mom. och 28 c § 2 mom., sådana de lyder,
28 a § 1 mom. i lag 1368/2018 och 28 c § 2 mom. i lag 257/2015, som följer:

Gällande lydelse

28 a §

Gemensam ansökan och separata antagningar

Antagning av studerande till studier som leder till yrkeshögskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen ordnas med en gemensam ansökan till högskolorna. Vid gemensam ansökan utnyttjas det antagningsregister som avses i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017). Närmare bestämmelser om förrättandet av gemensam ansökan och om de förfaranden som då tillämpas utfärdas genom förordning av statsrådet.

28 c §

Mottagande av studieplats

Den som har antagits som studerande ska inom den tid som anges i yrkeshögskolans antagningsmeddelande meddela yrkeshögskolan att han eller hon tar emot studieplatsen. I annat fall går studieplatsen förlorad. I det register för ansökan till högskolorna som avses i 1 § i lagen om antagningsregistret, *högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret* ska yrkeshögskolan utan dröjsmål göra en anteckning om att studieplatsen har tagits emot.

Föreslagen lydelse

28 a §

Gemensam ansökan och separata antagningar

Antagning av studerande till studier som leder till yrkeshögskoleexamen eller högre yrkeshögskoleexamen ordnas med en gemensam ansökan till högskolorna. Vid gemensam ansökan utnyttjas det antagningsregister som avses i lagen om nationella studie-, *utbildnings-* och examensregister (884/2017). Närmare bestämmelser om förrättandet av gemensam ansökan och om de förfaranden som då tillämpas utfärdas genom förordning av statsrådet.

28 c §

Mottagande av studieplats

Den som har antagits som studerande ska inom den tid som anges i yrkeshögskolans antagningsmeddelande meddela yrkeshögskolan att han eller hon tar emot studieplatsen. I annat fall går studieplatsen förlorad. I det register för ansökan till högskolorna som avses i 17 § i lagen om nationella studie-, *utbildnings-* och examensregister ska yrkeshögskolan utan dröjsmål göra en anteckning om att studieplatsen har tagits emot.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

7.

Lag

om ändring av 36 a och 38 § i universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i universitetslagen (558/2009) 36 a § 1 mom. och 38 § 2 mom., sådana de lyder, 36 a § 1 mom. i lag 1367/2018 och 38 § 2 mom. i lag 256/2015, som följer:

Gällande lydelse

36 a §

Gemensam ansökan och separata antagningar

Antagningen av studerande till utbildning som leder till examen ordnas med en gemensam ansökan till högskolorna, med undantag för antagningen till utbildning som leder till påbyggnadsexamen. Vid gemensam ansökan utnyttjas det antagningsregister som avses i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017). Närmare bestämmelser om förrättandet av gemensam ansökan och om de förfaranden som då tillämpas utfärdas genom förordning av statsrådet.

38 §

Mottagande av studieplats

Den som har antagits som studerande ska inom den tid som anges i universitetets antagningsmeddelande meddela universitetet att han eller hon tar emot studieplatsen. Om den som har antagits som studerande inte lämnar detta meddelande inom utsatt tid, går studieplatsen förlorad. I det register för ansökan till högskolorna som avses i 1 § i lagen om antagningsregistret, högskolornas riksomfattande datalager och studentexamensregistret ska universitetet utan dröjsmål göra en anteckning om att studieplatsen har tagits emot.

Föreslagen lydelse

36 a §

Gemensam ansökan och separata antagningar

Antagningen av studerande till utbildning som leder till examen ordnas med en gemensam ansökan till högskolorna, med undantag för antagningen till utbildning som leder till påbyggnadsexamen. Vid gemensam ansökan utnyttjas det antagningsregister som avses i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister (884/2017). Närmare bestämmelser om förrättandet av gemensam ansökan och om de förfaranden som då tillämpas utfärdas genom förordning av statsrådet.

38 §

Mottagande av studieplats

Den som har antagits som studerande ska inom den tid som anges i universitetets antagningsmeddelande meddela universitetet att han eller hon tar emot studieplatsen. Om den som har antagits som studerande inte lämnar detta meddelande inom utsatt tid, går studieplatsen förlorad. I det register för ansökan till högskolorna som avses i 17 § i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister ska universitetet utan dröjsmål göra en anteckning om att studieplatsen har tagits emot.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 6 b och 6 c § i lagen om fritt bildningsarbete

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) 6 b § och 6 c § 4 mom., sådana de lyder,
6 b § i lag 479/2021 och 6 c § 4 mom. i lag 1212/2023, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 b §

6 b §

*Omfattning och bedömning av utbildning
som förs in i nationella informationsresursen
inom undervisning och utbildning*

*Omfattning och bedömning av utbildning
som förs in i nationella informationsresursen
inom undervisning och utbildning*

När andra uppgifter om fritt bildningsarbete än uppgifter om utbildning som avses i 7 a kap. i denna lag eller i 5 § 2 mom. i läropliktslagen (1214/2020) förs in i den informationsresurs som avses i 2 kap. i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017) ska utbildningens omfattning anges i studiepoäng och den ska beskrivas och bedömas kompetensbaserat. Utbildningens omfattning anges i studiepoäng så att en studerandes arbetsinsats på i genomsnitt 27 timmar motsvarar en studiepoäng. Vid bedömningen av den studerandes kunskande tillämpas bestämmelserna i 25 g § 4 mom. och 25 k § i denna lag. Kunskandet bedöms antingen med vitsordet godkänd eller med vitsordet underkänd eller med hjälp av en skala.

När andra uppgifter om fritt bildningsarbete än uppgifter om utbildning som avses i 7 a kap. i denna lag eller i 5 § 2 mom. i läropliktslagen (1214/2020) förs in i den informationsresurs som avses i 2 kap. i lagen om nationella studie-, *utbildnings-* och examensregister (884/2017) ska utbildningens omfattning anges i studiepoäng och den ska beskrivas och bedömas kompetensbaserat. Utbildningens omfattning anges i studiepoäng så att en studerandes arbetsinsats på i genomsnitt 27 timmar motsvarar en studiepoäng. Vid bedömningen av den studerandes kunskande tillämpas bestämmelserna i 25 g § 4 mom. och 25 k § i denna lag. Kunskandet bedöms antingen med vitsordet godkänd eller med vitsordet underkänd eller med hjälp av en skala.

6 c §

6 c §

Kompetensmärken inom fritt bildningsarbete

Kompetensmärken inom fritt bildningsarbete

Uppgifter om avlagda kompetensmärken kan föras in i den informationsresurs som avses i 2 kap. i lagen om nationella studie- och examensregister.

Uppgifter om avlagda kompetensmärken kan föras in i den informationsresurs som avses i 2 kap. i lagen om nationella studie-, *utbildnings-* och examensregister.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag

om ändring av 7 a § i lagen om grundläggande konstundervisning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998) 7 a §, sådan den lyder i lag 945/2022, som följer:

Gällande lydelse

7 a §

Omfattning av utbildning som förs in i nationella informationsresursen inom undervisning och utbildning

När uppgifter om grundläggande konstundervisning förs in i informationsresursen enligt 2 kap. i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017) ska utbildningens omfattning anges i studiepoäng. Utbildningens omfattning anges i studiepoäng så att en elevs arbetsinsats på i genomsnitt 27 timmar motsvarar en studiepoäng.

Föreslagen lydelse

7 a §

Omfattning av utbildning som förs in i nationella informationsresursen inom undervisning och utbildning

När uppgifter om grundläggande konstundervisning förs in i informationsresursen enligt 2 kap. i lagen om nationella studie-, utbildnings- och examensregister (884/2017) ska utbildningens omfattning anges i studiepoäng. Utbildningens omfattning anges i studiepoäng så att en elevs arbetsinsats på i genomsnitt 27 timmar motsvarar en studiepoäng.

Denna lag träder i kraft den 20 .